

I

Cos mi to, maminko, udělala! Cos mi to udělala?

Blažena se vedla otce za ruku jako v časech, které jí připadaly dávnými, protože tehdy dosahovala k jeho ruce vzhůru a jeho tvář byla vysoko nad ní. Pořád ještě viděla matčinu nehybnost a to jí připomínalo dočasná hněvná strnutí matčiny tváře, když Blažena provedla něco proti matčině představě o správnosti a spořádanosti. Tehdy ovšem bývala nehybnost rtů i pohledu jen chvilková, jen ji bodla jako ostrá, tenká jehlička, kdežto dnešní matčina smrtelná strnulost ji proklála jako dýka.

Dýka, ano, jako dýka, zbraň renesančních kavalírů, ti měli spodky až k boku napjaté, Romeové pružných kroků. Z čehopak to tenkrát pletli? To již uměli plést na drátech, anebo na to měli stroje?

Tati!

Otázka se zastavila Blaženě na rtech. Místo ní naskočila s píchnutím drsná myšlenka:

Ach drahá maminko, cos nám to udělala! Vždyť tatínek má oči zardělé, nikdy jsem ho neviděla plakat, to je divné, když muži pláčí! Dobře že se na mne nedívá a nechce vědět, proč jsem ho volala, vždyť já to také již nevím. Jak se na tatku podívám, hned mně zatrne u srdce, achich, to bolí! Vždyť my nemáme maminku! Jak je to možné? Vždyť to ani není možná věc! Ona snad sedí doma a čeká na nás a uvítá nás:

„I vy tuláci, vás tak poslat pro smrt!“

Pro smrt!

Do dneška to bylo prázdné slovo, Blažena se matčinu úsloví jen řehtala; připadalo jí nesmírně směšné. Maminka si snad myslí, že je to jako v té pohádce, kde kovář přimrazil smrt na lavici a nepustil ji mezi lidi. Nikdo neumíral a všichni jen stárli, a tak se nahromadilo moc starců, jeden

druhému překážel, i kováře omrzelo být na světě, když nemohl pro starobu již ani pracovat, ani jíst, a jen se mu kluci posmívali, že je starý a uslintaný! Raději smrt z lavice pustil a ona ho hned vzala s sebou. Kdyby ona, Blažka, mohla smrt přimrazit na lavici, taky by ji nepustila, ach škoda že nemohla, to by byla maminka neumřela! Jen kvůli mamince a tatkovu by smrt dobře přimrazila a chodila by se denně dívat, jak se smrt mračí a jak prosí a slibuje. Protože kvůli sobě jako ten kovář – kdepak kvůli sobě! Necítí v sobě vůbec možnost umřít. Tak dobře se jí dýchá, tak lehce se jí chodí! Tuší tolik věcí před sebou! Má téměř jistotu budoucnosti! Vždyť jí maminka denně připomínala: Až budeš velká, Blaženko, tak...

Nedovedla si sebe dost dobře představit jako „velkou“ – ale což jí o tom spění k zralosti nepřesvědčovaly sukně, které se krátily a každého půl roku je bylo třeba popouštět, rukávy, které se končily hnedle u loktů místo u zápěstí? Spolužačka Ledková, která propadla v sekundě, je o rok starší než Blažena a je také o půl hlavy větší. Tak bude tedy ona, Blažka, vypadat za rok. A později?

Inu, potom musí přestat růst! Kam by to vedlo?

Jsi ráda na světě? ptala se na konci roku Zora Ledková.

Ráda? zamyslí se Blažena. Jsem tu – a dost. Někdy jsem ráda, že jsem, někdy je mi to jedno. To je nápad! Ledková je nešťastná, proto ona si vymýšlí takové věci. Chtěla by se učit zpívat, a zatím musí chodit do gymnasia a dřít všechny ty předměty, které ji nebaví. Dívá se unyle a vzdychá a je jako zelená sedma.

Tak bledá! Maminka byla také bledá v té studené síni krematoria, kde se Blažena směla na ni podívat, než rakev zabeďnili. Rakev je hrozná věc! Maminko, maminko, cos mi to udělala!

Blažka si vždycky myslívala, když slyšela říkat: srdce mi to utrhne!, že je to hloupá řeč. Jak by mohlo něco neskutečného utrhnout a vyrvat z těla skutečné, živé srdce? Ale dnes poznala, že je opravdu takový pocit nesnesitelné bolesti, který proniká celým duchem, celou myslí, a to mu ještě nestačí, ten pocit zachvacuje také tělo v samém jeho ústředí. Ach, ta chvíle, kdy mizela rakev s maminkou v neviditelném prostoru, když se zavřela

brána v záhybech smuteční opony a otvor mezi květinami byl zakryt růžemi, ta chvíle mohla Blaženě srdce utrhnout, a ještě teď, když se jí na sítnici vracejí tiše postupující obrazy pohřebního dění, opakuje se ta bolest na stejném místě a Blažka jako by tam cítila živé maso. Tak odpudivě červené, jak je vídá na řeznickém voze. Krvavé...

Pohlédla ze strany do otcova obličeje. Ne, tat'ka už nepláče, ale výraz jeho tváře je teď více zarmucující, než dokud byl zkreslen a zkřiven ronícími se slzami. Tu jeho líce, čelo, nos i ústa byly ohromující podívanou. Tat'ka byl jakoby někdo jiný – maskaron anebo dědek od Rembrandta! – Ted' je tat'ka opět panem Oldřichem Borem, taxíkářem, jejím tátou – ale jaká osamělost stojí okolo jeho očí, jaká hořkost utváří výraz jeho nejistých úst, dříve tak pevných!

Pohlédl na ni teprve za chvíli, snad byl někde jinde než vedle ní, snad plul v těch dávných a skončených dobách, kdy Blažka byla žábě zavěšené na jeho paži, neboť shlédl nejdříve k jejím rukám v žalu spojeným a potom teprve vznesl pohled k jejím očím. Pak teprve si uvědomil přítomnost a to, že je Blažka dnes o ždíbínek větší než on sám, větší, třebaže tenká.

Plusquamperfektum! Doba dávno skončená, netrvající!

„Co chceš, Blaženko?“

„Já už nemohu plakat!“

„Už neplač! Mysli na maminku s radostí, jako by byla živá. Tak bude s námi i nadále.“

Tatínek jí půjčuje svůj veliký, barevný kapesník:

„Utři si poslední slzičku a hlavu vzhůru!“

Tat'ka jistě věděl, že z Blaženina kapesníčku je mokrá žvanec.

Sám nosí kapesníky jen barevné a hodně veliké, protože bílých moc umýcel a maminka se zlobila, že jimi otírá sklo na taxíku a někdy i lak, a potom se nemohla kapesníků doprat. Loni mu jich Blažka známkovala k vánocům

celý tucet. Ale on to taťka dělá pořád! I tenhle kapesník je cítit benzínem. Blažka jej strká taťkovi do kapsy a opět se chytá jeho ruky. Je tak teplá a tak dobrá jako závětrí. Blažka se do ní. uchyluje z té vichřice, v níž se pohybovala po celý den.

Je vlastně klidný a slunný den, ale Blažce připadá, že na ni odněkud nepříjemně fouká. Byla zajisté až dosud kryta z obou stran před nepohodou – šlo se jí příjemně jako prostřednímu v trojici, který se může z obou stran opřít.

Blažena si uvědomuje teprve dnes, teprve teď, jak se jí dosud lehce šlo, ba letělo krajinami dne. Vždyť ani nešla, to jest nenamáhala se, aby šla, ale byla nesena, pořád na ni někdo myslil, někdo jí cestu zchystával, byla vždy nabita nějakou silou a puštěna, aby běžela, jako hračka. Stoleček se prostíral, aniž se starala, jak se na něj dostaly pokrmy a nápoje, do prádelníku přibývalo prádla a do šatníku šatů, Blažka si jen šla za darované peníze koupit knihy a z těch knih se učila, opatřila si sešity a do těch sešitů psala.

Ledková se jí jednou ptala: Jsi ráda, že jsi na světě? – Co jí Bláža vlastně na to řekla – už ani neví! Ale v duchu s ní o tom rozprávěla kolikrát, neboť se jí ta otázka stále vracela v proměnlivém osvětlení: jednou byla k smíchu, jindy se zas špendlíčkem dohrabávala nějaké zakopané moudrosti.

Ráda! Ráda! Blažena si myslí:

Jsem tak všeobecně ráda, pokud mě snad něco zvláštního nebolí! Tohleto neštěstí s maminkou je ovšem zcela výjimečné a bude stát v mé dosavadní radosti jako ukazatel cesty s přísnými rameny: až sem, a odtud jiným směrem, děvčátko!

Pokud ovšem bude moci bez mamky být živa! Bez mamky – bez tepla, bez útočiště, bez spočinutí!

Ale doposud byl každý den jako dobré sousto pokaždé jiné chuti. Ráno se podobalo hezkým šatům, které slušivě padnou a do nichž jsem vklouzla vždy nazpaměť, třeba jsem se někdy v rozespalosti omýlila v rukávech.

Jak se to křepče ubíhalo do školy, zvlášť byl-li na obzoru dějepis jako barevná fata morgána zašlých věků anebo zeměpis, do něhož jsem vjížděla jako parním strojem – anebo dokonce čeština, to se den podobal prstýnku s třpytivým kamenem!

Matematika? To byla zajisté horší porada, ale sebral-li člověk všechny síly a veškerou pozornost, jíž byl schopen, přešel tu hodinu, třeba potácivě jako po kladině; pak to bylo – se ví – vidět na vysvědčení a maminka řekla:

„Ty zkrátka nemáš počtárske buňky, vid?“

Maminka dovedla mnohé pochopit a mnohé odpustit, a přece si s ní Blažka někdy nerozuměla. To bylo právě ve chvílích, kdy mamka nenadále zpřísněla a vyžadovala, aby bylo po jejím, aby Blažena udělala bez odmlouvání a bez dlouhého rozmýšlení o důležitosti a nutnosti všechno, co na ní matka chtěla.

Tehdy její milé oči vystydly a zkameněly; všechn teplý proud, který se z ní k Blaženě ustavičně linul, nenadále se zastavil, spojení mezi matkou a dcerou bylo přerušeno. Pojednou stanulo mezi oběma něco cizího, až nepřátelského. To, co odděluje dvě vůle. Máti čekala, až Blažena poslechne.

A to se zrovna jakoby naschvál Blaženě nechtívalo. Probouzel se v ní odpor. Tvrdý křemen se vybavil na povrch měkké povahové hmoty, narazil na hněv, který v matce rovněž ztvrdl na kámen – a mezi oběma hned jiskřilo žlutě a červeně.

Blažka se někdy neudržela a zamračila se a bouchla dveřmi nebo dokonce odmluvila. To pak mamka zůstávala mlčenlivá a jednoslabičná, i když Blažka už dávno na hněv zapomněla a zpytovala svědomí a styděla se, ačkoli by se k tomu nebyla za nic na světě přiznala.

Naštěstí, říkala si Blažena, je naše máma skvost a nechce, abych odprosovala. Od dívek Blažka věděla, že někteří rodiče chtějí být odprosení, a svíjela se, i když jen pomyslila, že by měla prosit, a snad dokonce na kolenou se sepjatýma rukama – prosit, jsouc přesvědčena, že má pravdu! Když Blažku vzdor přešel a ona uznala svou pošetilost, tehdy v

duchu mamku odprosovala a mamka jí jistě viděla na pokorném nose, že má prosíka na krajíčku!

Často jí bylo líto, že se mamka hněvá! Tak líto, že lítost tenkými vrývavými prsty i do zapomenutí spánku sahala a budila ji. Kolikrát... a teď již nebude nikdy moci povědět mamce o tom, že ji ta lítost užírala, lítost, která se teď, když mamka už není, změnila na soucit k ní, zemřelé, aniž se dověděla o tom, že její Blažka nebyla takový zatvrzelec, jak se jevila.

Všechno teď Blažku dojímalo a nejvíc to, že se s mamkou ani rozloučit nemohla.

Byla v dívčím táboře na Sázavě. Ponejprv si to vyžadonila, protože ji, jedináčka, rodiče nechtěli nikdy pustit na krok samu. Oddávala se tam vytouženým radostem uprostřed sourostenek, ponejprv v slastném pocitu samostatnosti, byť odpovědné, ponejprv bez domácí střechy nad hlavou, ponejprve se hroužíc do západu slunce a vnikajíc do něho jako štětec do barvy, hověla si ponejprv natažená na lůžku v pootevřeném stanu, ponejprv chodila z lože rovnou do řeky!

Zapomněla za ty čtyři neděle, že je terciánkou RRG Dejvice, že sice nemá postupku z matematiky, ale že musí o prázdninách přechovat do hlavy rozmanité učenosti, aby v kvartě stačila; zapomněla, že je dítě, a celou bytostí se proměnila v divou ženku, věčící se kopretinami, splétající údy s říčními proudy, křepčící kolem nočního ohně, v jehož záři se dívky i dozorkyně proměňovaly v božské bytosti z pohanského bájesloví.

Zapomněla tím spíše, že z domova dostávala jen stručné lístky a ani taťka, ani mamka se za ní nepřijeli podívat – a přece za některými dívkami přijeli „rodičové drazí“, jak se všeobecně říkalo – „drahé peníze, pošlete mi rychlé rodiče“ – hned první neděli, a mazlení a loučení nemělo pak konce, až se tomu ostatní dívky stranou posmívaly!

A do té radosti, odpoutané ode všeho, co by snad mohlo mrzet, znepokojoval nebo trápit, spadl zčistajasna telegram:

„Pošlete hned domů Blaženu Borovou – její matka nebezpečně onemocněla.“

To byl ovšem náhlý konec radosti. Dívky se kolem Blaženy seskupily, líbaly ji anebo na ni zvědavě civěly, zrovna tak vyjeveně, jak to dělávají dospělí při pouličním neštěstí. Blažena zmateně sháněla své věci a zase padala celou hrudí na stůl v jídelně pod širým nebem, přitiskla obličej na dřevo stolní tabule, až se jí kresba stromových let otiskla na čelo a na tváře. Pak se jí ujala paní kuchařka, objala ji a teprve v její měkké náruči Blažena ulehčené zaplakala. Cvičitelka srovnala její batoh, opatřila povoz a v určenou hodinu Blažena tiše odjížděla; ani se neohlédla po děvčatech, která zatím hrála volejbal a jen za ní mezi hrou zamávala, když uslyšela hukot venkovského kočáru.

Je asi zle, myslila si Blažena cestou, když taťka pro mne ani nepřijel autem!

Kočí jí svou zdůrazněnou laskavostí jen připomínal, že je hrdinkou dramatu. Věšela hlavu před zvědavýma očima tetek, kterým to šeptal v koutě nádraží. Mračila se, chtěla být sama s tou zprávou, nemohla si ji ze všech stran prohlédnout, když byla cizími pohledy tak nelítostně zkoumána.

Oddechla si, když sedla do rychlíkového vozu, a úplně se pohroužila do černé vody sebemučení.

Byla tak sama sebou zcela zabavena, že krajina kolem vlaku, podle tramvaje, ulice, dům, schody – všechno jí utíkalo samo pod nohama. Připadala si důležitá, nezbytná – ačkoliv nevěděla, v čem vlastně ta důležitost záleží, neboť nevěděla vůbec, co má vlastně dělat.

„Kde je maminka?“ rozhlédla se nesměle bytem, odkud na ni vanula opuštěnost zavřených prostor a zbytečnost opuštěných věcí.

„Maminka nezemřela doma. Maminka zemřela v nemocnici,“ uhýbal taťka.

„A co se jí stalo? Vždyť ona přece nikdy nestonala?“ vzpouzela se Blažena proti neviditelné nespravedlnosti.

Ale taťka ji snad ani neslyšel, neboť neodpověděl, a nade vším, co se od té chvíle dělo, stálo neblahé, přerývané mlčení jako tajemství.

2

Ted' po pohřbu, stáli opět na prahu kuchyně, otec s dcerou, a vědomí, že od té chvíle budou sami dva, vrhlo Blaženu otci do náručí.

Sami v osiřelé kuchyni, plné věcí bez ducha, sami v pokoji, jehož uspořádanost nedělního odpoledne měla v sobě ještě sledy matčiny činnosti.

„Sami!“

„Sami!“ opakoval po Blaženě otec a usedl ztěžka na židli u stolu, zabíraje trochu obřadně místo, z něhož předsedal rodinným obědům.

A pak pohlédl na Blaženu, zpříma prohrábl si husté vlasy, světle kaštanové – „jako lískové oříšky“, mazlívala se s nimi Blažena – a řekl slavnostně:

„To je to, že nejsme sami, děvče!“

„Nejsme sami?“ vyhrkla Blažena napjatě.

„Maminka nám tu nechala chlapečka – než odešla!“ Tat'ka opět našklebil obličej k pláči, ale přemohl se a dychtivě pohlédl na Blaženu, jak se zatváří po té novině.

>Jé!“ vypískla Blažena překvapena a snad až pobavena. „My máme chlapečka – a to já mám tedy bratra?! Tat'ko, to je nádhera! A kde je? Ukaž mi ho!“

Zpráva o nenadálém bratříčkovi otočila naráz všechnu Blaženinu pozornost k této skutečnosti, jako slunce natáčí tvář květin k svým paprskům.

„Zatím –“ řekl otec s důrazem a s pomlkou – „zatím je v ústavě pro děti v Krči. Později uvidíme, co uděláme.“

„Půjdeme za ním?“

„To víš, že půjdeme!“

„Tys ho viděl, tat'ko? Jaký je? Je hezký? Kudrnatý? Baculatý?“

„Je jako všechny děti jeho věku. Však se na něho ještě dost nadíváš!“

„A budu ho smět pochovat?“

Blažka postřehla v otcově tváři něco zlatého; mihlo se mu to v očích, na čele a zmizelo jako kmitavý odraz zrcadla.

„To všechno ještě nevím, Blaženko. Nevyznám se v tom. O tebe se mamka starala sama, když jsi byla malá, a nikdo na tebe nesměl sáhnout.“

„A jak se jmenuje ten hošíček –“ byla Blažena myslí opět u bratra z nebe spadlého.

„Co myslíš – jak jej pokřtíme?“

„Jé – tat'ko! My mu budeme vybírat jméno?! – Po mamince, vid'?' At' je Jaroslav! At' slaví jaro!“

Jaroslav ze Šternberka, Jaroslav Vrchlický, Jaroslav Čermák – skákaly Blaženě myšlenky od hrdinného obránce k básníku vánoc a „kouzelníka, jenž v jednom bydlel hradu“, od něho pak k šarlatovým a ohňově modrým kaňkám malíře východních krasavic a vzepjatých koní.

Jaroslav! Ještě j eden milý Jaroslav přichází Blaženě na mysl. Jaroslav na modrém dopisním papíře, sebevědomá řádka podpisu na listě, který se začínal „Milá Blaženo!“ a ležel ve vykotlaném pařezu „poštovní schránky“ v dívčím táboře.

Snad proto pomyslila nejdřív na Jaroslava a teprve potom na maminku, která se jmenovala Jaroslava a již tat'ka oslovoval Jarko? Nebyla to vlastně zrada? Ne, už o tom nebude mluvit a ani na to myslit nebude. Vždyť Jaroslavů je! – A nemusí to být zrovna Jaroslav, ale třeba Oldřich po tobě, tat'ko!

„Nebudeme zatím rozhodovat, až se na to vyspíme,“ řekl otec a jistojistě myslil na něco jiného, neboť se na Blaženu díval s nevyřknutou starostí. .

„Jitro moudřejší večera,“ uštípla Blažena prostořece, ale hned se zarazila. Ne, to není náležitý tón! Tak spolu s tatškou mluvivali jen v ztracených dobách domácí rovnováhy, kdy se oba škádlili jako výrostci a matka nad nimi dospěle krčila rameny, tváříc se pohoršeně a současně zatajujíc smích. Tak spolu dnes mluvit nemohou, oba opuštění.

„Víš co, Blaženko, já si tuhle vyřídím nějaké účty a ty si třeba vezmi knihu ke čtení.“

Tatška byl vždycky božsky bezradný v tom, co se týkalo Blaženy. Nikdy nevěděl, co jí má dát k Štědrému dni, a neměl ani ponětí o prostředí reformovaného reálného gymnasia, v němž Blažena trávila hlavní a nejdůležitější hodiny dne. Tatška byl, usoudila Blažena, muž praktického života, věděl a uměl mnohé, čemu se Bláža divila, ale sám se zase divíval školním moudrostem, jimiž ho občas ohromovala terciánka, zamilovaná do učení. Když měli na sebe čas, povídali si rádi.

Také teď by se byla Blažena ráda tatšky ještě na leccos zeptala, ale on chodil s hlavou ustavičně jakoby v hejnu sov a netopýrů.

Uklidila se tedy do svého koutka v pokoji a začala pořádat knihy nad studijním stolem. Avšak brzy pocítila v pažích únavu, jako by byla s někým zápasila a prohrála. Stála se svěšenými rameny a sklíčeně si prohlížela řádku knih.

Tady, zabaleny v hnědém papíře, již stojí učebnice do kvarty. Koupila si je hned na konci školního roku se slevou od sestřenice spolužačky Novotné, která šla již do kvinty; ale je ta Novotná čistidlo! Nemá v nich ani kaňku, ani poznámečku – ba ani oslí uši! Což se z nich neučila? Ovšem, Novotná je známý šprtoun a její sestřenka také! – Umí všechno bez učení a přednáší – mráz běží po zádech z té dokonalosti!

Blažena také nerada ve škole něco zkazila, a když se jí nepovedlo, raději se k tomu hned přiznala: To jsem to z-vorala! Aspoň tak předešla výsměch a pošklebky. Vlastně se to ani často nestávalo, například řečnické cvičení o

matce Gracchů přednášela s horoucím zaujetím a tak zcela unesena látkou, že chvílemi zapomínala, kde je – však byla pochválena a profesorka jí tehdy poprvé řekla: Blaženko, dobré to bylo!

Ovšem Maďa Budilová se i tehdy na ni jizlivě ušklebovala, a když se k Blaženě děvčata lichotila pro tu pochvalu a úspěch a ujišťovala, že ta i ona měla na krajíčku, řekla Maďa štiplavě:

„Tvé řečnické umění má vlastnosti cibule – po té se taky pláče!“

Jistě to někde slyšela, to nebylo z ní! zlehčovala Blažka dodatečně sama pro sebe Madinu pohotovost. Dívky se začaly smát – jim je to jedno, odkud se hloupost bere! A bylo po dojmu! Hořké jádro!

Maďa je vůbec divná holka! Někdy se tváří dospěle, mluví o lásce, zrovna Kleopatra, jindy straší a bájí – děťátko-skřítek! Co toho jen napovídala, když spolu sedávaly, obě primánky, v taťkově garáži, uvelebeny na bednách, které byly pro ně hned zámořskými loďmi, hned letadly, hned auty, a ony v nich seděly s rozpoutanou obrazivostí. Maďa čarovala: Vidím na bílé vrbě černého papouška a ten tahá stříbrným zobákem z ebenové truhly planetu našeho osudu. Cti, Blaženo, a nelekej se, cti, Magdaléno, a neděs se: váš život bude přenáramný bál a všechno dobře dopadne. Ten šťastný konec Maďa připlácla jako vdolek na vějíř, protože se lekla Blaženina výrazu.

Mamka se na Madu hněvala a říkávala, že má pusku jako dryáčnice, ale Blažena k ní byla stále znovu vábena, i když poznala, že je Maďa falešná. Neboť žádná dívka nedovedla jako ona v Blaženě probudit strach, příjemný strach, který Blaženu stavěl jakoby na kraj černé propasti, ale v bezpečném dosahu maminčiných sukní! Nikdo v ní nedovedl rozčechrat dychtivost a sladkost tajemná, které vábilo a zároveň hrozilo.

Maďa vlastně nemohla své chvástání nikdy dotvrdit nějakým činem, ale uměla Blaženu vyděsit a napnout, a již ty chvíle napětí Blaženu okouzlovaly, třeba nakonec ze všeho nebylo nic a duha se rozplynula ve všednosti. Tak Maďa prorokovala s nohama pod sebou a s rukama schovanými pod pažďím – dělala se co nejmenší, aby se chránila před duchy – s očima v sloup a hlasem ponurým:

„Teď, teď se otevře strop a stropem na nás propadne kobylí ocas, za kobyším ocasem kobylí hlava, za kobylí hlavou kobylí hnát, a ten dopadne kopytem na hlavu toho, kdo nemá čisté svědomí!“

Bláža se očarována a plna bázně chytila očima stropu, vyjevená a napjatá.

Nespadl hnát, ani ocas, ani hlava, ale Maďa se tvářila přece jen zlostně a výhružně, takže Blažka se ani neodvážila kacířsky tu okolnost připomenout, zvláště když Maďa hned potom přiložila svou tvář až k samé tváři Blaženině, a hledíc jí zblizounka do očí, lákala z ní přiznání:

„Ty se ráda bojíš, vid', že se ráda bojíš! čtu ti to z panenek!“

Od těch primánských dob zajisté Blažena vyrostla a objevila prameny Madiných fantazií. Více než ochotnické Madino tajemno ji vábily teď knihy. Dovedla nad knihou vysedat celé hodiny a zapomínala, kde je a kdo je; škoda však, že také zapomínala ze dne na den, co čtla! Zbýval v ní ze čteného jen dojem, jiskřící barevnost, smutek nebo radost, oslnění až k pláči krásné. Jen některé knihy ji zanechaly ve společnosti svých smyšlených postav.

Ó, jak si přála být zjevením v tajemném hradě v Karpatech, jak toužila strávit aspoň pět dní v balóně, jak po špičkách nahlížela znovu a znovu Alence přes rameno do země divů!

Že bude jednou Robinsonem, to si hned naponejprv svatosvatě umínila.

Zase pohlédla na učebnice, přeletěla pohledem hřbety zábavných knih. Ne, nebude číst, je tak unavena, tak unavena! Knihy se jí pojednou odcizily; připadalo jí, že slibovaly a nedaly, že život je vlastně jiný než v jejich uzavřených a neměnných obzorech.

Život je nepochopitelná proměnlivost. V knihách je tak jasný, tak příkladný a srozumitelný. Čím to?

Snad tím, že to, co se v knihách děje, osobně se nás netýká. Čteš si o babičce, žiješ v Ratibořickém údolí – sklapneš knihu a nemáš vlastně žádnou babičku, to čtené bylo jen příjemná představa, neskutečnost. V

životě se však přiházejí takové neočekávané skutečné změny – hrozná neštěstí, jako teď právě postihlo Blaženu – a bez důvodu, nesmyslně; proč právě ji?

A Blažena zrovna tak nesmyslně pojednou zavzlykala, vyslovujíc nahlas všechna slova:

„Cos mi to, maminko, udělala?“ A nemyslila vlastně na obsah a význam té věty; opakovala ji prostě, protože tak slyšela kdysi naříkat paní, která pochovávala svou starou matku.

Některá slova již svým zvukem budí určitou představu nebo náladu, čechrají slehlé pocity, ožívují přezimující bolesti. Ta slova jí sama přišla na jazyk a dávala tvar jejímu hoři; vždy znovu vznikala v její mysli, jako ustavičně a nezadržitelně kape krev z řezné rány.

V té chvíli se k oněm slovům bez obsahu přidružily jiné věty, které tiše čekaly, zapomenuty v koutku Blaženiny paměti, kam byly kdysi uloženy s mocným, ale nejasným dojmem:

Zemřela matka a do hrobu dána – sirotky po ní zůstaly...

Blažena začala horečně hledat v starých učebnicích. Tady! Tady je ta báseň! Živá báseň! Její báseň!

Sirotky po ní zůstaly!

Ne, Blažena již nemůže stát! Nohy jí podklesávají, pokoj se houpe: tiše, tichounce uléhá dívka na pohovku tak, jako vždy ležela při poutavém čtení, opírá spánek o tenkou paži a do srdce jí vtéká melodie hudebního slova:

Poznaly dítky matičku po dechu –

Po dechu! V plynulém tikotu hodin jsou mlčenlivě přestávky. Šumí jako vdech – a výdech, vdech – a výdech, hle, to růže dýchají, rudé a bledé, dvoubarevný mrak růží, červánkově lehký a červánkově vzdálený. Dech a krok, obojí má stejný rytmus. Tak tiše chodívala maminka v neděli ráno,

když si Blažena směla přispat a maminka přišla do pokoje hledat něco v prádelníku.

„Mamko,“ šeptávala Blažena se zavřenýma očima. „Ještě pět minut, smím?“

„Ještě pět minut, ale pak vstaneš! Musím odejít.“

Blažena slastně ztrácí vědomí do zbytečného, ale tím líbeznějšího ranního oblouzení.

„Musím odejít, Blaženko! Dej na všechno pozor! Odjedu tou černou lodí se zlatou hvězdou na zádi. Dívej se za ní, Blaženko, ta hvězda bude pořád viditelná, i když loď bude daleko... Zůstaneš lama jako na pustém ostrově.“

* * *

„Sama na tomhle pustém ostrově?“ opakuje Blažena, ale cítí, že se jí rty jen otvírají a zavírají – hlas nevyšel.

„Snad by ses nebála, taková velká! Robinson byl také na pustém ostrově, a jak si tam pěkně hospodařil!“

Blažena cítí, že se musí v té chvíli mamce k něčemu přiznat.

„Mamko, nehněvej se, ale já tě nemohu nechat odejít a zůstat tu sama s hříchem. Tenkrát, když jsem poprvé čtla Robinsona, vzala jsem ti tu velikou jehlu na motouz. Dala jsem ji Robinsonovi, protože mi ho bylo líto, jak musil všechno dělat holýma rukama. Tu jehlu jsi tolik hledala! Byla jsi celá nešťastná, tak dobře šila, bylas bez ní jako bezruká – a – já ti o ní neřekla! Víš, mamko, ona je vlastně zastrčena v té knize o Robinsonovi...“

Blažena však pojednou cítí, že má tu ukradenou jehlu v srdci. Ach, jak to bolí, jak to bolí! Cos mi to, maminko, udělala? Vezmi mě s sebou, nechci tu zůstat! Nechci!

Vtom Blažena poznala, že se k ní a k mamince přihnala, syčíc, jako by se vařila, obrovská vlna, chopila se jich zuřivě a převrátila je, zrovna jako člun v propasti. Blažena věděla, že je nyní navždy odtržena od mamky tou ukrutnou silou, a propadala se do hlubin jako kámen.

Nová vlna ji však popadla a vlekla ji strhující rychlostí, ale velmi hebece a teple povlovným vzestupem, snad k břehu?

Blažena natáhla ruce – a již se tělo jako na povel vzpínalo plaveckými tempy, jež znala dokonale již sedm let, polovinu svého života. Již hlava prorážela hladinu, již ústa lapala po dechu. Nohy, klesající na mělčině, kde je síla vod již neunesla v tenčící se tekuté vrstvě na stejné výši s tělem, chvilkami se dotýkaly jemného písku dna.

Břeh upěchovaný vlnobitím ji pleskal do prsou. Zaryla prsty do písku, a opírajíc se o ně a o dlaně, vylezla na souš. Plížila se dál a dále od vody, která se tu rozlévala již jen mělce, jako kalužinka, a šplhala potom po svahu tak vysoko, až zahlédla loď, tu černou plachetnici, na níž neviděna stojí asi mamka, skryta stožáry a lany, stojí nad zlatou hvězdou věčně zářící a pluje červánkovou cestou do rajské zahrady.

3

Zadušené ráno bez obzoru se plíží ulicemi, jako by chtělo město zaskočít. Slunce je dosud v chladném oblaku, zachumláno jako perla do vaty, nemá tvář ani zář; je to velkoměstské slunce, které v parnu bije, ale nikdy se neusmívá.

Dlažba ulic je nabobtnala svou opuštěností. Na domech záludně pomžikávají polozavřená víčka oken: my jsme se již probudily, ale člověk ještě spí a nechce vidět, co mu zakrývají záclony. Nechce se mu do skutečnosti, již poutá mnoho složitých a obtížných zákonů. Libuje si v motýlovitém těkání od obrazu k obrazu, v příbězích bez začátku a konce, jen svět snových kouzel ho vábí: chce střílet paprsky hvězd do slunečního terče, chce na vlasy deště a na sítě stínu lovit ryby hlubokých moří i potoků s viditelným dnem, chce lítat tělem zbaveným zemské tíže a přemísťovat se rychle jako v myšlenkách.

Odmítá jitro, které přichází, aby vtěsnalo tenké hedvábí uspavačových deštníků do závitů mozku, vězněných lebkou po celý dlouhý tlen a jen v noci uvolněných snem.

Průzračný den, kdy člověk pořád něco musí, musí, musí...

Řidič nájemného auta Oldřich Bor nedospal ani své časně hodiny navyklého probuzení. Ležel však tiše s očima otevřenýma, až slyšel, že první lidské kroky zaduněly na dlažbě ulice, odrážejíce se od strnule odmítavých průčelí, a viděl, že se malá ručička na budíku, jen pohyblivý pestík uprostřed dvanácti tyčinek, omeškala na páté. Rovnýma nohama skočil z lůžka a řekl ohleduplným, ale zřetelným šeptem:

„Blaženko – pro mlíko!“ .

Svítání nahlíželo do pokoje; nebylo to ještě světlo, jen mlžná tříšť čím dál tím řidší, jen znepokojivé, vzdálené páperí, vlnící se chumáčovitě v čirosti

jitřního ticha.

Otec hleděl na dcerku: měla na sobě ještě skoro všechen včerejší šat; nechtěl ji večer budit svlékáním, tak unavenou – přenesl ji toliko z nepohodlné pohovky na lože. Dítě!

Blažena je dítě! Hle, jak je jasná její napjatá tvářička, jak se skoro usmívá hvězdité květy drobných úst – ne, dětská bolest není žalář jako trýzeň dospělého. Těkavost myslí jí připravuje sto úniků a neuvědomělé zapomenutí vyrůstá z rozptýlenosti četných zájmů, hlubších i prchavých.

Otcův šepot přetahuje Blaženu z noci do dne jako po laně.

Jak málo spala, připadalo Blaženě, a: „Tati, ještě chvilinku,“ zakňourala v polovičním vědomí a ihned opět spadla do příjemné studny zapomnění.

„Už ani chvilinku, vstávej, povinnost volá!“

„Povinnost volá“ bylo ošemetné úsloví, které, byvši zbaveno jediné čárky nad svými samohláskami, znamenalo, chich, něco docela jiného! Půl žertem, půl doopravdy si je s tatškou často říkali, a ten odraz posměvačství způsobil, že Blažena, vracejíc se do líbeznosti ranního dospívání, rozpjala tvář k prchavému úsměvu.

„Ale tentokrát povinnost volá doopravdy, jelimánku! Mne i tebe volá, hej – rup!“ vykřikl tatka teď již docela bezohledně a stáhl s Blaženy příkrývkou.

Vylekaně se posadila, spustila dlouhé, kolenaté nohy přes pelest a najednou se octla v studeném rybníku skutečnosti.

„Už, tatko. Hned!“

Rychle na sebe hodila plavky a přes hlavu natáhla letní šaty, po paměti si česala vlasy a ovíjela si kolem prstů konce splývavých pramenů, zlatě plavých a průsvitných jako med.

Ale to dělala jen proto, že přemýšlela.

„Kam vlastně mám pro to mléko jít?“ řekla směrem k otci.

Podívali se na sebe zaraženě.

„Kam? Já nevím,“ přiznal se pokorně pan Oldřich Bor. „Copak nevíš, kde maminka mléko kupovala?“

„Nevím,“ odpověděla Blažena tenkým hláskem, „ona si pro všechno chodila sama.“

„A ty jsi vstávala k hotovému kafíčku, vid’?“ řekl sladkokysele pan Bor. „Tu to máme! Ostatně, víš, nic si z toho nedělej, já taky!“

„Kdy ta mamka vlastně vstávala, když i pro tebe, tat’ko, měla již kávu hotovou? Vždyť není ještě ani půl šesté! Snad je i dům ještě zavřený!“ přemítala dívka a kopala bosými patami do pelesti.

„Já ti něco povím, Blaženko,“ hovořil tat’ka nad umyvadlem, cákal, otrásal se a frkal jako vykoupaný psík. „Uvaříme si dnes čaj a ty to přes den vyzvíš.“

Drhl si tělo po pás ručníkem, teď si česal mokré vlasy nejdřív do čela a potom napravo a nalevo do rovné pěšinky.

„A co ty – se neумыješ?“

„Já –já jsem na to zapoměla!“

Bláža přistoupila k umyvadlu tanečním krokem a obřadně, jako by zkoušela vřelost vody, propíchlá ukazovákem hladinu vody v umyvadle s ostrůvky mýdlové pěny.

Konečně seděli oba u snídaně, chroupali k čaji sušenky, objevené na dně plechové krabice, a tat’ka rozmlouval hlasem, který se snažil o žertovnost mezi střídými hlty:

„Snad aby sis všechno zapsala, Blaženko! Tak aspoň na nic nezapomeneš. Na, půjčím ti tužku a piš zatím třeba na kraj novin: nejdřív to mlíko, kup je třeba večer, ať nemusíš ráno tak časně ven. Ještě než jsi chodila do školy, uměla jsi tohle říkadlo: Až já budu velká, bude ze mne selka; přijďte k nám, já vám dám plný krajáč mléka! a tak pěkně jsi přítom rozkládala ručičkama.

To máš jako mnemotechnickou pomůcku, víš? Když si chceš něco připomenout, pomůžeš si tím, že si vzpomeneš na něco jiného, a to je mnemotech-ruka.“ Taťka se smál. „Pěkný vynález!“

„A co budeme mít k obědu, už jsi na to myslila? K večeři kup kousek sýra s máslem, přijedu k osmé hodině. Pan Hoznourek, co mě střídá, u nás vždycky večeřival, to teď nepůjde. Musí se sám starat. A pak tady trochu uklidíš, vid? Usteleš, zameteš – to snad trefíš?“

Blaženě zhořkly sušenky v ústech. Zpomaleně žvýkala, hledíc do kouta světnice, jako by sledovala zastavení odporného živočicha. Pak zpříma šlehla celým obličejem do vymydlené a vyholené tváře taťkovy:

„To já budu teď všechno sama dělat?“

Slova, která vyřkla, stála jako dřevěný sloup; trochu se jejich obsahu divila, trochu se ho bála.

Výraz otoův byl také tak nejistý a neurčitý. Ale odpověď chtěla být povzbudivá:

„Nic se neboj, já ti budu pomáhat! – Pokud mi stačí čas, víš?! Jinak to nejde. Na pomocníci mi nevybude, ani na hospodyně – a vždyť ty bys tu ani nechtěla nikoho vidět na mamčině místě, vid?“

„Nechtěla!“ vzkypěla Bláža. „Tak vidíš!“

„A taky musíš platit na chlapečka,“ přemýšlela nahlas Bláža. „Každý týden!“

„Tak vlastně musíš sám živit nás všechny tři lidi! A uživíš nás, taťko? Já bych třeba mohla dávat primánkám hodiny!“

Blažena mluvila tak nadšeně, že se taťka usmál:

„Toho ani nebude zapotřebí. Ale o domácnost se musíš starat sama. Prádlo dáme do prádelny – jsou takové podniky, které perou rodinné prádlo; přijedou si pro ně až do domu a zase je přivezou.“

Avšak Blažena teď planula, a tu jí nebyla žádná námaha dost velká.

„Já že bych nevyprala, taťko? Podívej se, jaké mám silné ruce, v naší kládě mě žádná nepřepere a šplh po laně jsem já dotáhla až ke stropu sama z celé třídy! Některé křehotinky dostávaly závrat' již ve výši třetího příčle žebříku!“

Taťka zřejmě nechtěl hasit ten plamen odvahy a rozhodl se neříkat ani ano, ani ne, ale mluvil o jiném:

„Tak co k tomu obědu?“

„Bramborovou polívku umím, vařila jsem ji v táboře dvakrát se svým kuchařským družstvem.“

„A k tomu? Myslíš, že bys dovedla uvařit krupičnou kaši? To snad není těžké?“

„Abych nedovedla!“

Odvaha a nadšení jsou strůjci statečných činů. Čím nejistější byla Bláža v svých praktických zkušenostech, tím více si troufala, neboť usilovně chtěla.

Pud k hrdinství ji hnál, aby ztékala skleněný vrch, který se jí nenadále postavil do cesty. Rodinné společenství, které ji do té chvíle spojovalo s taťkou jen květinovými věnci, cítila teď jako úder sil, nedočkavých radostné oběti. Musí pomáhat taťkovi a chce mu pomáhat; jeho důvěra ji zavazuje! Bláža cítí, jak roste tím úkolem; ne úzké rukávy a krátké sukně, ale rozpětí dechu a van, provětrá –vající hlavu, tak to cítí!

Práce je saň a Blažena jí bude usekávat hlavu po hlavě.

Ani si neuvědomila, že taťka odešel. Stále s ním ještě v duchu hovořila, i když za ním dveře již zapadly.

Stojaté ticho světnice se však kolem ní nepřátelsky zahustilo. Ne, lakovému nehybnému tichu musila teprve přivykat! Jen krok hodin, ubíhajících prázdnotou nevykonaných prací, trhal to ticho na drobné čárky, které v běhu ulétaly. Prázdné – neměly již cenu.

Blažena pohodila hlavou a její splývavé kučery sebou mrskly s pobídkou biče. Do toho!

První hlava saně je nákup.

Maminčina nákupní brašna visí na svém místě – a je v ní, propána! – i láhev od mléka, čistě vymytá. Na láhvi věžička vytlačená ze skla.

Ta prázdná láhev se patrně vrátí a Bláža dostane plnou. Káva je?

Útok na spížku. Ano, kávy je v plechovce dost. A vida, v košíčku jsou také brambory! V jiném košíčku cibule! A jaká jasně žlutá, hedvábně lesklá!

Blažena se radovala z těch věcí jako – ovšem, tak se mohl radovat jen Robinson na pustém ostrově, když objevil v písku pobřeží jedlé kořínky a chutné hlízy ve chvíli, kdy si již již myslel, že umře hlady.

Blaženě sklesly paže podle těla. Náhlá vzpomínka na ni padla, podobná průsvitnému, klamavému závoji. Robinson? Kdo to mluvil o Robinsonovi a o pustém ostrově? Sen? Četba? Skutečnost?

Kdy, kde a jak? Ne, nevzpomene si! Ale pustý ostrov?

Domov je teď pro ni pustým ostrovem a ona je Robinsonkou, která bude na něm žít s tatškou, a on bude její Pátek. Robinsonka bude pak usilovně v té pustině objevovat a budovat možnost živobyті.

Že ze svého ostrova může vyběhnout a nakoupit všeho, čeho bude zapotřebí? Může, ale to neplatí; v každé hře jsou věci, kterých nemůžeme potřebovat, aby představa nebyla rušena, a které proto neplatí.

Když si s Maďou hrávaly v garáži na domečky, vystavěly si ohrádku z beden, a co bylo za bednami, neplatilo. Žily jen uprostřed své ohrádky a to byl dům, rozdělený křídou na byty, dveře, okna. Dokonce i při hrách v táboře byly věci, které neplatily, byly věci a hlasy jakoby neviděné, jakoby neexistující. Taková jsou již odvěká pravidla dětské hry. Svět ve světě, koule v krychli. V bytě je ona samotinká, byt Oldřicha Bora je pustý ostrov a ona jediný jeho obyvatel – kromě tatky, Pátka.

Ach, to bude veselé, a jak se taťka zasměje!

Jedlé hlízy jsou tu – nyní ještě bylinky!

V truhlíku za oknem zasychá bazalka s pažitkou, ale Robinsonka ví, že se tyto rostliny do bramborovky nedávají; to musí být marjánka, česnek a kořen petržele, mrkve a celeru. To tedy přijde zvenčí. – To neplatí.

Robinsonka rychle zalévá truhlík, až voda crčí chodcům za límec – chodcům to nevadí, to jsou delfíni a velryby – a ona musí o své plantáže pečovat!

Rychle se chápe nákupní brašny, tobolek, kterou jí tu nechal taťka – ne, Pátek – sebere klíče a řítí se s domovních schodů.

Na ulici to nejde již tak kvapem.

Kam? Blažena se rozhlíží. Tamhle je kupec a tamhle zelinářka. Mlékárna? Vida, má na vývěsní tabuli namalovanou stejnou věžičku, jaká je vytlačena na láhvi. Tajné znamení?!

Hurá do mlékárny!

V mlékárně štěbetají služky, paničky, jsou tu i děti – tlačence U pultu a jeden hlídá druhého, aby na každého došlo v pořadí, v jakém vešli do krámu. Prodavačka rychle vyměňuje láhve, dává plné za prázdné, váží máslo, tvaroh, nabízí sýry balené v staniolu, ozdobené obrázky chutných barev: tuje protěž, tu kravská hlava s veselýma očima. Prodavačka zná každého zákazníka, to je patrné na důvěrném tónu a na zběžně klouzavých pohledech.

Když vešla do krámu Blažena a trochu neobratně přibouchla dveře, otočily se všechny hlavy ani ne tak ze zvědavosti, jako z mechanického popudu; člověk se bezděky ohlíží po každém nápadném hluku.

A protože Blázu nikdo neznal z toho hloučku, který jí připadal jako spiknutí proti ní, oči přítomných se na ní zastavily. Ty pohledy nebyly Blaženě příjemné, vyzývaly ji neodbytně k odporu.

Neboť toto zde byl jiný druh lidí, než jakému přivykla – šaty, účesy, pohyby, to všechno se proti ní ježatilo. Kdyby tu tak stály spolužačky, vlétla by mezi ně jako vlaštovička a hned by s nimi štěbetala a cítila by se s nimi pod jednou domáckou střechou.

Ale už tato prodavačka v bílém plášti a s čepcem na hlavě – jak si Blaženu měří, jak ji odhaduje! Jen si mě prohlédni, ty ježibabo, to víš, že nemám ani košili, ani kombinačku, to víš, kvůli tobě akorát se budu péci, no, a naboso jdu taky a nemám ani podkolenky –

„Slečinka si přeje?“ zazněl sladký prodavačský gramofon.

Ech, Blažena neměla připravenou odpověď a pořádně se začervenala! Honem začala dolovat v nákupní brašně a postavila beze slova prázdnou láhev na pult.

„Mlíčko?“

„Ano, prosím,“ vyjelo samoletem z Blaženiným útrob, neboť se jí zdálo, že mluví celým tělem.

„Slečna je jistě Borová,“ sládl prodavačka čím dál tím víc. Byla spokojena, že má o čem mluvit, a vystavujíc svou novinku jako nějaký šperk, který by chtěla nabídnout ke koupi, a proto ve špetce oddaluje od sebe a svádí k němu paprsky příznivého osvětlení, opakovala Blaženino jméno, na němž dosud tkvěl přísvit neštěstí.

Rázem se k Blaženě obrátily bledé plochy obličejů zákazníků, které přišly po ní. Dívka trnula pod ledovou sprchou dělaného soucitu, na ni namířenou. Již spustí! Již poví všem přítomným o Blaženině kruté ztrátě! ,Rychle, rychle pryč!

„Prosím, dejte mi mléko a tady jsou peníze!“ zamračila se dívka.

Nechci, aby tyhle cizí ženské se probíraly v mé bolesti! Ne, nechci! To je věc má a taťkova, ať mě nechají!

Ďasík nenávisti poskakoval Blaženě v obličejí a ženské se pásly na té podívané. Překotně odpočítávala peníze a vyrazila z krámu dříve, než se na ni snesla sprcha nevítaného soucitu.

Udýchána stanula až na rohu ulice a vyháněla d'asíka z očí, úst i z čela. Již zamířila domů, a pustý ostrov se jí jevil v té chvíli útočištěm. Vtom jí zpěněná mysl vynesla na povrch představu oběda.

Musí, musí vejít ještě ke kupci! To je bída!

Opatrně se vmísila do zástupu nakupujících a snažila se tvářit co možná každodenně a nenápadně. Sebrala otýpečku zeleniny z navršené košatiny, ukázala na malou cihlu másla zabalenou v papíře a poručila si kilogram krupice.

Ale přece se prozradila.

„Ještě česnek, prosím vás.“

„Kolik si slečna přeje?“

„Stroužek.“

Kupecký mládenec se usmál sotva znatelně, právě jen tolik, kolik nemohl přemoci – ale houfec, v němž se Blažena cítila již tak pěkně ztracena, opět se proměnil ve výsměšná zrcadla ženských tváří, která všechna obrážela nejdřív její rozpačitost a pak navzájem jedno v druhém svou povýšenou zábavu. My, my jsme chytré, my víme, že se česnek kupuje na hlavičky, a ne na stroužky, uštěpačnily ty výrazy.

Muka! Muka!

Ďáblík začal opět poskakovat v Blaženině tváři a hnedle by byl vylákal dívce jazyk z úst, aby se, hé! vyplázl, aby se rysy sešklebily jako na protivného kvintána, který ji jednou v gymplu, a to dokonce ná chodbě, zatahal za pěkně nakroucenou kučeru.

Konečně snad má všechno – aspoň všechno, co si napsala na lístek. Poskočila si, rty se jí sešpulily k spokojenému pohvizdování. Klusala domů

zvesela jako kobyłka k stájovému žlabu.

Ale již v průjezde domu padalo na ni poznání, že i chůze do schodů i vzezření bytu se základně proměnily.

Dříve brala schody po dvou a po třech, zazvonila u dveří s kukátkem a vizitkou: Oldřich Bor, TAXI, a čekala, až lehké maminčiny kroky přistoupily k samému prahu. Zarachotil bezpečnostní řetěz, cvakl zámek, a Blažena visela mamince na krku...

Dnes – dnes šla pořádně schod za schodem. S nákupní brašnou se to tak neletělo, i když třeba byla jen asi stejně těžká jako aktovka s knihami. U dveří musila z brašny vylovit klíče, odemknout a pěkně zase za sebou zamknout. Na to zejména musila myslet, protože prese všechnu statečnost se sama doma trochu bála.

Vůbec se proměnil i celý její pohled na domov. Zнала svůj drahý domov, to teplé hnízdo a útočiště, dosud jen z globálního pohledu – teď jej začala slabikovat ve všech jeho podrobnostech.

Sporák. Místo, kde se ukládají sirky. Sklep s uhlím – a těžko slabikovatelné slovo, které znamenalo oheň – to bylo třeba rozložit zrovna fyzikálně. Ruce si Blažena pořádně zapopelila a čmouhy z uhelného prachu měla až na nose, než se papír promáčkal tak, aby od něho chytla hranická dříví; a než Blažena vystihla správnou chvíli, kdy mohla hodit lopatku drobného uhlí na plameny, aniž je zadusila mourem.

Nedůvěřovala pohrabáči ani lopatce, neboť ji několikrát zradily. Ti podlí služebníci! Věřila víc vlastním prstům, ty ji poslouchaly – za to ovšem chuděry odnášely následky její nezkušenosti. Popálila se o dvířka plotny, zadřela si třísku, ale konečně oheň planul a pláty se rozpalovaly, prozrazující jeho neviditelnou sílu.

Blaženino uspokojení bylo veliké – ne, Robinson jistě tak brzy oheň nerozdělal!

Jenže obtížím nebylo konce. Kde najít sůl na tom pustém ostrově?

Slánka je jako naschvál prázdná. V kterém z té baterie sáčků, co tu v řadě ukazovaly své stejně rezné, okrouhlé zadečky, je sůl? Toto je patrně mouka, ano, chutná to po škrobu a zrnů; toto cukr? Ne, prskala Blažena, to je cosi odporného, palčivého, asi soda, inu ovšem, však je ten sáček tužkou poznamenaný nějakými klikyháky!

Tohle vrzavé? Bramborová moučka – vždyť je to na sáčku napsáno! A tyto jemné krystalky – několik zrněk rýže navrch, ano, to je dar Slatinných dolů, toho podzemí s křišťálově blyštivými klenbami a stržemi, dar Akny Slatiny, myslila si Bláža. Akna Slatina! Tak se asi solné doly jmenovaly za Čingischána.

Stříbro pokladů solných a zlato zbroje Cingischánovy odpoutávalo Blaženu od bramborové polévky; oškrabávala přitom hlízy šťastně nalezené a vzdychla si, když vyňala z hrnce poslední.

A začala je krájet na kostičky.

Ne, hrnce nepatří do hry! Hrnce nejsou; je jen rožeň z vraku lodi, nejvýš snad kotlík, vyneseny ze ztroskotané lodní kuchyně. A už se to vaří!

Vaří, opravdu se to vaří! Z vody vystupují bublinky, brambory mumlají, blábolí a žehrají; soptí parou, když Blažena zvedne pokličku.

Ale to je objev! Blažena způsobila, že se oheň obořil do plátů, pronikl je, začloulal hrncem, oživil vodu – Blažena vaří! Povedlo se to!

Jenže teď je třeba přeslabikovat krupičnou kaši. Globální pohled na ni býval lákavý, když mamka před ni postavila talíř s bílým obsahem, s hnědou ozdobou másla a skořice. Ale slabikovat ji! Taťka se domnívá, že je to lehké. V táboře paní kuchařka ke kaši dětské kuchaře nepustila. Děti směly jen hlídat mléko a zavolat, když začínalo kypět. Děti ovšem volaly takovým rykem, že se cvičitel chytal za hlavu a prorokoval lesníkovu hromobití. Paní kuchařka byla u mléka jako na koni a hned je zkrotila první dávkou krupičky – a tancem kvedlačky na dně té bělostné sopky.

Děti se dívaly a Blažena s nimi, ale z čar a kouzel, prováděných nad hrncem, nerozuměly ničemu.

I postavila se Blažena-Robinsonka odhodlaně k vařícímu mléku, a jakmile začalo zvedat hebkou, vatovou čepičku, jala se rendlíku sypat krupici z kilového sáčku a sypala – a sypala.

Usekávala sani druhou hlavu.

4

„Polívka by nebyla nejhorší,“ chválil podmiňovacím způsobem tat'ka a odhodlaně polykal lžící za lžící, co nabral z talíře. Blažena jedla jakoby z pilnosti a na čele jí stála kolmá vráska.

„Nemohla jsem to dokázat tak, jak bych byla chtěla. Pořád se mi zdálo, že ta bramboračka nemá chuť ani maminčiny polévky pro tři, ani polévky pro tři sta v táboře. A přece jsem do ní dala všechno, co jsme my pomocníčkové paní kuchařce zchystávali!“

Po pravdě jedla Blažena, jen aby dodala tat'kovi odvahy. Jí samé nechutnalo, co ukuchtila. Ale tat'ka je ovšem poklad, on nehne brvou a pojídá, pojídá...

„Nezapomněla jsi solit?“

„Ha!“ vykřikla Blažena. „Sůl! Sůl jsem dobýval z mořské vody, odpařuje vodu sluncem na pobřežních skalinách,“ zarecitovala Blažena se slánkou v ruce. A mluvila dále:

„Tys myslil, že toto je sůl ze Slatinných dolů? Chyba lávky! To vzácné koření dobýval Robinson z mořské vody! Opravdu! Zapomněla jsem solit!“

„Lépe nesolit než přesolit,“ otec se předstihoval v dobré vůli.

„Tak to by bylo tedy překonáno,“ řekla Blažena, ale kolmá vráska nepřestávala rozdělovat její hladké, jemně zruřovělé čelo.

„A kaše?“ odstrčil talíř pan Bor.

„Kaše!“ vzdychla Blažena. „Ona to není kaše, spíše nějaká guma. Pořád jsem čekala, že mi kaše uteče z rendlíka, že jí bude víc a víc, že jí bude tolik, až poplyne proudem a překročí práh a zaplaví ulici – ale to jsem si

dala! Pohádky lžou, taťko! Kaše vůbec neutíkala, ale houstla a tvrdla, a teď ji ani nožem ne-ukrojíš!“

Ostýchavě postavila Blažena doprostřed stolu rendlík, který jako by byl srostl se svým obsahem. Taťka se ho dotkl vidličkami, ale ty odskočily jako od pneumatiky. Ne, to se nedalo ukrojit ani na

brat, to se nemohlo rozdělit, to se neodváží nikdo jíst! Blažena měla nešťastné oči a vzteklá, uzoulinká ústa.

„Co s tím? Přece to nevyhodím, to je škoda!“

Otec zaútočil na hmotu znovu vidličkami.

„Ne, myslím, že se to jíst nedá.“ Rozhlédl se, jako by hledal pomoc, opět se vrátil k rendlíku a nakonec se zeptal: „Máš ještě trochu mléka?“

„Mám. Na ráno,“ hbitě odpověděla dcera, blažená, že aspoň něco dopadá kladně.

„Zkusíme to spolu. To by bylo, abychom nedokázali uvařit kaši!“

Posílili oheň několika polínky, mléko brzy zpsychlo. Taťka nabral sběračku krupice a pomalu ji sypal do mléka, Blažka mezitím křepčila s kvedlačkou po dně. Kaše bublala, repetila, hudrovala; naskakovaly jí pukající boule, které se chvilkami rozprskly a stříkly taťkovi na kabát a Blaženě na tvář, až vyjekla a přimhouřila oči.

Sběračka se vyprázdnila, taťka nalil polovinu husté bílé lávy na talíř, druhou

polovinu nechal v kastrole.

„Já si to vyškrábu!“ chápala Blažka.

„Dělej, jak rozumíš,“ usmíval se otec, „ale mně se zdá, že mamka kaši taky mastívala, a to rozpáleným máslem, dokonce trochu při-praženým, aby chuť

nebyla tak mdlá – ale to my raději ani nebudeme zkoušet, vid!“

„Já bych to jistě z-vorala!“ přiznávala se statečně Bláža.

Než se máslo rozpustilo, kaše zhoustla, takže již netekla, ale zůstala přece měkká, a Blažena se olizovala, stíhající tatku vděčnými a obdivnými pohledy.

„Ne, co vy staří všechno nedovedete!“ mlaskala.

„Já to spíš uhaduji, než umím,“ řekl tatka, „to tak mnohé věci přijdou člověku samy.“

„Někomu přijde všechno samo,“ uvažovala Blažena. „Jako Novotná: ta, i kdyby ve škole spala, bude při zkoušení umět.“

„Večeři jsi koupila?“ vyptával se opatrně pan Bor.

„Koupila,“ přikyvovala horlivě dívka. „Koupila jsem ti, co sis přál: máslo a sýr.“

„A chléb?“

„Taky! A sýr jsem koupila s takovým krásným jménem... Že neuhodneš? Již jeho název budí skvělé představy.“

Tatka byl jat podezřením. Opatrně se zeptal:

„Dám se poddat: řekni mi, jak se ten sýr jmenuje!“

„S tebou není žádná hra. Dáš se poddat! Copak se někdo;‘ hned dá poddat a ani se nepokusí uhodnout? Tatko, ty jsi nudný! Koupila jsem ti sýr, při jehož jméně vidíš modřemodrou oblohu. Tak hádej přece! Zda znáš ten kraj, kde citróny se rdí?“

„Gorgonzolu?“

„Kdepak gorgonzolu! To slovo připomíná spíš rytíře v brnění než klenbu nebeskou. Ale já tě nechci napínat, hoříš-li to vědět. Parmezán se jmenuje ten sýr. To je jméno! Zní jako parmské fialky, myslím foneticky, nikoli čichově...“

„Parmezán! Ale děvče, to je přece sýr jen na posypání makarónů nebo pilafu, to nemůžeš přikusovat ke chlebu!“

„Tak já jej nastrouhám a posypeš si chlebiček s máslem.“

„čeho já se na tobě dožijú!“ zvolal s líčeným zoufalstvím otec. „Vždyť z tebe bude ještě vymýšleč nových jídel!“

„To se ví! Sendvič ä la Blažena!“

Terciánka uklízela stůl, nezkrušena a nezdolána. Stále si ještě představovala práci jako saň, které musí utínat hlavy. Nepozorovala, že z krku jedné uťaté rostou dvě nové, syčící a soptící plamenem.

Oheň ve sporáku vyhasl, a když se Blažena sháněla po teplé vodě na nádobí, musila znovu podpalovat a přistavit hrnce.

Hrnce! Jsou to hrnce, které si sama z hlíny vykroužila a vypálila v horkém písku. Musí s nimi zacházet opatrně, daly tolik práce! Chodila sem a tam, od dřezu ke kredenci, kam ukládala čisté nádobí a příbory. Pojednou se přistihla, že bezděky opakuje pohyby, které tak často u mamky vídávala, ale nevnímala; aspoň se tehdy domnívala, že je nevnímá – a hle, ony se jí nyní vybavily a přišly současně se vzpomínkou na obrys matčiny postavy, v jehož cestách a sledech, tolikrát opakovaných, nyní sama chodila. Dokonce stejná písnička, kterou si matka zpívala na přelomu dne, po poledni, které pro ni znamenalo vyvrcholení denního napětí a sklon k odpolednímu tichu, rozechvívala Blaženiny rty, a hlas, který probudila, zněl Blaženě stejným zabarvením jako hlas matčin.

Mamko, drahá mamko, co bys tomu řekla, kdybys mě tu tak viděla? Ty, kterás mě od kuchyňské práce odháněla, ledažes mi dala přebírat rozinky –

a ani jsem přitom nemusila hvízdát! Ledažes mi dala schroupnout syrovou brukev! Ledažes mi dala vylízat talíř od povidel!

Byla bych si leckdy ráda něco sama ukuchtila, vzpomínala Blažena, koláčky ze syrových brambor na holé plotně nebo placičku z vejškrabku – ne! Nepustila jsi mě k plotně, říkalas, že ti překážím. Nenechalas mě nikdy nic dělat, protože bys to byla musila po mně předělávat, a to že je pro tebe dvojí práce. Mamko, maminko, vidíš-li ty mě tady hospodařit, není ti ani v nebi veselo!

Blaženě bylo pojednou líto samy sebe. Oči se jí naplnily slzami, ale když se vyplakala, ulehčilo se jí.

Začala se rozhlížet po bytě. Toto všechno je její panství –jenže je tu příliš mnoho prostoru! Mohl by ji přece někdo přepadnout! Třeba jsou na ostrově divoši! Třeba jsou tu dokonce lidožrouti! Ne, Blažena nedovedla být ani chvilku sama; prve tu byla s maminkou, teď je tu se svými představami. Měla sama k sobě ještě příliš blízko; to jen dospělí mohou své jednání pozorovat z odstupů. 1. posuzovat je, schvalovat je nebo zavrhnout.

Musí si postavit pevnůstku. Bláža zkoumala pohledem, z čeho by ta ohrada mohla být snadno vystavěna. Pevnůstku? Raději Itan! Jako v táboře! Velbloudí pokrývka se znamenitě hodí. Kostru ze dvou židlí – nádherné!

Sotva se Blažena uvelebila v stanovém krytu, ozvalo se zaklepání na dveře. To se hodilo do hry, a tady to bylo vítáno, vždyť jsme-li bezpečně ukryti, nikdo vítanější než nepřítel! Ale to bylo zaklepání na opravdové dveře a za dveřmi patrně stál skutečný člověk, nikoli myšlený zákeřník, a to bylo horší.

Blaženě se rozbušilo srdce. Chvilku zatajila dech, pak šla po špičkách až k samým dveřím, přesvědčila se o tom, že bezpečnostní řetěz je dobře zavěšen, a pak najednou vykřikla nesvým, ječivým hlasem:

„Kdo je tam? Tady není nikdo doma!“ Sama doma!

Neřekla, že je sama doma. Ta dvě slova měla v sobě vyhrůžku a byla jakoby zárodek všelikého nebezpečí. Sama doma! Na dně hlubokého jezera nebylo

tísnivěji, uprostřed pouště nebylo osaměleji, v pralese nebylo opuštěněji.

Může se k ní někdo dostat? Může vypáčit zámek? Vyrazit dveře? Nebo je zapálit?

Naslouchala, zadržujíc dech.

Na chodbě bylo ticho. Zmocnila se jí hrůza. V tom tichu jako v písku se pojednou rýsovala stopa lidské nohy na pustém ostrově. Stopa!

Stopa cizího člověka.

Blažena trnula. Byla spoutána očekáváním, co se stane. Jak nepřátelskou tvář měly pojednou dveře, ty dveře, které do té chvíle byly jen laskavou náručí, vždy ochotně se otvírající jejímu spěchu, jejímu hladu, její únavě! Jak jsou teď tajemné!

Délka času byla naměřena krátkostí jejího dechu. Osvobodila plíce ze zajetí a unikající výdech zněl tak hlasitě, že jej bylo jistě slyšet za dveře.

Co bude?

Ozvalo se nesmělé, nyní skoro nehmotné zat'ukání a s ním zároveň šepot, jako když se rozšvelejí stromy:

„Blaženko, co je ti? Tady je – to jsem já, Tonička, vařím u starého pana stavitele, co bydlí vedle vás. Slyšela jsem tě plakat, a tak jsem přišla –“

Tonička! Blažena nikoho v domě neznala. Mamka žila jen pro domácnost a s nikým se nedružila. Jakápak Tonička!

„Co chcete? Já vás neznám,“ promluvila Blažena do klíčové dírky.

„Ale já znám tebe. Máme kuchyň hned vedle vaší, a tys plakala tak usedavě, že jsem tě slyšela. Bála jsem se, aby se ti nic nestalo.“

„Děkuji,“ vykřikla Blažena a ušklíbala se. O ni se nemusí nikdo starat, a aby ji ta Tonička už nikdy neslyšela plakat, na to si dá teď dobrý pozor. S ní, s Robinsonkou, ať se divoši nezabývají, ona si již ve všem sama poradí.

Nepotřebuje cizí rady a cizí útěchy. A vůbec už nikoho nepustí na svůj ostrov, to by bylo!

„Tak sbohem!“ zaznělo za dveřmi.

„Děkuji!“ Blažena to slovo křikla podruhé až příliš nahlas, neboť vzápětí bylo slyšet lehké kroky a tiché zaklapnutí kliky v sousedových dveřích.

Bláža se vrátila, ještě celá naježená, do bezpečného úkrytu ve stanu. V šeru proťatém jediným světlým výsekem hladila svoje rozrušení jako koťátko: neboj se, maličká, nic se ti nestane!

Cizí lidé vcházejí do naší bolesti vždy jako nepřátelé, i když jsou plni soucitu, i když přicházejí s ochotou – jsou nám nevítáni již proto, že se s námi nemohou rozdělit o žal; i s nejlepší vůlí stojí toliko vedle něho, aniž jej umenší, aniž jej zmírní.

Blažena se na návštěvu zlobila i proto, že ji tak vylekala. Neodpustila Toničce ani to, že Blaženu znala, kdežto Blažena neznala ji, že ji slyšela plakat, že ví o její slabosti a bude o tom třeba povídat lidem v domě.

Ale jen ať to zkusí! Blažena nabije pušku ptáčnici a střelí ji dobře mířenou ranou do čepice!

5

Obtíže, které se opakují, přestávají nás děsit. Za týden rozdělala Blažena oheň, aniž si začernila ruce. Lopatka s pohrabáčem nastavovaly její paže jako dokonalé a spolehlivé protézy. Krupicová kaše se podařila, když ji Blažena vařila podruhé. Měla už jen malou vadičku: nadělaly se v ní žmolky. Blažena zdůrazňovala, že „se v ní udělaly žmolky“ a ona že tomu napříště zabrání, neboť už na to přišla, v čem to vězí.

„Tedy si čuníka nepořídíme?“ usmíval se taťka. „Zatím se ho nezříkám; počkej, až budu péci buchty, ono se pro čuníka ještě leccos najde!“

Jídelní lístek Blaženin byl prostý, až jednotvárný. Ale najedli se oba, otec i dcera; jednou byly brambory vařené ve slupce a podruhé oloupané. A potom zase ve slupce. Blažena zkoušela, který způsob je lepší. Hlasovala pro brambory na loupačku, ty jí připomínaly prázdninový tábor. Koupila k nim, co sama ráda jedla a co také na ostrově jídal Robinson: sušenou rybu. A slanečka. Horovala pro slanečky. Ani taťka proti nim nic neměl. Ale protože slanečka nevymáčela, popálili si oba sliznice v ústech ostrou a hojnou hrubou solí, kterou byla ryba prosáknuta a obalena.

Jednou také koupila hovězí maso, a protože se řezník zeptal: Na polévku? přikývla z nedostatku jiné porady a vařila pak maso v železném hrnci. Polévka se sice podařila, ale maso musila vařit tři dni, než se mohlo jíst.

Kuchařská romantika se střídala s improvizací. Zdravé žaludky vytrvale odolávaly, ale Blaženy se přece zmáhala netrpělivost asi taková, s jakou se znovu a znovu obořujeme s nití do jehly, která se nám nechce dát navléknout. Dívka byla sama se sebou nespokojena. Tahle ta vařivá piplačka jí zabírala celý den! Chodila spát s nohama jakoby do těla vraženýma, majíc ruce poškrabané, popálené, samý šrám, řez a záděru.

A to sotva nakoupila, uvařila a omyla nádobí! Taťka byl nemluvný. Když ho oslovila, vyjevilo se, spadlý z nebes. Mrzutý? Ne, mrzutý nebyl, ani ji

neplísnil, když se jí něco nepovedlo nebo nebyl-li oběd na stole, když se přihnal s taxíkem a byl třeba na časnou hodinu odpolední zadán. Tu jenom řekl: Schovej mi to k večeři, zajdu si do automatu na kávu! a odjel zaměstnaně.

To je pěkný Pátek, namítala v duchu Blažena, ale otci si to nahlas řící netroufala. Ba často zadržela na rtech obvyklý žertík, jeden z tisíce žertíků, které mezi nimi udržovaly dobrou náladu, jasnou mysl, vzájemné porozumění a skoro kamarádství.

Blažena někdy usínajíc sama sebe velmi litovala, ale marně hledala viníka toho bědného stavu, aby na něj namířila své výčitky i svůj hněv. Tady vlastně není nikdo vinen – tomu se patrně říká osud, přemítala, a to je můj osud, můj trpký osud, ach, jak jsem nešťastná!

Žádná pomoc, žádné vysvobození! Ostatní žáby z tercie a z kvarty se pěkně brouzdají v rose luk, opalují si záda a stehna, ležíce na jezu s lupenem na nose, aby neutrpěla krása, všechny hrají volejbal, vyskakují s míčem a hlaholí na celý palouk, ta protivná premiantka Novotná se vyznamenává ve vodním polu a Blažena tam není, aby jí to natřela ve volejbalu a pocuchala jí trochu svatozář. Ledková fňuká někde v koutku a dělá se před Duchoněm zajímavou a Duchoň patrně vkládá do táborové schránky, dutého pařezu, psaníčka na modrém papíře, podepsaná pevným písmem a nadepsaná „Milá Maďo!“

Maďa, ta zmije! Jistě využije dokonale mé nepřítomnosti, aby i m mluvila všem kvartánům ze sousedního tábora, že je Blažena do nich zblázněna! Každému to řekne zvlášť a pod přísahou mlčenlivosti a se zárukou tajemství. Oni pak budou Blážu obtěžovat svými pozornostmi, významnými pohledy, žádostmi o schůzku a dokonce i psaníčky!

Blažena se zmítá na posteli a tatínek, který ještě dělá své denní účty u lampy pečlivě zacloněné, zvedá starostlivě hlavu: „Pročpak nespíš, Blaženko?“

„Ale já spím,“ vrní Bláža.

Tat'ka pokládá pero a jde za tím nešťastným pípáním. Usedá na židli vedle postele a obrací k Blaženě tvář, celou ve stínu.

Avšak Bláža ví podle zvuku tat'kova hlasu, jak asi táta vypadá: má svěšený nos, výraz to, který dříve nikdy nemíval, zakalené oči a zvadlou pěšinku.

Blažena chrápe; chrápe jako pan Hoznourek, když čeká na rita, chrápe jako tat'ka, když v poledne usne nad novinami. Pak Bláža vykřikne se zavřenýma očima: „Slyšíš, jak spím?“

Ale tat'ka se nesměje.

Povídá: „Já vím, Blaženko, že je ti to všechno zatěžko, ale mohu-li tě nějak utěšit – tedy i já mám velké starosti.“

„Ošklivá Bláža!“ tváří se dívka malinkým bobkem. „Ošklivá! Chtěla tě zbavit hodnosti Pátka! Ale pomůžeš-li mi zítra ráno ze sklepa uhlí, tedy tě v tom úřadě nechám!“

„Tak vidíš hloupého tátu: taky mě to mohlo napadnout! Musíš mi podruhé říci! A neseš-li truhlík sama, neber si plný.“

Blažena by se tat'kovi nejraději pověsila kolem krku. Cítí se tak maličká a nemohoucí! – ale sotva hne svýma dlouhýma nohama, zastydí se za to, že je vlastně velká a jak by to pitomě vypadalo, kdyby jí, vyčouhlé mazlilce, visely nohy z tat'kova klína až na zem. A tak jenom hrábne do jeho oříškových vlasů a drbe je jako opice.

Tat'ka drží, ani nedutá.

Tu si přitáhne jeho ucho k svým ústům a Šeptá: „Hodná Bláža! Umyla dnes odpoledne celou podlahu!“

„Ale jdi!?! Ani jsem si nevšiml! Však já se ráno podívám!“

„A potřebuje pofoukat! Bolí ji moc kolínka!“ Tat'ka hladí opuchlá, kloubnatá kolena nad hubenými lýtky, samá kost.

A pojednou se pleskne do čela:

„To jsem taky! Vidíš! To nejdůležitější bych ti zapomněl říci! Pojedem zítra za hošíčkem! Neděle bývá teď v městě slabá, na výlet si mě nikdo nezamluvil, můžeme si tedy jedno odpoledne na to obětovat. Večer se vrátíme, abych tu byl k divadlům.“

„Jé! Jé! Jé!“ piští Blažena a rázem skáče ze studeného do vřelého, „člověče, to je báječná bašta! – Chtěla jsem to říci, taťko, spisovně, se rozumí.“

A začala klukovsky taťku boxovat.

Bylo jí tak dobře, že se cítila zúplna v školním prostředí, a ovšem hned používala bezděky jeho slovníku a pohybů. Radovala se:

předně, že spatří děťátko, bratra vlastního a dosud neznámého, člena rodiny a budoucího druha,

za druhé, že pojedede zase jednou s taťkou vozem. S taťkou vozem!

Po profesorce češtiny to nejkrásnější, co si mohla představit a přát! Ne, tohle!

Již jako holčičku ji taťka brával s sebou na malé výlety, nebyla-li ve škodovce všeseda obsazena zákaznictvem. Blažka sedávala vedle taťky jako kachnička, ale neušel jí kolem volantu ani hmat, nepropásla v obrázkovém úprku oken ani strom. Věděla dnes proto dopodrobna, kudy se auto vymotá z Prahy na benešovskou silnici, a už se napřed těšila na všechny brány, od vyšehradské až po pankráckou.

Věděla, že do Písku se musí jet přes Chuchli a tam u přejezdu trati někdy na zpáteční cestě čekat v protáhlém stádu limuzín, šestiválců, waltrovek a tater, nemluvě o zakuklencích na jawách a indiánech. Motoroky předbíhaly všechna vozidla a proplétaly se s podivuhodnou mrštností voříšků mezi formanskými vozy.

Zнала dlouhé předměstské ulice, zadržlé ohromnými uzly hřbitovů a pádící mezi benzínovými pumpami k řadě egyptských topolů za Běchovicemi, k veselé stromové míchanici jirenských lesů, starobylou branou českého Brodu k Labi, k jeho rovinatým lukám a k jeho průmyslovým městům.

Na východ, na sever, západ a jih jezdívala s tatškou, uvelebena vedle řidičského sedadla jeho škodovky, a to skromně vybavené nájemné auto jí bylo nejmilovanějším přepychem.

Výlety pak s tatškou – ne, Blažena se raději nepřizná, co je jí milejší, zdali ony nebo děják – zemák – čeština? Ostatně – což ty oslňující výlety nebyly samy názorný zeměpis, dojmavý dějepis a čeština v svém nejširším pojmu?

Když Blažena po ostrém zákrutu z maloměstsky tiché a sousedské Vyšehradské třídy vtáhla větrný van strání, když chytila ve vzduchovém proudu ovocný dech kvetoucích akátů, věděla, že již za vteřinku se s nimi vůz vřítí clo podjezdu první cihlové brány, která ji pleskne sklepním chladem a připomene jí osmnácté století se svým způsobem obrany měst. Hradby s kolmými stěnami, se střilnami v tlustých zdech, s kulemi, zarytými do zdiva... U kanónu stál... A jako vždy řekne tatškovi:

„Dnes by stačila jedna bomba, vid', táto! A bylo by po bráně!“

Tatka k ní nikdy neobrací tvář, když řídí. Bláza vidí jen jeho profil, ale ví, že ji slyší, i když nezapomíná poslouchat všechny pískoty, řinkoty a bučení výstražných trubek jiných aut, jej dohánějících, předjíždějících anebo jej míjejících, i když přitom vnímá šum pneumatik a chod motoru. A jako vždy odpoví na půl úst:

„Ty máš nápady! Inu, dítě dvacátého věku!“

A po mohutné stavbě vyšehradské brány překlene silnici brána jiná, zdobná a titěrná, a pak ještě jedna... Veliký kamenný pták se naklání z její střechy a Blažena se za ním ohlédne, poutána křivkami barokového slohu a tesknou oprýskaností staveb, které ztratily svou moc, důstojnost, a co nejhoršího, účel – jen zbytky krásy v nich světélkují jako ve zbrázděné tváři staré krasavice.

Ty tři brány – to jsou dějiny minulých pokolení.

Dějepis – orbis pictus!

A když jeli z Prahy na sever, nebyl ten divukrásný soutok Labe a Vltavy u Mělníka – jak prosívala, aby se tu na chvíli zastavili! – zeměpisným obrazem nejen naukovým, ale povznášejícím a nezapomenutelným v svém citovém dotýkání smyslu pro vznešenost? Možná že jsou v širém světě mohutnější soutoky, snad i divočejší a takové, že se na ně sjíždějí podívat lidé z daleka široka – ale soutok Labe s Vltavou pod vinnou strání mělnickou měl pro Blaženu jedinečný půvab, protože se tam cítila v samém srdci své země, slyšela tam jeho tep, okoušela radost z příbuznosti sourodé krve. Zeměpis – orbis pictus!

Tat'ka věděl, že vyjížd'ku třemi branami zvlášt' milovala.

Ovšem musila se spokojit tím, že ji tat'ka vpašoval na sedadlo vedle sebe. Nemohl si dovolit, aby jezdil jen s ní. Mamka jízdu autem nesnášela, a to byla druhá nesnáz. Nemohli ani být oba tak sobečtí, aby nechali mamku doma a sami jeli za radostí! Ostatně tat'ka se také ochotně vypráhl z motoru, když měl volno, a raději si lehl na pohovku anebo se prošel.

Co na tom! Tím svátečnější to byly jízdy, a žáby ze třídy jí záviděly tu nádhernou možnost letět do kraje – v autu! v autu! v autu!, neboť auto byla vroucí touha nejedné z nich a také to byla hýčkaná móda.

Tat'ku si zákazníci zamlouvali na nedělní výlety již v sobotu a patřilo k sobotním radostem kromě horké koupele a čerstvých buchet, že se Blažena netrpělivě dočkávala tat'kova návratu. Tu hned ve dveřích zvěstoval pan Bor:

„Křivoklát!“ Nebo: „Orlické hory!“ Nebo: „Veltrusy!“ Nebo dokonce: „Mělník!“ Ba jednou byli s tat'kou až na Macoše a tehdy nocovali v Blansku a pan Hoznourek měl tu noc volno; říkal, že spal tenkrát dvanáct hodin jako zabitý.

Řidič Oldřich Bor měl stále zákazníky, kteří si vážili jeho roz-myslné jízdy a oceňovali skutečnost, že za deset let svého působení neměl ani jednu nehodu. Nebyl ani jednou trestán, že přestoupil dopravní řád!

Však byla Blažena pyšná na svého tat'ku! Když teď na otce hleděla – a viděla v pološeru jen celkový obrys jeho postavy, nahrbené a trochu sesuté

– nadula se opět pýchou, že má tak báječného tátu, a umiňovala si svatosvatě, že sejme všechna t>řemena z těch unavených zad. Tak právě si to říkala: sejmu všechna břemena. A on, taťka, vůbec nemůže být Pátkem, to jest sluhou, neboť je přednostou domácnosti! I povýšila jej v srdci svém na guvernéra svého pustého ostrova.

6

Taťka snídal na stole nedělně prostřeném – ó, Blažena strrrrášně ráda svátečně upravovala stůl! Tu položila vedle hrnečku nožík a do stříbrná vydrhnutou lžičku, dokonce natočila do sklenice čerstvé vody – všechno tak, jak to viděla v restaurantu v okolí Macochy. V japonské vázičce rozkřápával karafiát a vemlouval se taťkovi do nosu hřebíčkovou vůní.

Den se hrnul oknem do světnice nedočkavě, zrovna jako by střílel svým útočným letním jasem. Kuchyně se zdála dnes veliká, stěny se rozkřídily, slavnostní nálada se linula z neviditelných zřidel. Očekávání radosti pronikalo Blaženu.

Těším se, těším se, houpalo se kyvadlo času v jemném stroji Blaženina nitra. Těšit se, to je můj nejmilejší duševní stav. A snad je to vůbec duševní rozpoložení nejvíce žádoucí? Mít všechno hezké před sebou, to všechno, co zní a chvěje se neuchopitelně před námi jako rolničky na pádící ruské trojce! Ujíždět a ujíždět k vábným obzorům! Není to lepší než mít požitek už za sebou a sedět jako naprásknutý Buddha?

Najednou se Blažka přestala houpat v své smyšlené pavučině a vykřikla:

„Proč se směješ, guvernére?“

„Dívám se na podlahu.“

„A co na ní vidíš?“

„Tys ji včera myla, vid’?“

„Myla – a co je? Tomu se směješ?“ Blažena se dívala zmatena hned na taťku, hned na podlahu, pak zase na sebe, nečouhá-li jí někde nějaká směšná tkanička nebo snad nestraší paňácovská saze –

Tat'ka se smál, ne, tat'ka se řehtal, a dělal to svými svítivými zuby a očima blýskajícima se v štěrbinách mezi víčky tak nakažlivě, že se Blaženě ústa sama rozšiřovala k úsměvu. Ale tat'ka neříkal, čemu se směje, snad se smál jí, nebo proč by jí jinak neřekl příčinu, aby se mohla smát s ním?

To Blaženu vždycky zlobilo, když se někdo smál a neřekl proč. Musila si přece myslit, že se směje jí? Cítila se ponížena, ačkoli věděla, že od tat'ky nemůže očekávat nic, co by jí ubližovalo. Ci snad táta nechápe, že právě tímhle jí ubližuje, když se najednou v svém myšlení a citech osamotní a nechává si v mysli přehrávat nějakou tajnou komedii?

„Tat'ko!“ vykřikla a dupla si, celá bledá. „Řekneš mi už konečně, proč tu řičíš jako kůň?“

Teprve toto nezpůsobné zvolání přivedlo tat'ku k rozumu. Najednou se podivil, kde se v Blaženě vzala ta prostořekost, a podivil se dokonce sám sobě, že se tak nepřičetně směje. Směje se vlastně poprvé od – od – ano, to je nervóza! Nemohl se ani zastavit, přestože viděl, jak neúměrný je jeho smích příčině, z níž vznikl.

„Blaženko, pojd' sem! Pojd' sem, děvče nevycválané! To musíš přistoupit až docela ke mně!“ A když váhavě a pořád ještě nakvašena k němu přistoupila, chopil ji za spánky a hleděl jí upřeně do očí. „Vidíš, už se nesměju. Ale neměla bys mi to mít za zlé; myslil jsem, že se již ani smát neumím!“

Blažena se chmuřila. Cit v ní byl hluboko zakopán; byl to poklad, jehož nikomu neukazovala, a dokonce i rodiče se směli o něm dovídat jen nepřímo. Proto minula tat'kovo odvolání k svému citu mlčky a důstojně se zeptala:

„Tak čemu ses tedy smál?“

Otočil jí měkce hlavu směrem k podlaze, setrvávaje dotekem u jejích spánků, jako by ji chtěl hypnotizovat.

Prudké ranní slunce, zvěstující brzkou bouří, bilo přímo do podlahy. Bylo jako zvětšující sklo, které prozradí každou trhlinku a z mlhoviny udělá sbor nebeských těles. Podlaha v tom obviňujícím světle byla celá rozdělena na

čtverce, jejichž nepřesně ohraničený prostředek byl čistý a jehož čtyři strany se černě kreslily, čtverec vedle čtverce.

„To je nějaká šachovnice, táto, či pohled z letadla na pole a louky?“

„Ne, to je podlaha umytá nováčkem. Zrovna takovým způsobem jezdí novopečení šoféři, jenže dělají jiné geometrické obrazce: cikcak. Lomeného hada, víš?“

„To jsem to provedla! – Zvorala jsem to, vid?“ Blažena se v rozpacích dívala střídavě na podlahu a hned zase do tatkovy tváře, nesmrskne-li se opět v křečovitý smích. Ne, tatka se už nesmál, ale díval se jí do očí jasně a povzbudivě.

Přitom na ni šibalsky zamžikal, aby dodal svým slovům onoho druhého, spikleneckého výrazu, platného jen pro ně dva:

„Žádný učený z nebe nespádl!“

„To se ti řekne!“ namítala Blažena, „ale já jsem se nadarmo tak namáhala! Podívej se na moje kolena!“

Shrnula punčochy, a užaslý tatka spatřil krvavé oděrky, puchýře, prouhy a mokvající trhlinky v kůži, které si způsobila nezkušená myčka na neotužilé, jemné kůži.

Tatka se ovšem zděsil žertem i doopravdy, vymyl Blaže ranky na kolenou lihem a ošetřil je domácí mastí.

„Než se vdáš, tak se ti to zahojí.“

„Já se vdávat nebudu!“ sykala Bláža.

„Tak se nevdávej – ale na zmrzlinu se dáš pozvat?“

Blažena ovšem neodmítla. V té chvíli poznala, že tatka se zajisté smál, ale že se jí nevysmíval. Kromě toho si pečlivě zapsala za uši, že dospělí lidé, tatka mezi nimi, nejsou žádné jednolité kvádry, stojící nehybně na vrcholku dosažených let, ale že jsou to bytosti zmítané náladami stejně

nevysvětlitelnými, jako byla měnivá duševní pohoda hochů a dívek. Jenže se snad umějí víc ovládat, tímto poznáním udělala Blažena tečku k svému zápisu.

A ovšem se tím hned přestala zabývat.

Vždyť auto stálo před domem! Tat'ka zamykal a ještě jednou vzal za kliku. Blažena již cítila na jazyku ledovou sladkost zmrzliny, kořeněnou vůněmi a chutěmi tak promyšleně a záludně volenými, že člověk nevěděl, co by si nejraději poručil. Měla-li Bláža zmrzlinu před sebou, zapomínala na těšení a vrhala se do arktického opojení lahůdky tím zběsileji, čím jí byla vzácnější. Nemohla se dočkat, až tat'ka zamkne, všechno jí dělal pomalu. A teď k tomu ke všemu nové zdržování!

Sestupovali konečně se schodů, když potkali ne mladou, ne starou dívku, která se na Blaženu plaše podívala. Byla to osoba toho věku a vzezření, které Blaženu nezajímaly; vedle takových chodila a neviděla je, nepamatovala si je.

Ovšem, kdyby to bylo děvče nebo chlapec přibližně Blaženina věku, to už by jistě dávno věděla, kdo to je, do které školy chodí, učí-li se na klavír nebo stepovat, rytmicke nebo zpívat. Zнала by její účes, její kamarádky, její zlozvyky – a všechny povídačky, nějak se k ní vztahující.

Tato ženská však – proč vypadala, jako by ji chtěla pohladit? – nebyla vůbec její vrstevnice. A hlazení Blažena k smrti nenáviděla! Jen ať se s ní krom tat'ky nikdo nemazlí! Uhnula vždy, div hlavou o něco nenarazila, chtěl-li se jí dotknout cizí člověk. Mamka říkala, že je to návyk z dětství a že ji vždy vedla k tomu, aby se bránila polibkům cizích lidí – Bláža však cítila, že ta nechuť pochází z něčeho hlubšího, z potřeby ani ne tak tělesné, jako duševní hygieny. Připadalo jí, že přílišná důvěrnost cizích nemá daleko k sprostotě.

Na rozdíl od mnohých svých spolužaček se Blažena nemuchlovala ani s nejlepšími přítelkyněmi, a to snad proto, že měla ke všem odstup, ať se jich vystřídal od začátku školy kolik chtělo v její milosti: něžná Saša s fialkovými očima, která seděla vedle ní v první třídě, hlavička jako z lakovaného barvotisku, nebo snědá Pavlínka z čtvrté třídy, žhavá recitátorka

na veřejných produkcích, v prime pak Maďa, kterou slepě milovala, než kriticky prohlédla její přemrštěnost, k níž však stále byla vábena jako k nerozluštěné křížovce, nebo nejnověji Novotná, jíž se podívovala a kořila jako klasické soše v muzeu.

Tato děvčata a všechna jim podobná – to byl její svět; podnebí, v němž rozkvétala, které z ní vybavovalo vůni jako letní podvečer;

to byl nálev, jímž šuměla, ale také bouřila, vzněcovala se, hněvala. Každá jiná dívka jiné generace ji nechávala lhostejnou.

Jaké mohla mít společné zájmy s tou dospělou slečnou? Borovi nikdy neměli pomocníci v domácnosti a pro Blaženu to byly osoby, které zpívají hloupě zamilované písně při čištění oken, které si povídají o galánech při nákupu, které chodí ve všední den v bačkorách i na ulici a v neděli honí směšnou parádu, napodobující své paničky v nádheře účesů a klobouků. Blažena neměla ráda ani paničky, ani dívky, které je napodobovaly.

Tato dívka, která jí minutku utkvěla na sítnici, by ji byla déle nezajímala, ale – taťka jí na schodech zdvořile ustoupil, zastavil se, smekl klobouk a řekl:

„Dobrý den, slečno Toničko!“

Tu Tonička, jak se Blaženě zdálo, provinile svésila hlavu a zašeptala:

„Dobrý den přeji!“

A proklouzla mezi otcem a dcerou jako myška.

Ha! To je tedy ona! To je ta neznámá Tonička, která číhá za zdí na její pláč! Vida ji, teď si Tonička vzpomněla, jak stála za dveřmi a doklepávala se na Robinsona. Marně, dámo, marně! Robinson neměl ženy na pustém ostrově a bohdá mít nebude!

Vítězně vešla Blažena za taťkou do cukrárny, a když po hltavém požitku vanilkové s citrónovou olizovala plochou lžičku, jsouc spokojena, že dnes i

oběd dobře dopadl – díky tomu, že tat'ka koupil koláče od pekaře – vzpomněla si nenadále, že pojedou za klučikem s prázdnýma rukama.

„A co bys chtěla takovému mrněti přivézt?“ usmíval se tat'ka, ale v jeho výraze bylo vidět, že je potěšen.

„Třeba kornoutek zmrzliny – ale to ne –“ hned zavrhovala. „Dudlíka snad? Prodávají také cukrové dudlíky!“

„Pan primář by tě myslím hnál i s dudlíkem,“ řekl tat'ka.

„Tak nic, když nechceš, ale co si o nás hošíček pomyslí?“

„On dostane v ústavě všechno, co potřebuje, a nemá si co myslet,“ rozhodl tat'ka.

Blažena nic nenamítala. A kdo by namítal, hoduje-li v cukrárně zmrzlinovou hostinu, kdo by se zabýval něčím jiným než vyhlídkou, sedí-li v autu a pozoruje-li nedělní obecnost, vinoucí se od tramvaje pestrým zástupem do papírového krčského lesa, zahlédá-li kostelní tvary smrků a ve větvích jabloní první zelené plody, po nichž se sbíhají sliny kyselostí?

A vidí-li již před sebou vlídný zámeček, v zámečku stoleček, jako v onom říkadle, kde je na stolečku mistička a v mističce rybička – šeptá Blažena tat'kovi v čekárně. Na stolečku je skutečně mistička, ale je to jen popelník, aby v něm kuřáci odložili cigarety a doutníky, neboť v domě se nesmí kouřit.

Blažena je dychtivá, aby viděla svého bratra. Jenže tady v Útulku matek a kojenců to není jako u sousedek v domě, abys zaklepal a vešel, řekl: Dobrý den! a Kde máte toho prince? A když vám ukáží na kočár, abyste odhrnuli záclonku a rozplývali se: Pánbůh požehnej, to je papulka!

Náš hošíček bude asi také papulka!

Blažena si bratra představovala jako děti, které vídala v parku na procházce s nastrojenými maminkami, zabalené do hezkých hadříků a ukryté obláčkovými flanely a svítivými atlasy tak, že je z nich vidět jen růžová

skvrna tvářičky; také chvílemi jako své loutky, nedávno teprve opuštěné, zejména se jí vracel na mysl jako vzor nemluvněte snědý plaváček z lehké hmoty, dutý a pohyblivý, s dokonalýma nožkama, s pružným hrudníkem a s výraznou hlavou.

Už, už ho uvidí! Jak je zvědavá a dychtivá!

Ale musí, jsouc obklopena a proniknuta skleníkovým ovzduším ústavu a jeho těkavými sledy po lécích, jít pěkně po špičkách za sestrou bíle oděnou. Ta vás dovede na křižovatku chodby, po čerstvě navoskované gumě, lesklé jako mramor, podle oken, plných barevné vůně květin. Tu je komůrka, označená jako sídlo novorozených pánů a slečen.

Dovnitř ovšem vejít nesmíte. Blažena couvá od pootevřených dveří, kam smí toliko nahlédnout; vypíná se na špičky, aby jí nic neušlo, a vidí úzkou místnost s jakousi pryčnou, ovšem s pryčnou čalouněnou voskovaným plátnem a skvěle bílou! Tam se rozvaluje řádka jakoby čerstvě pečených, všelijak pokroucených rohlíků. Není možno rozeznat, kde jsou ruce, nohy, hlava – všechno je v jednom chumlu a svráštělé jako motýl, který se právě vypupil.

Ale Blažena se nemůže dlouho rozhlížet. Bílá sestra obalí jeden rohlík peřinkou, takže jen jeho špička s oříškovým chmýřím zůstává nezakryta, podloží vršek miminka rukou, aby hlava držela v stejné úrovni s tělíčkem, a vyplouvá z komůrky jako z lusku, z kterého vyňala jeden hrášek.

„Prosím, tady je váš hošíček!“ představuje rodině nového člena.

Tat'ka je trochu rozpačitý. Rád by si sáhl na syna, ale bojí se ho dotknout. Ze zmatku citů se zachraňuje suchou věcností:

„Je zdravý, sestřičko?“

„Zdravý jako rys! Má se k světu!“

Blažena má protáhlý obličej: Myslí to ti lidé doopravdy? Tohle že je její bratříček? Ale vždyť má místo nosu dvě kulaté dírky, místo úst dvě svíjející se žížalky – a vůbec žádný výraz! Ani takový, jako měl její plaváček!

„Je to opravdu náš hošíček, nespletla jste se, prosím?“ hlesne pobouřená Blažena.

„Ano, to je pan Petr Bor a nikdo jiný. Má své znamení na ručičce. Musili jsme ho hned zapsat,“ obrací se chůva k panu Borovi, „to se vždy dělá v takových případech.“ Mluví opatrně, aby se nedotkla žádné rány. „A protože se narodil na Petra v okovech, dostal jméno Petr.“

Sestra zahlédla Blaženin úžas a usmívá se jaksi sama pro sebe.

„Je to krásný chlapec,“ praví s důrazem.

Ale Blažena má o kráse jiné představy.

Návštěva je u konce. Není jim dovoleno dítě pochovat, že je příliš křehké; rozmlouvat se s ním nedá, ani j e šimrat, aby se smálo, a tak Blažena se nediví, že je zase odneseno do svého lusku, aby tam zrálo, spíc.

Tat'ka děkuje sestře a Blažena opakuje jeho slova jako slabá ozvěna. Pak se ještě zastaví u pokladny a vycházejí ze zámečku.

Oba mlčí.

Tat'ka kdoví nač myslí, ale Blaženě je, že ona si nese místo slibovaných darů prázdnou náruč. Nedovede žít do budoucnosti, kdy, jak tat'ka ví ze zkušenosti s Blaženou, bude se chlapec co nevidět roztomile usmívat, pak sedět, pak běhat, pak žvatlat, za deset let z něho bude uličník pro radost a pro zlost. To tat'ka dobře ví, a teď už se stará, jakže takový uličník bude žít bez matky?

Blažena však žije jen přítomným zážitkům a dojmům. Hošík naprosto zklamal všechno její očekávání a těšení. Nechává si však své zklamání zatím pro sebe a čeká, co bude říkat tat'ka. Hopkuje mu po boku. Sklání se nad srpnovými květy záhonů.

Zastavuje se u skalky s polštáři lomikamenů. Také štěrbinu rozkvétají tučnými netřesky.

„Ký to botanický hodokvas!“ volá sama k sobě, ale jsou to slova určená nepřítomným žábám ze třídy.

Opět dohání tatku, jenž si vykračuje zaměstnaným krokem k autu a neví patrně, kudy jde.

Blažena pohazuje kučery. Dívá se na oblohu. Bude, ano, bude bouřka. Už se žene!

A když jde kolem vrabčího souboje, jehož se účastní celý chumáč hnědošedého peří za ostrého, rezavého ptačího křiku, zasteskne si nenadále po hlučných zábavách v letním dívčím táboře.

Robinson od dvanácti do dvou spával, protože v nesnesitelném vedru po obědě nemohl pracovat – Blažena, když nakrmila tat'ku i sebe, odcházela na dejvické hlavní náměstí, zvané Kolotoč. Tam stály v kruhu židličky a lavice, obrácené zády k ulici a hledící na obrovský záhon. Jeho ústřední barevný terč byly keříky drobných růžiček, kropenatých různě odstíněnou červení. Růžičky někdy dokonce zavoněly, naskytl-li se příznivý proud vzduchu, který od jejich zprahle žízlivých rudých úst bral vonné teplo a nesl je přes travnaté prostranství, aby jím podělil městské lidi. Mnozí tu posedávali a jako lapení kapři polykali nasucho z nedostatku dýchatelného vzduchu.

A přece právě na tomto náměstí bylo volněji než v ulicích. Tramvaje bruslily po kolejích ohromnými kruhy, auta se tu proháněla jako v aerodromu; motorky, jízdní kola, sentinely s popelem, nákladní auta, pořád, pořád dokola. Někdy to vypadalo, že jsou to stále stejná vozidla jako na matějském kolotoči.

Blažena sem přihopkovala s prázdnýma rukama, s vnímáním otevřeným a zchystaným pro zevní svět jako nastražená síťka lovce motýlů. Na přecházející lidi se příliš nedívala, leda se jim vyhnula, byť často v poslední chvíli.

Zato psi se těšili její pozornosti a leckdy ve hře s nějakým teriérem zapomněli oba, Bláža i pes, že pán se marně shání po svém chlupatém otroku. Štěňata s nožkami jakoby dřevěnými zarývala své zadní kolíky do země, aby zula Blaže opánek, do kterého se šelmov-sky zakousla, a dorážela na ni, aby jim hodila kamínek. Bláža se někdy tak skamarádila s cizím psíkem, že se ho pokoušela nalákat až do domu, neboť za Robinsonem přece skočil z vraku lodní pes a byl mu věrným společníkem. Proč by s Robinsonkou nemohl pobývat na ostrově Mufík nebo Pufík?

Ale chlupáč se zpravidla před domem zastavil a svěsil nenadále oháňku, ztratil náladu a odplížil se. Blažena ho oželela s lehkým srdcem. Psuje!

Neboť pes, který odmítl její pozvání, by ani nebyl správným druhem. Správný psí kamarád musí odhodlaně a rád skočit za člověkem, byť skákal z vraku do moře! To se bude Bláža raději nezávazně bavit se všemi psími odrůdami, kolik jich probíhá složitou závodní dráhu na cestách Kolotoče i v jeho záhonech!

Všechno anebo nic, šeptala si Bláža sama pro sebe své nenadále nabyté heslo a shledávala je velmi průbojným a velmi mladým. Bud ty pro mne všechno uděláš a já pro tebe, nebo raději nic.

A jdi si!

Na Kolotoči si Bláža připadala v svém širším domově. Sádek uprostřed náměstí měla místo zahrady; byla tu přikryta oblohou jako modrou peřinou, byla tu chráněna chodníky před náhlostí vozů. Dokonce se cítila ještě bezpečnější, protože tu byla pod mocnou ochranou svého tatky, jenž má tam v koutě náměstí své stanoviště.

Stojí s ostatními taxikáři podle chodníku, nedaleko široké třídy. Pěkná řádka aut!

Slezli se na husto, ti černokroví brouci, a z jejich niklových a skleněných součástek bodá v příhodném naklonění k slunci oslnivý blesk. Chvilkami se některé taxi rozjede, zabručí, třeskne motorem, pravé saranče stěhovavé, a šine se po tichých kolech do některé z hvězdicovitě se rozbíhajících širokých ulic. Bláža ty vozy všechny zná, i jejich řidiče: ta stará čtyřválcová tatra je vůz pana Matyse, hrká jako kávový mlýnek; ta šestisedadlová archa náleží panu Horákovi, někdy jankovatí a nechce vyjet do kopce. Nedávno panu Horákovi utekl pasažér do trolejbusu, protože jeho motor si usmyslil nezabrat zrovna u Bořislavky. Bylo z toho smíchu na stanovišti ažaž a tatka to večer Blaženě vyprávěl, aby se měla čemu smát.

„Ale před Horákem ani muk!“ varoval ji otec. Kdepak! Blažena věděla, že dobré i špatné vlastnosti vozů jsou nedotknutelné a že každá špatná kritika výkonnosti motoru anebo krásy karosérie způsobí hned nevraživý pohled

majitelův. „V tom jsou taxíkáři citliví jako majitelé závodních koní,“ říkal pan Bor, a Blažena věděla, že on sám o svou škodovku pečuje oddaně a žárlivě jako o živou.

Stanoviště znamenalo pro Blázu zátoku Přátelství ve vlnobití velkého náměstí. Nešla mimo vojensky vyřízenou řádku vozů, aby na ni nezavolal pan Jindra, majitel malého walter-juniora, kterému proto říkali Jindříšek; neobjevila se v blízkosti, aby jí vlídně nekynul pan Havlín, jehož pragovka snad pamatovala Metuzaléma; neprošla, aby s ní nezažertoval pan Uher, jenž své vtipy od volantu zetky opakoval neměnné a vždy se stejným úspěchem se jí ptával, kamže Bláza chodí na pivo a nekouří-li doma z tat'kovy dýmky.

Na Kolotoči bylo však také společné shromaždiště dejvické mládeže, ovšem jen co se týče schůzek. Odtud pak se teprve podnikaly výpravy na ochotnickou kopanou, na tenis, jehož dvorce měl nedaleko odtud Vysokoškolský sport, na koupaliště v Podbabě nebo na horolezení do Divoké Šárky.

To všechno Blažena znala, leččeho i okusila. Teď ovšem musila nad těmi radovánkami udělat kříž, jak říkávala maminka, anebo také: rozžehnat se s nimi. Musila se spokojit pobytem na Kolotoči a jeho skromnými radostmi.

Denně si znovu prohlížela obrázky všech dejvických biografů, a tak byla znamenitě zpravena o tom, co se kde hraje; někdy dokonce uprosila tat'ku, že jí koupil lístek na odpolední představení filmu dětem přístupného; někdy se pro svou vytáhlost vpašovala i na jiné filmy. Od doby svého panství na pustém ostrově se zajímala také o vykládce zelinářů, řezníků, koloniálů a pekařů. Srovnávala ceny květáku a špenátu, a připadalo jí, že začíná rozeznávat mezi dobrým a špatným zbožím. Jen hromady masa a uzenin za výklady byly nerozlučitelnými fyzikálními příklady. Kolik to má tvarů, ty červené, růžové a slezové úřezky s kostmi, bez kostí, s tukem tuhým a žlutým nebo zase bílým! Jak se v tom vyznat? Jak zvědět, který kus je třeba vařit, který péci a jakou to bude mít chuť?

Paničky si u řezníka poroučely: dejte mi kus boku, tu krkovici ne, raději pečínku; já bych ráda roštěnky, nemáte-li, dejte mi řízky; kousek kýty,

plecko nechci! – Blažena v každém případě viděla na váze jen kus masa a mezi těmi kusy žádný rozdíl.

Nejvíc ji ovšem lákalo ovoce. V tom se vyznala! Směla si také denně trochu ovoce koupit a naučila se dívat prodavačkám na prsty, aby jí do sáčku neházely příliš natuknutá jablka nebo zahnívajících švestky. Dříve se i o tohle starala maminka, a Blažena jen bezstarostně jako vrabčák vyzobávala potom z kornoutu.

Když byl její zrak nasycen podívanou na pestrý svět náměstí a žaludek uplacen ovocem, sahala Bláža do kapsy svého smutečního pláštíku pro knihu, zaplatila za židličku, usedla a dala se do čtení.

Příliš mnoho nenačtla, protože ruch kolem proudící jako vzduťá řeka každou chvíli odvedl její pozornost jinam. Čtla knížky vypůjčené i vlastní. Robinsona nečtla – ne, toho nemusila číst, toho uměla nazpaměť! Ponejprv ho čtla v prime. To byl jásot, když při čtení učebnice dějepisu pro tercii našla poznámku:

„Z nejoblíbenějších spisovatelů anglických osmnáctého století byl Daniel Defoe (Dyfó), autor Příběhů Robinsonových.“

Starý známý, dobrý známý! Buď vítán, Dyfó!

Již v prime Robinson Blaže učaroval; již tehda si říkala, že je v rodině sama, jako on byl sám na svém ostrově. Ovšem nepřipadala si tehdy tak vyhoštěná jako on, vždyť měla mamku a tátu, také osamělého námořníka spíše litovala, než aby se s ním ztotožňovala.

Žehrala na to, že mu nemůže poskytnout stan, když zemětřesení zničilo jeho chatrč pod skálou; litovala ho upřímně, když mu došel inkoust a on nemohl psát dále své deníkové poznámky! Kdykoli napájela plnicí pero, vždy vzpomněla na chudáka, který nejen s nikým mluvit nemohl, ale ani se psaným slovem nemohl sdělovat s nějakým budoucím čtenářem o své city a zážitky. Chodívala ukápnout inkoustu do květináče jako úlitbu tomuto utrpení přesto, že mamka kroutívala hlavou nad jejím nepochopitelným počínáním.

Ne, Robinsona nemusila Bláža číst – toho mohla nazpaměť

\

citovat! Čítala si v tu dobu jen nějaké limonády, při nichž nemusila myslit a mohla kdekoli přestat a již se k příběhu ani nevrátit. Když ji to prázdné čtení omrzelo, sáhla do tat'kovy příhrady a čtla knihy, kterým rozuměla tak z poloviny. Tat'ka jí knihy ani nevybíral, ani nezakazoval; ale řekl-li: Tohle tě bude nudit, tak ji to najisto nudilo.

Bláža se spálila jen jednou s módně žádanými „zakázanými“ knihami. To přišla mezi ně jedna dívka z Vršovic, příbuzná Madina, a vykládala, že měli v češtině o próze z doby Karlovy. Přitom že jim češtinářka mluvila o žákovské burlesce „Mastičkář“, zdůraznila však, že je to čtení frivolní, závadné a žádná dívka že to nemá číst.

Potom ovšem nastala hned sháňka po Mastičkáři. Konečně se to podařilo jedné dívce kdesi ulovit a knížka – ostatně tak malinká, že se dala schovat do čítanky – šla z ruky do ruky. Ale způsobila opovržlivé zklamání.

I Blažena hodila rameny:

„Starodávné veršování, a jak kožené!“

Vzpomínajíc na tu žertovnou příhodu, převracela Blažena listy dnešní své knihy, aniž se příliš do ní zabrala.

Hlasitý hovor, který vedly dvě mladé ženy, sedící v jejím sousedství, přehlušoval papírové dialogy knihy. Obě paničky byly velmi hezké a uspořádané, měly hedvábné punčošky a nalakované nehty. Obě pletly na kostěných jehlicích nějaké předměty z růžové vlny.

„Já jsem se, paní, také neučila vařit,“ řekla větší panička s vlasy zvlněnými kadeřníkem a s dlouhými filmovými řasami. „Šla jsem do kuchyně přímo od psacího stroje. Muž mi koupil Sandtnerku a řekl: Vař! Vař podle ní, však umíš číst!“

Blažena nastražila uši. Až nedýchala, jak byla dychtivá zvědět to tajemství. Vař podle ní, však umíš číst. Blažena také umí číst, proč by nemohla také vařit podle Sandtnerky?

„A je to opravdu tak dobrá Kuchařka?“ ptala se menší paní s takovým zájmem, až přestala plést, a nabodla velikou paničku svými černými pichlavými panenkami. „Že by se člověk mohl naučit vařit bez praxe, to se mi ani věřit nechce. Já jsem prakticovala v Obecních podnicích, tam je restaurant a automat. Toť se ví, že si člověk musí pak to množství, co se tam vařilo, upravit podle potřeby malé domácnosti. Pravda je, že i tak si všechno nepamatuji a musím se často ptát maminky!“

„To je vám hej, když se máte koho zeptat! Ale já bych musila jít jen k sousedce, a to bych se pěkně dostala do lidských hub!“

„Sandtnerka, to si musím pamatovat,“ pravila menší paní s ohrnutým nosíkem mezi pichlavýma očima.

„Ano, Sandtnerové Kuchařka. Naše matka vařila podle Rettigové. Kdepak Rettigová dnes, paní! Dnes naši manželé tolik nevydělávají, abychom my mohly podle ní vařit. To je samá taková rada: vraz do toho sedm vajec, utři libru másla... Sandtnerová, ta učí vařit pro střední vrstvy, paní...“

Sandtnerová, zdalipak si to budu pamatovat? přemítala Blažena. Aha! Použijeme mnemotechnické pomůcky podle zářného příkladu taťkova: Sand – písek, Sandtner, řekněme Píškař. Píškař jezdí po lodi, loď měla dvacet tun, šest děl a čtrnáct lodníků mimo kapitána, plavčíky a mne... S jekotem se přihnala obrovská vlna, a my ani nevzkřikli „probůh“! Byli jsme stopeni v divý vír!

Ano, tak ztroskotala lodice, na níž se plavil Robinson Crusoe.

„Divý vír!“ Blažena vyskočila. Již neměla na židličce stání. Špička opánku si sama našla kamínek a začala jej kopáním pohánět a dohánět. Šlo to rychle a Bláza by byla hnedle do kohosi vrazila.

„Kam letíš?“ křikla na ni Ledková.

„Ahoj, Ledečku! Ty jsi v Praze? Představovala jsem si tě v táboře, jak zajímavě fňukáš pod keřem.“

„Já tam dlouho nebyla. Ale cože ty jsi tady?“

Blaženě se nechtělo opakovat představení truchlohry, jak říkala tomu, když měla cizím lidem najednou uprostřed lhostejné ulice vypravovat o svém hoři.

Odpověděla tedy lehce:

„Já? Ale jen tak! Kam ty jdeš?“

„Nikam.“

„Pojď se mnou kousek!“

„Já ti mám takovou otravu,“ svěřovala se hned Ledková – „ale zadušuj se, že to nikomu neřekneš!“

„Na mou duši, když teda chceš. Ale vždyť mě znáš, ne?“

„Já si myslím, že by bylo lépe, kdybych ani nebyla.“

Blažena pohlédla na bledou tvářičku, chvějící se ústa a oči kamsi vytřeštěné – až jí zamrazilo. Ale hned potom se pohledem obrátila sama k sobě, a tu jako by viděla nesmyslný rub té dívčiny myšlenky na nebytí; až se musila přemáhat, jak jí to bylo k smíchu.

„Co to pořád meleš za nesmysly? Tos prohlašovala už na konci školního roku!“ řekla jí konečně s věcnou přísností. „Jsme jednou tady. A dost.“

„Tobě se to mluví! Nebudu-li zpěvačkou, nechci být živa!“

„Ale vždyť si zpívej, nikdo ti nemůže zabránit! A vůbec: máš zmeškáno?“

„Přece bych se musila učit zpívat, abych mohla být umělkyní. A to se musí začít brzy! Já jsem ti tak nešťastná!“ Ledková se celá zkroutila a našklebila, jako by se napila octa.

Blažena rozpačitě mlčela.

„Co je do života, nemůžeme-li být tím, po čem toužíme!“ fňukala Ledková. „A vůbec, nepřipadlo ti někdy,“ hleděla z boku upřeně a usilovně do Blaženiny tváře, „že nepatříš svým rodičům? Že ses narodila někomu jinému a oni si tě jen vzali za svou?“

„To mě ještě nenapadlo,“ přiznávala se Blažena trochu upjatě. „Myslím, že u nás tomu tak není.“

„Ty se třeba zasměješ, já tě znám,“ mluvila bledá dívka naléhavě, „ale takové věci se dějí, že vznešená dáma odloží dítě nebo je prodá. Mne třeba odložila nějaká slavná zpěvačka. Protože naši nemají pro mé nadání vůbec ani trošičku pochopení, ani co by se za nehet vešlo!“

„Poslouchej, Leděčku, to pusť z hlavy,“ řekla rozšafně Blažena a představila si cukrářku paní Ledkovou, bledou uprostřed krem-rolí a máslových koláčků, zrovna tak špičatou a zrovna tak bez barvy jako její dcera. „Vždyť vy jste si s vaší maminkou tak podobny, že to ani nemůže být!“

„To se třeba jen zdá, že se na ni pořád dívám. Ona mě snad ani nemá ráda, když mi nedopřeje, po čem tak toužím. Ale bude toho jednou litovat! Bude litovat!“ hrozila Ledková nepřítomné matce a z očí jí šlehalo zoufalství.

„Prosím tě, co ti vlezlo do palice?“ zchladila ji Blažena. Od její zdravé mysli a rozvážné bytosti se odrážely steny zneuznávané Led-kové jako míč ode zdi. „Já bych za to dala nevím co, kdybych mohla jít do kvarty jako ty... Vůbec si nemysli, že to ostatní mají nějak zvlášť lehké! Jenže ty si myslíš, že se svět točí okolo tebe, vid'! A ostatní jsou vosk?“

Blažena se naoko durdila a pojednou obrátila vláčnou Ledkovou zády k sobě a nabančila jí.

„Tak!“ odfoukla si potom zadýchaně. „Už máš dost?“

„Má – mí!“ ječela Ledková. Začala se ohánět špičatými lokty, teprve když rány dopršely. Hned potom se k Blaženě obrátila.

„A proč ty nepůjdeš do kvarty?“

„Proč? Pro slepičí kvoč!“

„Máš tajnosti?“

„Ale to se brzy dozvíš!“

„Já mám nápad!“ Ledková bez námahy začala opět myslet na sebe.

„Blaženo, řekni naší matce, až si půjdeš koupit karamely, že mám nejkrásnější soprán z celého gymnasia!“

„A pak budeš ráda na světě?“

„Snad mě dají na konzervatoř!“

„Udělám to! Platí!“

Plácly si. Ledkové zazářil na vysokém čele bledý jas. Blažena si našla nový kamínek a kopala jej až k domu. Získala tím společníka, mladého vlčáka, který kameni nadbíhal, chytal jej tlapkami, a když jej vecpal do mordy, utekl. •

Doma pak Blažena rozdělávala tvaroh a viděla přitom Zoru Ledkovou jako skvoucí primadonu, jak se uklání jásajícimu obecenstvu na jevišti Národního divadla v říze Libušině.

Za chvílku však se jí pohled svezl na podlahu, pořád ještě čtvercovanou, a tu si umínila:

„S tím něco podniknu!“ Bílé, vymyté středy čtverců se za nějaký čas zašlapaly, takže podlaha nabyla stejnoměrnějšího zabarvení, ale stopy dívčina neumělého drhnutí byly stále ještě znatelné.

Blažena připravila na stůl, chytla džbáněk na pivo, neodolala však, aby si na cestu neuštípla kus tvarohu. Chutnal jí znamenitě.

Když se vrátila, seděl taťka již u stolu a usmíval se jí vstříc.

„Co je nového, Blaženko?“

To byla jeho každodenní okrasná a povzbuzující otázka. Okrasná, protože taťka to říkal jen tak, nečekal na odpověď, a povzbuzující, protože dávala Blaženě příležitost, aby mu hned zateplá vyklopila všechny své nesnáze a nemusila sbírat odvahu a čekat na vhodnou chvíli, kdy se s nimi vytrasí.

Dnes ovšem měla Blažena odpověď hned pohotově:

„Táto, koupíš mi Kuchařku, vid’?“

„Děvče, poslouchej, to je skvělá myšlenka! To víš, že ti ji koupím! A že nás to hned nenapadlo, to jsme nevtipové! Jak jsi na to přišla?“

Tu mu Blažena, žvýkajíc s rozkoší št’avnatý tvaroh s pažitkou, vypravovala o vyslechnutém hovoru. „A čím že to byla Kuchařka?“

„Počkej! Pamatuji si to mnemotechnicky, jak si v tom libuje můj slavný otecko. Tedy: Divý vír. Probůh! Čtrnáct lodníků mimo kapitána. Lod’. Písek – Sand...“

„Co to blábolíš?“ smál se taťka.

„Už jsem u toho! Sandová se jmenovala!“

Blažena přišívala knoflík utržený od letního kabátku a mračila se na něj: Tys byl pěkně přišitý horkou jehlou! Ráda si tak při každé příležitosti opakovala maminčina úsloví a pořekadla. Připomínalo jí to maminčinu řeč i ducha, jímž ona byla vedena při svých činech. Blažena byla často plísněna, že zašívá horkou jehlou trhliny v svých šatech, dírky v punčochách a knoflíky. Ani nesměla držet nůžky lehkovážně proti očím. Tu maminka volávala: Dej pozor, čert ti přistrčí, a budeš mít oko venku!

O tom čertu Blažena dlouho dumala, a dokud nechodila do školy, věřila, že se opravdu zlý duch potlouká okolo ní a číhá na příležitost, aby jí ublížil. Nyní si už, jsouc si vědoma podstaty úsloví, jen představovala, že tajný ten nepřítel jí strojí všelijaké úklady. Nit se jí stále zamotávala do ostatních knoflíků; musila se zastavovat, rozplétat zadrželé uzly; když to příliš dlouho trvalo – přerвала nit. Jenže to zas musila znovu navlékat jehlu.

„Tyhle šaty se člověka namoří!“ mudrovala. „Co by ode mne ještě chtěly? Zašívát, prát, žehlit; být na ně opatrná, chránit je od bláta, od deště, od slunce – to je zrovna, jako bych ošetřovala nemocného! Achich ach, že nemůžeme chodit jako divoši bez šatů! Aspoň v létě!“

Tat'ka, který právě dopil svůj půllitr piva po večeři, začal klímat a poslouchal Blaženino mručení na půl ucha. Hlučná zmínka o divoších ho však probudila z dřímoty. Řekl Blaženě se smíchem:

„Div se! Šaty jsou nám dobré – ale nic není zadarmo! Chtějí od nás trochu námahy! Myslím, že mi odneseš mé teplé šaty do čistírny, aby byly v pořádku, až je budu potřebovat.“

„Ano, tat'ko, donesu. Ale co si vlastně naříkám? Mám jehel, že jich nespotřebuji, i nití, knoflíků a spínáků mám plný košíček. Robinson si musil šaty spichovat trním. Mám šaty z měkké a lehké látky, vítr je nadouvá, skoro v nich lítám – a Robinson měl kalhoty ze srstnaté kůže

starého kozla! Brr! Takové bys nechtěl, taťko, že ne? A taky bys nechtěl mít vousatou bradu, co? Kníry taky ne? Vidiš, a Robinson měl kníry dlouhé čtvrt yardu! Taťko, kolik je to centimetrů?“

Ale pan Bor měl dnes rušný den. Jezdit v parnu po hlučných pražských ulicích, být pořád ve střehu před neúnavně číhajícím nebezpečím, to uondá! Pan Bor se proto převalil na pohovku, kde do té chvíle seděl, pokoušel se číst noviny, ale hned usnul.

Blažena vzala klidně na vědomí, že je opět sama. Myslí se jí protáhla jako škvírou tenká postava Zorky Ledkové.

A vedle ní se draly, hlučné a přepohyblivé, ostatní dívky: Maďa, tvářící se, jako by držela za zády nějakou pot'ouchlost, Hroznatová se stuhou ve vlasech, malinká Pochová, zvaná Strízlíček, a všem vznešeně vévodící Novotná. Všechny žvatlaly, dorážely na sebe, hádaly se a pokoušely – Blažena by byla hned s rozkoší vpadla do té vřavy, ale když to byla jen představa! Skutečnost se jmenovala stesk.

Blažena pociťovala stesk spíše jako hněv než jako bolest.

Žáby! Vida je! Mohou se pěkně radovat z táboření – ale ony se jedna před druhou jistě tváří, jako by se nebavily a že je to jen otrava! Nevděčnice! Mohou se těšit na nový školní rok, na kvartu RRG Dejvice se všemi novinkami, které přináší změna a postup o rok výše – ale ony si jistě namlouvají, že se netěší a že to bude zase jen dřina a štvance. Žáby přepjaté! Žádná se nikdy k ničemu upřímně nepřizná.

Ale jak by Blažena byla ráda mezi nimi!

Vždyť ony se musí brzy vrátit – je přece konec srpna? V gymnasiu už najisto čistí okna a podlahy myjí a olejují. Zítra se tam Bláža zaběhne podívat. A zvonky se probudí, zase poteče jejich stříbrné pobízení chodbami a třídami, elektricky probuzené a elektrizující...

Zvonky... Zvonek! Na chodníku pod oknem vyštěkl zvonek jízdního kola. Ghe! řekla si Blažena, poraz ho! Zvonek křikl podruhé a potřetí. To tedy nebyla výstraha chodcům? To byl signál?

Známý signál! Takovými úsečnými zvuky na sebe upozorňoval Jaroslav Duchoň, když se rozjížděl k domovu po vyučování. Znova!

Blažena běžela do pokoje. U okna se zastavila. Skryla se za záclonou a štěrbinou se namáhala dohlédnout na výtržníka.

Teď zazněl cyklistův zvonek s naléhavou nepřetržitostí jako nespokojené hubování. Blažena odhodila záclonu a zjevila se v otevřeném okně bez úsměvu a důstojně jako hradní paní.

Duchoň stál na protějším chodníku a mával rukou.

„Ahoj!“ křičel, ale ulice vpíjela jeho hlas. Naznačoval tedy posunkem: Pojď sem! Sejdi na chvíli! Mám něco důležitého!

Blažena nehnula brvou. Nechtěla se nijak projevit, aby si nezahlavila a aby si Duchoň nemohl příliš domýšlet. Dolů ji to ovšem vábilo – Duchoň přišel právě ve chvíli, kdy se jí tolik stýskalo po škole a po společnosti! Kdyby se Duchoň byl neobjevil, byla by Bláža řekla, že se jí jen zastesklo po žábách, ale protože se jí teď tak tuze chtělo sejít, omlouvala se sama sobě tím, že svou touhu po školním prostředí zveličila.

Vzápětí pomyslila opět na Maďu a na její škádlení, a tu ji napadlo, že vezme tašku, jako by šla pro brambory, aby si Duchoň nemyslil, že se obtěžuje na ulici jen kvůli němu.

Kdyby tak věděl, že kvůli němu, kvůli klukovi! přistoupila k zrcadlu, třeba to bylo bezděky a aniž o tom uvažovala, že si honem – honem upravila kadeře, stáhla šaty do pásku, že se na sebe usmála! Když spatřila, jak si zrcadlo zálibně její úsměv opakuje, honem se ještě na sebe zamračila a vypjala kůži tak, že po úsměvu nezbylo ani sledu.

Objevila se před cyklistou se záhadnou tváří a beze slova.

„Já jsem ten Duchoň, co jsem ti v táboře poslal psaní. Ahoj, jak se máš?“ •

„Nazdar,“ řekla Blažena stále ještě upjatě. „Tys mi něco chtěl?“

„Totiž,“ zacvrnkal si Duchoň tiše na zvonek, „ano a ne, jak se to vezme. To záleží na tobě.“

„Na mně – prosím tě!“

„Předně jsem se přišel za tebou podívat, když jsi tak náhle z tábora odjela a nemohlas mi ani odpovědět...“

„Kdo ti řekl, že jsem ti chtěla odpovědět?“ ušklíbla se Blažena.

„Uhodl jsem to. Jsemť jasnozřivec!“ prohlásil Duchoň hlasem jejich společného profesora matematiky.

„Zaplakal bych nad vámi,“ řekla Blažena stejným tónem.

„A pak jsem ti chtěl nabídnout, že bych tě naučil jezdit.“

To bylo slovo dobře uvážené a vypočítané. Duchoň se nezdál, ale byl! Blažena nedovedla skrýt radostné pohnutí. Jízda na kole! Předmět touhy a závisti! Moci letět s vlasy rozvratými, s tvářemi hořícími, v teplácích a s divokým pohledem kupředu, proti větru, ovládat sama stroj, hnát se o závod s autem, kolem dokola Kolotoče a snad i ven, přes Podbabskou k Selci, jako jezdívá Matoušova se svým bratrem!

Přemohla se však aspoň do té míry, aby honem nepřikývla.

„Já jdu vlastně pro brambory.“

„Půjdeš potom.“

„Ale oni mi zavřou krám!“

Duchoň byl na všecko připraven. Pohlédl na hodinky v řemínku, obepínajícím zápěstí – (musí se pochlubit se všemi poklady! pousmála se mu v skrytu Blažena) – a prohodil:

„Do kolika mají otevřeno?“

„Do osmi, ten krám zavírá až v osm.“

„Teď je půl – za dvacet minut toho budeš mít napoprvé až po krk!“

„Tak když myslíš – ale kam s taškou?“

„Přivážeme ji za sedlo,“ prohlásil Duchoň a s okázalou pohotovostí vytáhl z kapsy chumáč provázků.

Dejvice směrem ke Královské oboře mají dost tichých ulic, kde učitel a žák jízdy na kole nemusí myslit jen na to, aby je něco nezajelo. Ukázalo se, že Duchoň si už takovou vhodnou ulici předem vyhledal. Byl tu takový klid, že se nenašli ani zevlouni, a Bláža tím byla zbavena tísně, která se nás zmocňuje, jsme-li pozorováni a sledováni při nějakém výkonu, v němž nejsme dost obratní a bezpeční.

Nasedla s velkou odvahou. Domnívala se, že jízda na koleje tak lehká, jak lehce vypadá, a že hned pojede bravurně jako pekařský uředník s nůsí.

„Opři se o mé rameno,“ radil Duchoň, ale Blažena za nic nemohla odtrhnout ruce od řídítek. Bylo jí, že všechno pod ní ujíždí, nejen kolo, ale celá ulice, a snad i celá zeměkoule! Vypískla, ale již tu byl Duchoň horymírským skokem, chytil kolo za spojovací dutou tyč a uháněl klusem vedle jedoucí Bláži.

To je ohromné! cítila Bláža, dokonce si řekla: zuřivé! Ale to byl vrchol nadšení! Byl to však zároveň konec ulice, tady se Duchoň zastavil a s ním i kolo – jak to jen udělal? – žasla Blažena – a řekl:

„Tak, a teď zkus šlapat.“

Nyní si Blažena uvědomila trochu zahanbeně, že se po celou dobu jízdy pevně opírala nohama o šlapadla, ale jinak že s nimi ani nehnula. Tedy celá

tíha jízdy i její úspěch byly jen zásluha Duchoňova!

Ale počkej, chlapíčku, hrozila mu v duchu Blažena, ty mi dlouho imponovat nebudeš!

Zahryzla se do učení tak usilovně, že uhoněný kvintán sotva dechu popadal. Nemluvili, jen se oba namáhali a Blažena celá vlála a pleskala jako prapor ve vichřici. Kolena majíc až pod bradou, oči vytřeštěné, zvykala kaleidoskopu chodníkůvých mozaik, úprku oken, dveří, krámů a nezvykle prudkému odporu vzduchu, který překonávala.

Cas pohlcoval sám sebe jako had. Blažena zapomněla, že šla pro brambory, že tatka doma usnul a že ji bude shánět, až se probudí. Zapomněla na Duchoně a žila jen jízdám kolem. Duchoň byl brunátný v úzké tváři s černýma očima pod rovným obočím a košile se mu lepila na štíhlé tělo. Ale neprojevil únavu.

„Pro dnešek dost,“ řekl opět hlasem profesora, matematiky. „Příště budeme pokračovat.“

Tu se Blažena teprve vrátila z kouzelného světa pohybu do střízlivého večera a ihned se podřídila.

„Utíkám pro ty brambory, ahoj!“ Obratně a rychle odpoutala nákupní brašnu od sedla a odtřepetávala se. Duchoň ji zarazil.

„Haló!“ křikl, „mám tu ještě nějaké poselství z tábora.“ Vyňal z příruční brašny u kola dopis a podal jej Blaženě. „Píše ti budoucí kvarta RRG. Přijedou za dva dni.“ Za to přece musila Blažena poděkovat. Podala mu ruku: „Děkan s kaplanem!“

„No proto!“

Teď už se úprk nehodil, odcházela tedy Blažena pomalu. V první chvíli chtěla obálku roztrhnout na ulici a přečíst si dopis hned, ale pak si to

rozmyslila a zrychlila krok. Než došla k svému dodavateli, byl krám přece již zavřený.

Duchoň šel s kolem celou cestu v jízdni dráze vedle ní a tvářil se, že tohle předvídal.

„Kdy půjdeš zítra pro ty brambory? Že bych ti je pomohl nést?“

Tomu se musila Blažena upřímně zasmát. Smála se až k domu a schválně smích prodlužovala, aby s Duchoněm již nemusila mluvit.

Pak zmizela v průjezde, nakrčená smíchem.

V mezaninu dohonila známou starší dívku, která nesla velký truhlík plný uhlí, a odpočívala na každém třetím schodě. Byla to Tonička.

„Když jdete sama pro uhlí,“ oslovila ji Blažena otcovými slovy, „máte si vzít jen půl truhlíku.“ Pak si vzpomněla, že nepozdravila, a dodala úsečně: „Dobrý den.“

Tonička se zastavila a pohlédla na Blážu s mírným úsměvem.

Byla skoro o hlavu menší než vyláhlá terciánka, ale ovšem statnější, s plnými pažemi, s upracovanými rukama, širokých boků a pěkně klenuté hrudi. Její oči měly unikavost kouře, ale tiché záblesky procházely tím kouřem jako slunce za mraky. Pleť měla tak jemnou, že se její úsměv rovnal ruměnci.

Stála tak naproti Blaženě, trochu vyjevené z přestálé jízdy, a působila na ni uklidňujícím vyzařováním klidu a míru.

Blažena přetrhla náhle ten vzájemný vztah prudkým í „Já vám to pomohu, pojďte!“

„Děkuji ti!“ řekla Tonička a hned se chopila jednoho ucha truhlíku. „Já ti to podruhé oplatím.“

„A to nemusíte! Neberu si truhlík plný, taťka nechce. Ale kdybyste...“

„Co bys ráda?“ pomáhala jí Tonička ochotně. „Umíte drhnout podlahu?“

Tu se Tonička zasmála příjemným hrdliččím smíchem: „Jak bych neuměla! Vždyť odmalička nic jiného nedělám!“

„A chtěla byste mi ukázat, jak se to dělá?“

„To víš, že ti to ukážu, třeba hned!“

„Dnes už ne... prosím vás, třeba zítra ráno, až tat'ka odjede. Já na vás zaklepám, smím?“

„I třeba zazvoň!“ řekla přívětivě Tonička.

Tat'ka chodil sem tam po bytě. Měl již ustláno, ale nesvítil. Blažena se cítila trochu vinna, a zároveň sama sebe omlouvala: vždyť tat'ka spal, tak ji nepostrádal!

Proto zamávala nejdřív dopisem:

„Žáby mi píšou! Poslaly mi psaní po Duchoňovi. Tat'ko, dovolil bys mi, aby mě Duchoň učil jezdit na kole?“

Tak! A je to všechno venku!

Tat'ka se mlčky usmíval. Potom řekl:

„Tak proto jsi zmizela? Kdo je to ten Duchoň?“

„Kluk z naší boudy. Půjde teď do sexty. A má vlastní kolo!“

„Kdepak jste jezdili? A co je to bouda, co? Tak se mluví o škole?“

„Však víš! – V jedné postranní ulici. Nevím, jak se jmenuje.“

„Blaženko, půl hodiny denně. Stačí ti to? A já se na tebe jednou podívám, až budeš vědět, jak se ta ulice jmenuje. – Co ti píší děvčata?“

„Hned ti to přečtu. Tak poslouchej! – Rajský vánku! – To mi říkali, protože jsem dělala nejlepší servis ve volejbalu. – Vzpomínáme na Tebe u táborového dýmu a připomínáme Ti, abys nezapomněla, že uběřeme-li z jedné misky nějaké závaží, jest třeba z druhé misky stejně mnoho ubrati, aby se rovnováha neporušila, to jest, od obou stran rovnice dovoleno jest totéž číslo odečísti. – (Douška; Nemysli si, že máme některá z Pošetilých panen s sebou Aritmetiku! Citát je ze známého šprtounského zdroje žačky Novotné!) – Nezapomeň, že elektrický zvonek je v podstatě Wagnerovo kladívko!, (Douška: Tohle si z fyziky pamatovala Maďa!!! Ale to jediné!) – Nakonec Ti klademe na srdce Pythagorovu větu. Žáby se sázejí, že si ji nepamatuješ! No tak! Pochová napovídá! Kopni ji pod lavicí, ať mluví hlasitěji! Tedy: Čtverec nad předponou (ne! probůh!) nad přeponou se rovná čemu, Borová? – Prosím:..se rovná součtu čtverců nad oběma odvěsnami.‘ – (Douška; Přejeme Ti v opakování hodně úspěchu!)

Nezlob se na nás, Blaženko, my tady musíme trochu třeštit, protože na nás čeká, jak víš, vážné studium. – To říká matykář, víš, tati? _ Na shledanou, Rajský vánku! Brzy nás spatříš v kráse a nádheře opálenosti. – A podpisy. Podívej, kolik se jich podepsalo!“

Tat'ka se díval, a viděl přitom tři písmenky, napsané na konci listu jako zaklinadlo M. t. d.

„Em, té, dé – co to znamená?“ ptal se, spíše aby ukázal dobrou vůli a účast, než ze zájmu.

„To nesmíš číst em, te, de, ale m. t. d. To je zkratka, abychom nemusily fikat celé: Máš to dobrý!“

„Musily byste to říkat často?“

„Ani tak ne, jak tu druhou zkratku: m. t. b. Té se užívá, když je to špatné.“

„Tak proč tam není š?“

„Ale jdi, táto! Musím ti to říci naplno? Ale ty potom zase namítneš, že mám mluvit slušně! Když to tedy chceš vědět, to znamená: Máš to blbý!“

Blaženě hořely tváře, byla opět duší tělem v houfu svých družek a tak daleko, tak daleko od svého pustého ostrova!

9

Srpen uplynul a Blažena ani nepozorovala tok času v příhodách, které předstihovaly jedna druhou. Bláža na všelicos myslívala, když trávila hodiny nějakou bezduchou prací na svém pustém ostrově, například když vylupovala lusky, strouhala tvrdé housky, škrabala brambory, prala punčochy a ponožky. Na čas však nikdy nemyslila, neboť čas byl pro ni neobsáhlost bez hranic, kterou se brodila jako kvetoucí loukou, kde se jí vysoká tráva líně skládala pod nohy. Rousala se rosou věčnosti v bezstarostném jitru svého mládí. Nač spěchat? Na všechno je dost času!

Děje byly stále před ní. Co právě prožívala, tu nepřetržitou dětskou radost složenou z drobných úlomků štěstí, byl jen práh, který se, jak cítila, musí překročit, než člověk vejde do nádherné komnaty života.

Její dny byly arcit' rozděleny pravidelnou povinností k tat'kovi a vyměřeným oddechem. Tím se však jen podobaly hodinám, které denně oběhnou svůj kruh, ale jinak neuspíší své minuty o žádné překotné poskočení, neboť plynou do neohrazené neobsáhlosti a nikdo je nemůže zadržet ani urychlit.

Koncem srpna si Bláža přece uvědomila skutečnost času.

Začátek školního roku!

Jedna chvíle, stojící v posloupnosti dnů sama pro sebe! Ta znamenala, že se začíná nový ruch v budově ze skla a z čistotných stavebních hmot, v krásném moderním gymnasiu, podobném obrovité zdi, sestavené ze samých zrcadel skleněných i kovových, s vchodem štědře otvírajícím náruč několikařekých dveří vedle sebe, s tělocvičnou tak velkolepou, že pouhé pomyslení na hodiny her a tělocviku jí působilo slastný tlukot srdce; s učebnami, v nichž slunce řádilo jako na pasece, kde se mohl z plnosti jasu omýlit i motýl.

Ta chvíle znamenala, že se do rozlehlé budovy vřítí několik set gymnasistů, hochů a dívek, každý si ponese náruč knih a začne se prokousávat k vědomostem; každá hodina jedna cela voštiny, naplněná medem poznání.

A to byla pro Blaženu smutná připomínka, neboť ona se ráda učila, i když byla někdy nepozorná, ona dychtivě rozšiřovala své obzory, zrovna jakov by se odvážnými plaveckými tempy prodírala dravou řekou.

V nekonečnosti času jen jedno bylo pro ni od začátku ohraničeno a na dosah: osm tříd, jedna za druhou, a nakonec maturita. Ostatek plul prozatím v šedých mlhách nezájmu.

To byla donedávna její přítomnost. Tím Blažena žila a o nic jiného nedbala. Žila si jako rybka ve vodě – až do té krušné zvěsti, že již nepůjde do školy, jsouc právě čtrnáctiletá, a že musí tatkovu hospodařit, neboť nic jiného nezbývá...

Smířila se tedy s pustým ostrovem. Pocítila studený dotek necitelného Osudu a věděla, že proti němu nic nezmůže. A kdyby byla mohla zůstat jako Robinson na ostrově opravdu sama a nemusila se s nikým stýkat, snad by si byla jen matně vzpomněla, že je začátek školního roku – někde tam v dálce, tak daleko, že se jí to ani netýká.

Ale ona musila vystrčit hlavu ze svého smyšleného hlemýždího domečku a vidět to, co nepatří do hry, a přece jest. Neboť prázdniny se skončily a dívky se vrátily z tábora všechny! Potkala Novotnou a Pochovou. Střízlíček se prohýbal pod tíhou učebnic a premiantka si nesla pod paždím dva tenké sešitky. Jí to stačí!

Blažena se ovšem tvářila, jako by se to rozumělo samo sebou, že ona jde nakupovat a ony že jdou do školy. Promluvila s nimi dost odměřeně s výrazem, jako by lízala hořčici, ale doma potom trpce zaplakala.

Neměla dosud tolik slov, aby jimi dovedla vyslovit vlastní velký žal, žal nad sebou. Vypůjčovala si slova u jiných a toho dne znova zaúpěla:

„Cos mi to, maminko, cos mi to udělala?“

Bojácny ten výkřik poděšeného srdce prorazil odtok zadržené bolesti.

A jak pomalu začala zvedat hlavu z klína svého zhroucení, naplnila jí oči zářivá čistota podlahy. Ach, tahle Tonička umí drhnout prkna! Dělá to promyšleně, zrovna jako by psala kompozici. A kolik jí dala dobrých rad! Napovídat uměla skvěle jako Novotná!

„Musíš si na několikrát složit nějaký pytel nebo starý kobereček a dát si tu podložku pod kolena, jinak by sis znova rozbolavěla kůži! Vodu v kbelíku často vyměňuj! Zajedno, dvě zakleknutí je voda špinavá. Ty čmouhy? To se musíš vrátit při každém zabrání vždy znovu na místo, které jsi na krajích již vysušila, a ještě jednou je čistou vodou přepláknout – vidíš, takhle! Rýžákem pěkně drhni prkna po letech, aby ses dostala do všech rýh! A vydrhnuté nejdřív splákní, setři vyždímaným hadrem a do sucha vydři zvláštním utěrákem, čistým! Pak se ti budou prkna jen svítit!“

Blažena tenkrát seděla na židli, klátila nohama, pak chtěla Toničce pomoci, ale protože neměly dost pomůcek pro obě, tak jí aspoň vynášela špínu a točila do kbelíku čistou vodu.

Tonička ždímalá hadr tak usilovně, až se sama zkroutila, a povídala:

„Copak tohle je pohodlí, můžeš-li drhnout rýžovým kartáčem. Já jako holka jsem musila drhnout věchtem a pískem, bez mýdla, a přece musila být podlaha jako stůl! Má bába byla na krejcar jako čert a dělala všechno postaru. Kdepak u ní rýžák!“

„Vždyť u nás ani rýže neroste,“ blýskla se Blažena svými vědomostmi.

„A kdepak, prosím tě?“

„V Číně! V Evropě se jí daří jen na jednom místě, a to v Pádské rovině v severní Itálii. Tu rovinu protéká řeka Pád a snáší z Alp úrodnou prst'. Všechno je tam proto zelené, brázdy polí i trhliny v kamení. Stromy a keře přetékaají listím, pod vodou smaragdová rýže, nad vodou raná zelenina, od kmene stromu ke kmeni se pnou věnce révoví, nad stromovými pni se kadeřavěji koruny moruší a mandloní.“

Tonička ze samého zájmu až položila rýžák a klečíc zadívala se na Blaženu.

„Tys tam byla?“

„Nebyla, ale my jsme měli v tercii Evropu a ovšem také Itálii.“

„To vám všechno povídají ve škole? Já jsem chodila do jednotřídky pět let a postupovala jsem od lavice k lavici. Linky na tabuli jsme dělali jen před krasopisem. To se nakřídoval provázek, školačky provázek přidržely na obou koncích tabule a pan učitel jím cvrnkl

– a byla linka. A ještě se o tu práci praly. Kdepak, tady v Praze jsou jiné školy i“ –

Podlaha, jedna z nejhorších hlav domácí saně, byla tedy přemožena a Blažena začínala nabývat k Toničce neuvědomělé úcty. Když jí děkovala, byla jista, že to napříště dokáže také tak pěkně

– nepopustí!

„A když budeš něco potřebovat, jen zazvoň,“ loučila se Tonička

– a věru, že Blažena měla od té chvíle nejednou chuť ji poslechnout. Vždycky to však odložila, dílem že to otrásl její sebevědomím, dílem aby svůj pustý ostrov chránila před vetřelci.

Jednou však divže Toničku nezavolala. V duchu ji tehda snažně vzývala. To se přihnal jednou zrána po směně pan Hoznourek se dvěma trhlými kapry. Že byl na nočním ritu v Jindřichově Hradci, tam se s pasažérem díval na výlov rybníka Vajgaru a koupil dvě ryby, jednu pro sebe a jednu pro Borový. Blaženka ať rybu uvaří k obědu, vzkazuje pan Bor.

A podseditý šofér hned svlékl kabát, rybu krátkými, tlustými prsty stříkavě oškrábal, až se zlaté šupiny lepily na strop, blýskavé jako penízky, usekl jí hlavu, řekl: To uvař na polívku! – zakrváceným prstem vyňal z bělavého břicha měchýř a jikry, nasekal porce – a zanechal Blaženu v ohromení.

Tu byla Kuchařka dobrá! Nenapsala ji zrovna Sandová, ta psala francouzské romány, nýbrž Sandtnerová, ale posloužila již často. Také tentokrát si Blažena našla oddíl „Ryby“, v něm „Kapra na černo“ (sobec! protože ho ráda jedla!), vypsala si, jak ji tomu zkušenost naučila, všechny náležitosti na papírek, a za chvíli se již kapr vařil se zeleninou, cibulí, sušenými švestkami, ořechovými jádry a rozinkami. Vařil se a vařil, až všechny dobroty přišly vniveč; kostičky se zamíchaly do změkklých švestek a rozinek – zkrátka,

Blažena to zase jednou řádně z-vorala! Nevšimla si, že ryba je za chvíli vařená a dává se až do hotové omáčky!

Také to při obědě kajícně přiznala, neboť věděla, že takové přiznání ztupí každou přísnost.

Ten večer však Duchoň pod okny marně vyzváněl svá znamení na jízdním kole. Nesešla, byla zpražená a nechtělo se jí lidí. Ale postavila stan své samotě a dlouho mudrovala pod velbloudí přikrývkou o tom, že ona zrovna tak jako Robinson „živí svou útrapu vlastní pošetilostí“.

Svým pošetilým steskem! namítla si.

Změnu jejího života nezpůsobila její pošetilost – ach ne! V tom byla Bláža bez viny!

Ach muka mládí, nikomu neznámá! Černá muka s nikým nesdělitelná!

Muka, která postupem let zmizí, jako když kámen do vody zapadne. Jen kruhy na hladině, rozšiřující se, zmírňují čím dál tím více výmluvnost svých vln. A toto vlnění pak prostupuje lidskou bytost a prolínají až k smrti. Bláža byla aspoň v té chvíli přesvědčena, že na to hoře nikdy nezapomene!

A teď sedí Blažena sama, opět v svém stanu, a jista, že nebude nikým překvapena, neboť přelezla svou ohradu a vytáhla žebřík. Nemohla jej uložit v ohradě, protože bezpečnostní řetěz byl pevně přišroubován ke dveřím, ale zaklesla jeho silný háček do hluboké zásuvky. Byla tím nadobro odloučena od ostatní krajiny zrovna jako Robinson a nikdo k ní nemohl.

Teď si rozkládala své poklady: Hůl, do níž si zařezávala vruby. A vida, vruby jí řekly, že je zítra neděle. Na pustém ostrově nepočítala dny; ne, tady nebude ani vědět, kdy je středa, ten podivně prázdný den uprostřed týdne! Ničím jej nelze označit; snad jenom škaredá středa je pravý jeho přívlastek. Blažena měla dříve dny zamilované a dny protivné. Protivné bylo pondělí, ten krok kupředu i nazpět. Milovaná byla sobota a ovšem neděle se všemi možnostmi, které napovídala a slibovala. Robinsonka však nyní žije den ze dne, žije dny beze jména. Počítá si je na vrubech.

Vedle hole položila sáček se zrním. Ten zachránila z lodního vraku a v době dešťů zrní zaseje, aby si mohla péci chléb. Zaseje zrní do truhlíku za oknem. Vzejde-li z něho ječmen, to bude něco! Blažena prohlíží semenec, který našla ve spíži, patrně zbytek po

čížkovi, který jiní posel___ Na lodi zrním krmili drůbež. Ne, krysy

to zrní dosud zcela nerozežraly.

Musí dnes změřit ohradu: vskutku, čtyřadvacet yardů, ani o jeden víc, ani o jeden míň!

Pak se vypraví na ryby. Chytaje toliko na konopný provázek; a hle, přece se na konci třepe mladý delfín!

A teď všechny zbraně do pořádku! První je puška ptáčnice na divoké kachny – ať se někdo opováží říci, že je to pohrabáč!

Obě pistole položila do hlav lože, vystlaného dvěma předložkami k postelím, k nim na dosah růžek střelného prachu.

„Mé drahé zbraně, jak jsem šťastna, že jsem vás zachránila! Co bych si bez vás počala? Jen prach musím udržovat v suchu!“

A Robinsonka se rychle přesvědčila, nezatéká-li pod stan.

Hlavní věc – nůž po boku! Krátký a široký nožík v pouzdře – to byl ten nůž, který našel Robinson ve vraku, očistil jej a nabrousil – připevnila Blažena

na kožený opasek a nosila jej ve dne v noci. Opaskem stahovala plátěné cvičky, kalhoty s kapsou, a když se vydala do zevnějšího světa, přikryla zástěrou plátěnky i opasek. Pruhované tričko se znamenitě hodilo pro námořníka, i když to byla jen Robinsonka.

Rozvažovala, má-li dnes lovit kozy a střílet kachny, anebo má-li se vydat za stopou kanibalů, na onen nevlídný cíp ostrova, poházený lebkami, ulámanými hnáty a jinými lidskými kostmi.

Hu, divé nestvůry! Nestačil těm chlapíkům hnát zvířecí, třeba koňský nebo kobyli, musili se živit masem svých válečných zajatců!

Tak se Robinsonka rozněcovala hrůzou i strachem. Ale bylo třeba zapomenout na strach pro myšlenku na takovou nelidskost, ďábelskou surovost a zvrhlost lidské povahy.

Což lidožrouti jsou také lidé? Mohou se nazývat lidskými ty odulé rty, vepřové nosy, žíněné palice a tesáky drtící něžné maso bílých osadníků? Ne, Blažena neuznávala kanibaly za lidi a ustanovila se, že je všechny vyhubí, lstí i železem, prachem a silou. Na takové ďábly je jediná moc – zničení.

Robinsonka se ovšem děsila těch pekelných divochů tak, že napoprvé utekla od pouhého pohledu na ně. Dnes však si umínila, že aspoň jednoho z nich skolí, aby pomstila krev zajatců nevinně utracených. Nemůže přece dopustit, aby její pustý ostrov byl rejdištěm těch divošských bídáků, a také musí pečovat o svou vlastní bezpečnost! Což kdyby ji někdy přepadli na výzkumné cestě pobřežím anebo kdyby ji překvapili ve spánku? Ubránila by se sama samotinká proti jejich dvaceti šípům a dvaceti kopím?

Robinsonka se přesvědčila zkušeným hmatem, že má dýku na správném místě za pasem a ptáčnici na rameni; pro jistotu vzala s sebou ještě pistoli a vydala se na obchůzku ostrova Zoufalství.

Nahlížela obezřele do koutů, padala do podporu ležmo za rukama a slídila pod postelemi i pod pohovkou – všude čistý vzduch. Vtom však, viz! za záclonou, hustým to zeleným křovím, mihly se stíny. K líci zbraň!

Krýt se! Což kdyby jejich šípy byly otrávené? Robinsonka couvá za stůl, přihrčuje se, ne, tady ji nemohou spatřit! Za dlouhou dobu jejího pobytu na ostrově stalo se křoví neprůniknutelnou houštinou a jen ona zná klikaté uličky, kudy se plíží k své pevnůstce.

Její růžové líčko bledne: drobné, průsvitné, bílé zuby se zatínají. Robinsonka má opravdový strach. Vlastní představa se jí zmocnila a přemohla ji. Dodává si odvahy mručením – a náhle vyráží kupředu, rychle jako šíp, hlučně jako výstřel. S řevem útočí na záclonu, s řevem cvaká kohoutkem pistole, odhazuje ji vybitou a nepotřebnou, s řevem strhává ptáčnici jednou rukou a druhou tasí čistě nabroušený nůž...

Vtom slyší hluk a šum za zády. Nepřítel v týle? Kdo je? Kdo to je? Dveře se pohnuly. Ohrada se chvěje pod útokem nepřítelovým, ale žebřík je uvnitř pevnosti! Marně se nepřítel dobývá, marně cloumá kmeny nepřístupně sraženými! Ohrada se zachvívá, ale odolává!

Robinsonka se přitiskla ke stěně pokoje a v záštitě lesního toho okraje s podrostem se tiše přihrádá, neviděna, až k samým dveřím. Tu zaječí:

„Přítel, nebo nepřítel? Heslo!“

Za dveřmi se ozval přátelský smích.

„To jsem já, Blaženko! Vypni řetěz!“

„Já! Já! Nikdo se do pevnosti bez hesla nedostane!“

„Mně se zdá, že jsem je zapomněl. Počkej, vzpomínám si. Nebylo to ‚guvernér‘?!“

„Správně! ‚Přítel guvernér‘. Hned ti otevřu.“

A rozpálená Blažena stojí v otevřených dveřích v pozoru jako stráž.

Tatka v svém dětství ovšem také četl Robinsona, ale příliš se nepamatuje na zvláštní podivná dobrodružství Robinsona Crusoea, námořníka z Yorku. Má o jeho životě jen celkovou představu a do ní zabírá všechny divoké příběhy, které kdy četl. Nemá nic proti tomu, aby se Blaženka bavila, jak se jí líbí; je

mu jí líto, chudinky, že je tak často sama, a posílává ji mezi kamarádky. Ochotně jí dovolil, aby se s Duchoněm učila jezdit na kole, a dokonce se občas autem zajel podívat na její pokroky.

Jízda na kole Blaženu donedávna těšila, vždyť teprve po několika učebních pokusech poznala celou perutnost nespoutané jízdy. Duchoň ji nyní pouštěl samu, jen přihlížel a radil, vytykal chyby a chválil dobré výkony.

Dlouho to Blaženě lahodilo. Jednou si však řekla, že taťka jí asi nebude moci kolo koupit a její umění vyplyne naprázdno. Od těch dob horký zájem pohasínal a Duchoň marně pátral, proč Blažena ochladla. Ale ani on neměl tolik času od chvíle, kdy se začala škola.

Kamarádky pak? A já, kdyby taťka věděl, že se jim Blažena vlastně vyhýbá, neboť jí bolí, bolí směr jejich ranního spěchu, bolí ji předmět jejich hovorů, bolí ji i nedaleký a přece tak vzdálený obrys krásné moderní budovy RRG Dejvice; ta bělostná stavba, jakoby z mořského pobřeží, ten úl s několika sty pracovníčky a s celým stem pracovníků dospělých.

Kdyby taťka věděl...! Blažena si raději hraje doma sama.

Robinson jejich představ není taťkovi proti mysli; i jemu byla postava vytrvalého námořníka sympatická a ochotně své dceři přizvukoval, když se vžívala do jeho nesnází i radostí. Také dnes vpadl do její hry, napodobuje lodníková papouška:

„Robinsone Crusoe, co jste dnes ulovil?“

„Ulovil jsem želvu, ta měla šedesát vajec. Výtečné maso jsem snědl a tobě hned namíchám vejce.“

„Ale na vejcích si pochutnáš se mnou, když jich bylo šedesát?“

„Jez, taťko, já až potom! Jez! To budou jako kanibalské hody a já tě při nich překvapím. Jez, jako bys nic netušil. Sedíš u ohně a jíš pečení. A teď křepčíš kolem ohně v podivných kruzích. Já se dívám dalekohledem. Co vidím? Z člunu divoši vyvádějí dva svázané zajatce. Kam je vedou? Na porážku! Jeden se kácí. Už ho kuchají dřevěným mečem! Druhý se zatím rozhlíží.“

Tak rozhlížeš se, taťko! Poznáváš, že tě ti bídáci nepozorují. Haló! Ted' utečeš. Uteč!“

Tat'ka položil lžíci.

„Kam?“

„K zálivu! Já ti budu napovídat. Ještě utíkej, hned budeš u břehu. Tak! A ted' do vody! Bud' přeplaveš, nebo tě dopadnou! Ráz, dva, tři! Za třicet rázů budeš v bezpečí. Uháněj, sem ke mně uháněj! Tak!“

Tat'ka utíkal během na místě, aby byl hodně „uštván“, ale dospěl Robinsončina útočiště v čase poměrně krátkém.

„Jsem zachráněn?“ ptal se s předstíranou úzkostlivostí.

„Kdepak! Tam se řítí dva pronásledovatelé! Jeden už napíná luk, míří na mne, vidíš, jak se záclona pohybuje? Ale já budu rychlejší: bouchbác! a je po něm. Ty se děšíš (tat'ka se otrásl), ty se divíš (tat'ka vztahoval paže k nebi) a pak jdeš k padlému nepříteli – u záclony, taťko! – utneš mu hlavu a se zmatenými posunkami mi ji přineseš a položíš k nohám i s dřevěným mečem.“

Tat'ka hrál jako nejlepší ochotník, i zasloužil si nadšený souhlas. Blažena také neskrblila pochvalou; žila svou hru, a tat'ka se namáhal, aby si hrál zrovna tak zuřivě jako ona.

Přece však byl mezi nimi rozdíl. Blažka zapomínala na skutečnost. Byla v té chvíli doopravdy Robinsonkou, doopravdy bojovala s kanibaly a doopravdy se jich bála. Bláža se vůbec bála. Ještě před chvílí cítila, jako by jí srdce bušilo až v samém hrdle. To když tat'ka zaklepal a ona ve zmatku náhlého převodu myšlenek nedovedla v rychlosti rozeznat svou myšlenku od skutečnosti. Bláža se bávala neznámých věcí, tmy a kouzla, a Maďa ten strach v ní jitřila. Zachvěla se záclona? Blažka byla v té chvíli přesvědčena, že jsou za ní kanibalové.

Jindy o tom ani nepochybovala. Dnes však si nehrála sama, ale s taťkou, a jak bylo jejím zvykem, pozorovala jej po očku. Vyrostla mezi dospělými a

pořád je tak tajně pozorovala.

A tu pojednou viděla, že taťka shovívavě předstírá, kde ona si doopravdy hraje a hru žije, i postřehla v jeho poklusu na místě najednou, že její strach je směšný. Není hrůzy tam, kde je byt' zrnečko směšnosti.

Směšnost Blaženu nenadále osvobodila. Madino kouzlo bylo překonáno. Bláža se cítila nadlehčena tím, že to pouto spadlo, a hned se jí zmocnil nejasný cit vděčnosti k osvoboditeli. Vždyť ode dneška nejen bude Robinsonka chladně a beze strachu čelit divochům, ale také Blažena bude statečně sama doma, bude bez bázně potmě, nic ji nevzruší sebestrašidelnější Madiny výmysly.

Když jí taťka přinesl hrnec jakožto useknutou hlavu divochovu a položil jí k nohám tuto kořist, padla mu kolem krku a volala:

„Ty jsi nádherný táta, nádherný, ten skromný titul guvernéra je tebe nehoden, povyšuji tě na starce, který chodí na horu a mluví se Stvořitelem. Ode dneška sluješ Óvokaki!“

„Děkuji, milá Robinsonko. Byl jsem na hoře a právě jsem sestoupil, abych ti pověděl, co nás zítra čeká!“

Blažena k němu obrátila tvářičku rozdováděnou bujným veselím a uspokojenou jarostí.

„Pojedeme zítra za Petříkem. Už jsme ho neviděli, ani nepamatuju!“

„Ty máš volno, taťko?“ Blažena se celá namířila ven z pustého ostrova. Pranic ji nevábila cesta do zámečku v Krči, která ji naponejprv tak zklamala. V zámečku je sice dost hezky, ale co tam? Žádná legrace! Miminko je – nemluvně, nic jiného, kroutí se jak žížala, nedívá se, jen by spalo, nesmí se na ně sahat – k ničemu to není, jen aby se za tím peníze vozily! Oni si tam vyberou hrášek z lusku, ukáží jej jako monstranci, a jděte domů!

Taťka však se zřejmě těšil; odpověď skoro zazpíval:

„Mám volno – udělám si volno!“

„A poslouchej, Óvokaki, nemohli bychom si raději vyjet někam na výlet?“

„Co by si o nás Petr pomyslíl?“ namítl taťka, vzpomínaje bezděky

minulé návštěvy a jak se na ni Blažena těšila.

Blaženu však nebylo třeba trknout, stačilo mrknout, a pusa jí jela: „On dostane v ústavě všecko, čeho potřebuje, a nemá si co

myslit!“

Taťka se jí sice zasmál, ale jeho smích nešel od srdce, to Bláža hned poznala. Nasadila proto jinou desku, desku smlouvavou a domlouvavou. Taťka však znal všechny desky jejího prostého gramofonu – byly tak průhledné a nezáludné!

„Óvokaki! Uděláme to tak: já do toho zámečku s tebou půjdu ráda, ba s nadšením, ale ty pak pojeděš se mnou na docela malilinký výleteček!!!“

„Vlastně máš pravdu,“ řekl moudrý Óvokaki, „mám teď dvě děti, a musím se mezi ně dělit.“

IO

Blažena se vyhýbala tomu, aby nepotkala bývalé spolužačky, a zvláště dbala toho, aby se neoctla na mravenčích pěšinkách, vedoucích ke gymnasiu. Přesto se cítila k nim přitahována toužebnou tesklivostí. A tak se stalo, že proti své vůli a podle své tajné a potlačované touhy potkala nerozlučnou dvojici spolužaček: malou a velkou Havlínovou. Obě dívky měly stejné jméno, ale nebyly nijak příbuzné. Zato k sobě lnuly horoucím přátelstvím, v němž velká Havlínová byla ochránitelkou a malá chráněnkou. Velká Pavla chránila malou Julii před zlobami světa, ale malá Havlínová zase byla duchovní vůdkyní velké Havlínové ve škole. Bylo veřejným

tajemstvím, že jí píše úlohy, a její sousedky v lavici a okolí slyšely, jak jí napovídá, ačkoliv napovídání nebylo příliš snadné, protože malá Havlínová seděla před velkou Havlínovou a musila se vždy nějak natočit dozadu, aby ji velká slyšela.

Maďa Budilová, v níž nebyla nit dobrá, několikrát se pokoušela rozbít to dvojčátské přátelství, ale vždy marně. Obě Havlínové se měly před ní na pozoru, a když s ní musily přijít do styku, zatáhly se jakoby jedna do druhé, aby na nich byla co nejmenší úloková plocha. Celé jejich vzezření už napřed odpovídalo na všechny Maďi-ny pokusy: Ne!, takže Maďa se mnohdy na ně jen podívala a od-couvala, jako by jí hrozily shnilým vejcem. Ale v ústupu již kula proti nim nové zlomyslnosti.

Obě Havlínové odplácely Maďiným kouskům tím, že vyči-hovaly všechny její tajné úklady a dávaly výstrahu všem ohroženým.

Když potkaly na Kolotoči Blaženu, zastavily se s ní ochotně, a mezitímco velká Havlínová mlela všechny zbůjníky a pokušitele z mladé obce gymnasiální, malá Havlínová zpravovala Blaženu o učitelském sboru kvarty. Také o jeho slabostech i přednostech, koníčcích i metodách.

Velká Havlínová nakonec šťouchla malou svou jmenovkyni loktem do ramene. Obě se na sebe spiklenecky podívaly.

„Tak jí to řekni, Julinko!“ pravila velká.

„Pověz jí to ty, Pavlo,“ namítla malá Havlínová skromně. „Tys to objevila!“

Blažena se trochu zarazila. Její živá představivost jí kreslila nehody, které se mohly udát a ublížit jí. Netušila, odkud se to neznámé na ni přiřítí. Ale nebála se. Jen se nastražila.

„Já nevím, mám-li ti to říci,“ upejpala se Pavla. „Budilová je tvá kamarádka, aspoň se ti tak staví.“

Blažena neodpověděla. Tedy Maďa! Dobrá. A co dál?

„To je pěkná kamarádka,“ uštípla Julínka, „chová se spíš jako nepřítel.“

„Dej si na ni pozor, Blaženo!“ stále ještě nechtěla Pavla s barvou ven.
„Mám jí říci všechno, Julinko?“

„Proč bys jí to neřekla, do Budilky ti přece nic není a Blažena nám nikdy neublížila!“

„Naopak,“ řekla Pavla, „loni mi pomohla se slohovou kónou.“

Bláža byla na trní. Co to asi bude? Vyjádří se už ta nerovná dvojčata? Neprojevila však svou nedočkavost, aby snad už napřed neodhalila své smýšlení o tom, co přijde.

„Ale možná že se na nás Blažena ještě za to rozhněvá,“ špitla pokrytecky Julínka.

„Co by se hněvala, když se doví pravdu o Duchoněvi,“ nakousla Pavla svou tajnost.

Bylo to příliš náhlé a Blažena se zarděla tak prudce, že obě Havlínové věděly, co vědět chtěly. To se jim hodilo! Poštvou Blážu na Budilovou, však to Budilka zaslouží! Proto Pavla hned mluvila dále:

„Musíš se to dovědět, Blaženko! Bude to jen k tvému dobru! Budilka jezdí s Duchoněm na kole!“

Blažena ohrnula pysk. Ohrnovala jej tím více, čím víc ji ta zpráva ranila.

„Ať si jezdí! Já jsem beztoho teď dvakrát už nešla se učit!“

„Ona tě pomlouvá, že se ani tak nechceš učit, jako se ti líbí jezdit s Duchoněm, protože za ním blázníš!“

Blaženě bylo do pláče, ale přemáhala se hrdinsky. Zamrzelo ji, že dívky ze školy vědí o jejím přátelství s Jaroslavem Duchoněm, a zachvěla se nelibostí, že snad Duchoň o ní, o Blaženě, mluví s Madou. Jistě mluví! I kdyby nechtěl, Maďa z něho všechno vytáhne! Ta je chytrá! A oba se jí možná posmívají za chyby, jichž se při jízdě dopouští, i za prázdné řeči, které s Duchoněm vede.

Její schůzky se sextánem se v ničem nelišily od schůzek s kteroukoli kamarádkou, jen přítomnost chlapcova v ní budila větší pohotovost v odpovědích, větší ctižádost dosáhnout úspěchů na kole, a kdežto před děvčaty jí bylo jedno, co a jak plácne, před Duchoněm se snažila, aby si s ním nezahlavala v poučenosti a obratnosti, a zvláště dbala toho, aby měla příznivé vzezření. Byl tedy mezi těmi schůzkami přece nějaký rozdíl! Hlavně však běželo o to, že styk děvčat s děvčaty nikoho ve škole nezajímal, ale budilo vždy pozornost – nikoli pohoršenou, ale dráždivou – když se dívka ukázala v průvodu spolužáka anebo dokonce v průvodu chlapce z jiné třídy!

Obě Havlínové se pásly na jejích rozpacích a Pavlínka dodala opatrně, jako by sahala na žhavou plotnu:

„Ostatně – co je ti do Budilky! Ty jsi už beztoho vystoupila ze školy, vid?“

Ne, toho již Blažena nesnesla! Utekla od nich se zaškrčeným Nazdar! a nechala obě Havlínky vyjevené, ale spokojené výbušninou, kterou položily pod Madin vztah k Blaženě.

Blažena prchala domů s ostnem v srdci: svět je zlý! A vrátila se na svůj pustý ostrov, zavrtala se do své pevnůstky, pod velbloudí pokrývku, a hýčkala kozlátka, které za ní běželo, když v stádu divokých koz zastřelila jednu, která napájela mládě. Bylo jí líto něžného stvoření, i hladila je, houpala, ustlala mu vedle sebe, ale kozlátka nechtělo žrát a pošlo. Začala tedy zvětšovat svou jeskyňku, aby si tam mohla přivést kozu dospělou a zařídit vlastní hospodářství. Neboť svět je zlý, plodí zlo, a bude lépe co nejvíce se ho vzdalovat.

Čím více se stmívalo, tím chmurnější myšlenky se honily Blaženinou hlavou, zrovna jako mraky před bouřkou. Ani taťka s ní nebyl spokojen, to cítila. Asi mu připadalo, že má bratříčka málo ráda. Jela s taťkou ovšem do Krče a viděla, s jakou pozorností se vyptává na maličkého, s jakou něhou bere do ruky tu naditou peřinu, z níž čouhá malilinká tvářička, podivně složená z kůže všelijak poskládané a již probělávající z prvotní zarudlosti. Tvářička, po které se honí nějaké nepostřehnutelné závany, neboť se pro nic za nic stahuje a roztahuje, otvírá a zavírá víčka nad nevidoucíma očima, mlaská bezzubou pusinkou – a to je vše!

Blažena si tentokrát směla bratříčka pochovat, ale brzy ho ošetřovatelce vrátila; nevěděla, co s ním počít. Kvůli taťkovi se však nutila do něžnosti, mluvila na děťátko šišlavě a sama se tomu pak smála.

Dopravdy však byla veselá teprve na zbraslavské plovárně, kam ji taťka zavezl podle svého slibu, aby se tam vykoupala a vyslunila. Sám však příliš řečný nebyl, to Bláža dobře pozorovala. Zase jako dříve mu líтали kolem hlavy sovy a netopýři, zase mu pěšinka zvadla a došla zásoba smíchu.

Blažena užila vody dosyta. Zaplavala si pod taťkovým dohledem a ve vodě začala závodit s jinou mladou plavkyní. Nevyhrála to, protože tak málokdy mohla teď trénovat. Inu, ovšem, všechno se změnilo, a není žádná naděje, že by to kdy bylo lepší. Měly pravdu obě Havlíčky, že vlastně již ze školy vystoupila! Kdyby ji byly chtěly záškodnicky ranit, nebylo by se jim to lépe povedlo než tou hloupou větou!

Nejhorší na tom bylo, že se o svůj smutek nemohla s nikým dělit. Taťkovi ty věci nechtěla povídat; cítila, že by jim ani nerozuměl. Bral by je na lehkou váhu! Dokonce by se jim třeba smál. Vždyť Duchoň mu připadal směšný a on se tím netajil. Říkal, že je to ne-vybarvené štěně, a to přece Duchoň není, je to docela slušný mládenec, a jak se pro ni dřel! Ovšem, jezdí-li teď s Madou...

Když tak přemítala, jako to činil Robinson, o svých bědných poměrech, rozhodla se, že si jako on všechno zapíše. Zoufalou náladu je třeba přezkoumat rozumem. Tak se osvobodí od myšlenek, které ji den ze dne víc a více trudí. Utěší se tím, že si sestaví rozvahu dobrého a zlého v svém dosavadním prožitku. Vždyť Robinsona to také utěšilo!

Začala se hrabat v knihách na svém studijním stolku a brzy našla, co potřebovala: malý nepopsaný poznámkový sešit. V peru neměla žádný inkoust – v lahvičce ho bylo na dně – samá truchlivá připomínka. Na dnešek stačí, rozředí-li se trochou vody.

První stránku nechala čistou, protože se nemohla rozhodnout o nadpisu. Má své poznámky nadepsat Deník, či Ostrov Zoufalství, či Na pustém ostrově? Nic se jí z toho nelíbilo do té míry, aby cítila, že to zúplna odpovídá tomu, čím chtěla zápisník mít.

Druhý list rozdělila čarou na dvě poloviny. Levou označila: Zlo, pravou: Dobro. A do čela jako by sám se jí postavil citát z Robinsona, kterým se zároveň uklidňovala a usmiřovala:

„Horšíme-li se pro zlo, pomýšlejme i na dobré, jež s sebou přináší, a nezapomínejme, že mohlo být ještě hůře.“

Tím se léčila ze svého zklamání z Madi – po kolikáté již? plísnila sama sebe – a z útisku, jímž ji osud odstrčil stranou hlavní cesty, jak říkala, na pěšinu Zla.

Chvilku seděla a rozmýšlela, pak se pustila do psaní. Dívala se dychtivě, jak vycházejí písmenka z pera. Myslí jí proudily odrazy příjemných i nemilých pocitů, které v ní, když byla školačkou druhé třídy, působila různá psaná písmena. Jak se jí I zdálo pyšným hube-ňousem a m srdíčkem, jak toužívала, aby si mohla sednout na o a plout na něm jako na nafouklém měchýři, jak f přicházelo s neodbytnou představou starého odporného vousáče. Neboť znalost písmen v ní tehdy otevřela nějaké až hudební pocity a nové způsoby vzniku představ.

A uvědomila si také, že její písmo, teď kdy těžce pracuje rukama, není tak uhlazené a plynulé jako dříve, kdy její ručky byly hladké a štíhlé, s neporušenými nehty, takže se na ně se zálibou dívala. Viděla, že ji pero neposlouchá, a musila si dávat dobrý pozor, aby čitelně vykreslila všechny tvary písmenek.

Když skončila, vypadal druhý list zápisníku takto:

ZLO

DOBRO

Umřela mi maminka. Jsem Mám tu však taťku. On si se mnou
vykázána z ráje děti na ostrov hraje a živí mě.

Vaření a uklízení.

Ale nemusím se pořád dívat na Ma-
-du Budilovou a poslouchat její úsměšky.

Jsem odloučena od školy, od paní At si má kolo, já mám celý ostrov
profesorky češtiny, od hodných kamarádek. a vládnou si tady podle svého!

Nemám kolo, přestože jsem se Zapudila jsem kanibaly a nemám už žádný
naučila na ním jezdit. strach.

Tu se Blažena zarazila. Musí přece někam napsat o tom, že má bratra. Patří
to do odstavce Zlo nebo Dobro? Zdá se, že je dobré mít bratra, ale musil by
to být bratr takový, jakého má Matoušova: ten s ní jezdí na kole na výlety a
je nejlepším jejím kavalírem. O Petříčkovi není zatím jisto, bude-li hodný
nebo zlý. Bláža to rozřešila tak, že napsala doprostřed stránky:

Mám bratříčka, ale k ničemu mi není.

Sešit zalepila do obálky a zakopala jej na nepřístupné místo. Tatku přece
nenapadne, aby přehrabával její věci v prádelníku? Všecko zase pěkně
urovnala, aby nezůstalo ani stopy po zakopaném tajemství.

Vskutku, tatka se ani nezmínil, že by po něčem pátral. Zato když přišel k
večeři a našel na stole jen salám, jako už po kolikáté, snědl jej sice bez
reptání, ale po jídle se naklonil přes stůl k Blaženě a pravil:

„Co bys tomu řekla, kdybych koupil na zítra řízky? Je neděle, tak abychom
měli sváteční večeři!“

„Řízky! Jé, řízky! Já jsem řízky už tak dávno nejedla! Ale... myslíš, že je
dovedu uvařit?“

„Řízky se smaží, Blaženko. A což v Kuchařce nejsou?“

„Jistěže jsou, ale já si trochu nedůvěřuju, tat'ko! Víš, jak to dopadlo s rybou! Řízky jsou náramně složitá kompozice!“

„Tak poslouchej, Tonička je zítra smaží k obědu. Poprosil jsem ji, aby ti dovolila se podívat, jak je upravuje.“

„Já mám jít k stavitelům? Třeba mě vyženou.“

„To je zařízeno! Ostatně zmizíš, než přijdou k obědu! Či nechceš se naučit něčemu*pořádnému?“

„Ale to víš, že chci, a stane se, jak si přeješ, moudrý Óvokaki! A když budu dělat řízky k večeři, koupíš k obědu koláče od pekaře?“

„I ty jedna chytračko! Dobře, koupím – ale jaká bude polévka?“

„Květáková! Tu přece umím! Ta ti chutnala!“

„A nezapomeneš ten květák dnes koupit? V neděli je zavřeno!“

„Nezapomenu, ale to abych už utíkala!“ t'ukla se Bláža do čela, vlezla hlavou do pytlovitě zástěry, přepásala se, sebrala peněženku, brašnu... a už slyšel pan Bor jen klapot sandálků.

Opravdu, byl svrchovaný čas! Zelinářské koše zely vybrakovány, v některých zbyly jen na dně zlomky čehosi polámaného a velmi křehkého. Blažena zběhala několik krámů, než dostala květák. Zato byla jeho růžice krásná, slitá v jedinou smetanově zbarvenou hmotu, podobnou ztuhlé pěně, a tak lákavá, že si Blažena za rohem do ní s chutí zakousla.

Nedbala, dívá-li se na ni někdo čili nic. Ulice jí ještě nebyla zrcadlem jako dívkám šestnáctiletým, které se s radostí vždy znovu dívají na svůj obraz v temných sklech výkladců, v reklamních zrcadlech krámů, konečně i v očích mimojdoucích lidí. Mimojdoucí vlastně nebyli dosud včlenění do Blaženina zorného úhlu, byli jen rozmazanou pohyblivou kulisou psíkům a sourostencům – na ty se dívala a o ně se zajímala.

Zastavila se chvíli pohledem u řeznického učedníka, kterého mistr poslal s pětníkem k flašinetáři. Jednoruký děda si kolovrátek postavil na přenosnou skládací židličku a už začal hrát; když viděl peníz, pustil kliku, vztáhl ruku a nota směšně zaknukla. Učedník však měl za lacllem navíc kus sekaniny. Maso zabalené v papíru vyňal zpod zástěry, podal je starci a řekl s otcovským přízvukem, jako by on byl dospělý a flašinetář dítě: „Tu máte, ať mi pěkně zahrajete, tohleto vám přidám!“

Vida, jak je to jednoduché, myslila si Blažena. A já se vždycky tak trápím: mám dát almužnu, nebo nemám? Nedám-li, stydím se té prosby, která nevyplněna za mnou vzdychá, dám-li, jsem nespokojena, že jsem tím vlastně nic nepomohla. Jak je to těžké! Vždyť žebráci nejsou vždycky chudí lidé! Je to pravda? Ale kde nabyli majetní té troufalosti nebo otrlosti, aby veřejně prosili? Ten kluk řeznická nad tím jistě nepřemýšlí! A Blažena se chvíli dívala, jak dědous ochotně točí klikou a jak mu požitek z čerstvé sekané již napřed čouhá z očí, zapředených pavučinami stáří.

Blažena se konečně odpoutala od té podívané a zahrnula na Kolotoč. Chtělo se jí poskočit. Ale tam musila obejít shluk maminek, které zatarasily cestu kočárky. V kruhu rozesmátých paní stál klučina s dřevěnou flintičkou, nabíjel ji loučí okřídlenou husím brkem a holedbal se:

„Já už to umím lepší, než se to má!“

Všichni se smáli té malé nadutosti a jedna z žen ji ještě podnítila: „Vezmi si preclík a hůl, na, a dělej pána!“

Kluk se naparoval, ale najednou jako by poznal, že to veselí je na jeho úkor, spustil řev a tím ukončil žertovné představení.

Blažena se usmála jedním koutkem a pohodila hlavou. Ne, jak jsou ty maminky směšné! A jen se obrátila, narazila na Madu.

Mad'a! Rysy Madiny tváře se skládaly v obraz, který se v ní vždy znovu dotýkal nějakých skrytých zdrojů sympatie. Dnes ten dotek Blaženu bolel a její úsměv z koutka úst zmizel, jako by jej někdo rychle smázl pryč.

Maďa byla rozdováděná, to bylo patrné na první pohled. Chechtala se malému domýšlivci s flintičkou, jako by to byl dospělý člověk, odpovědný za své směšnosti. Celá byla rozevlátá nikoli jen během a větrem, ale neklidem veškeré své bytosti. A měla na jazyku nějakou pobuřující událost, nějaký povedený kousek, který se jí vydařil; Bláža viděla, že zrovna přetéká zprávou o něm a hned na ni vychrlí všechno, co ví.

Ale domnívá-li se, že ji vystraší nějakou směšnou hrůzou z pohádky nebo z detektivky, to se mýlí, zbrojila v duchu Blažena, jsouc v obraně proti Madinu chystanému útoku.

Bylo to však něco docela jiného.

Maďa měla vůči všem svým přítelkyním ustavičně špatné svědomí, a proto se již ze zvyku dříve pohroužila do Blaženy krátkým pátravým pohledem. Teprve když nezjistila naprostou Blaženinu odmítavost, vyhrkla, jako by se byla s kamarádkou včera rozešla:

„Ahoj! Kam jdeš?“

„Jen tak,“ řekla Blažena.

„To ti byla včera psina! Celý gympl se baví!“

„Co se stalo?“ hlesla Bláža, netváříc se ani bíle, ani černě.

„Namluvily jsme matykáři, že je očkování a že se proto musíme při hodině dovolovat. Divil se, že mu o tom nebylo nic řečeno, ale pustil nás. A tak jsme odcházely jedna po druhé, až byla kláda prázdná a on tam zůstal sám s Novotnou.“

„Novotná s vámi nešla?“

„Nešla, ale nezradila nás. Když se jí zeptal: Žákyně Novotná, vy se nedáte očkovat? odpověděla mu: Prosím, ne, maminka to nedovolí. – Budeme tedy opakovat pravidla. – Novotná mu nare-petila pravidel, že ho docela omámila, ani nepozoroval, že hodina uběhla, a tu jsme se začaly jedna po druhé vracet a do zeměpisu byla třída zase plná.“

„Co z toho bude? Vy si to odnesete!“

„Myslíš, že to praskne? Nepraskne, žádná se neprozradí! Znáš přece naši klasu! Taky bych to nikomu neradila!“

„To je jistě tvoje dílo,“ řekla Blažena napůl obdivné, ale napůl pohoršené, protože její drahá škola byla tím nevážným skutkem přece jenom ponížena. Ale věděla, že ostatní žáci a celá gymnasijská osádka nevidí v tom kousku nic důležitého, ale jen a jen zábavu.

„To je!“ vykřikla Maďa pyšně. „A chceš-li, provedu ti před očima ještě něco lepšího!“

Bláza se ukázala výjimečně pohotová a odsekla jí:

„Chceš-li mi vyprávět nějakou zkazku o černém papoušku a stříbrné rakvi, tak z toho jsem vyrostla, rozumíš?“

Maďa vykulila oči. Nepamatovala se na to, co Blaže tak hluboko utkvělo v dětské citovosti. Nadělala tolik řečí a natropila tolik kousků, že jedno pro druhé zapomínala.

„Jaký papoušek? Hlouposti! Vsaď se, že obejmu támhle toho vašnostu!“

Na doskok od dívky si odměřeně vykračoval starý pán – v postoji, vousech, šatě důstojnost sama. Jediný poukaz na nějakou lidskou slabost byl vykrmený jezevčík, jenž se líně batolil vedle něho, ale vztekle svýma černobílýma, výraznýma očima lupal po všem pohyblivém v dohledu.

Zato pán přehlížel kdekoho a nic kromě směru vlastní cesty neuznal za hodna své pozornosti. Proto také nepostřehl, že proti němu s otevřenou náručí vyrazila rozjevená holčička, že už ho dobíhá – teprve když mu visela na krku a jezevčík spustil poplašný štěkot a jekot, ne nepodobný divokému lidskému nářku, vypadl ze své důstojnosti a jako z trůnu do louže se potopil do šplíchající hrubé přísnosti.

Maďa volala, nedbajíc pekelného ryku:

„Strýčku, drahý strýčku, kde ses tady vzal? Proč mi nechceš dát hubičku? To bude mít maminka radost, že tě uvidí, myslila už, že se na nás hněváš!“

Pán Maďu odrážel, strhoval její drápkovité objetí, frkal, hekal, prosil, až se Maďa pokrytecky rozplakala. Ale pán na to nedal. Byl asi příliš dobře přesvědčen o tom, že nemá žádnou neteř, natož takhle nezvedenou, a byl tak rozhořčen pro ztrátu své vznešenosti a svého klidu, nikoho si nevšímajícího, že Maďu daleko od sebe odstrčil a zahrozil:

„A teď pal, nebo zavolám strážníka!“

Lidé se váhavě zastavovali. Nikdo nevěděl, o co si myslit o tom útoku dravého dívčího výrostka na pomalého starého hodnostáře. Jedni odsuzovali neuctivou mládež a povšechný úpadek mravů u dětí, druzí hanili nečitelnost bohatých příbuzných, kteří se nechtějí znát k dětem svých chudých přátel. Maďa odcházela pomalu s loktem na očích a záda se jí škubala jakoby neudržitelnými vzlyky. Blažena na to na všechno hleděla nejprve zblízka, ale když viděla, že Maďa se zase jednou rozřadila, ustupovala do nenápadné vzdálenosti. Pak najednou přidala do kroku a běžela směrem k domovu, trochu zmatena a trochu vyjasněna.

Madin kousek jí byl k smíchu – kdo by se nesmál úleku starého pána? A vůbec ten skok z vážné upjatosti byl nesmírně směšný, jako každý takový náhlý zlom, odkud vyleze pravá povaha. Maďa starce pěkně vylákala z ulity!

Provedla mu báječnou baštu! To se ani nedalo říci jinak!

Blažena hopkala domů.

Maďa, Bláža a všechny její vrstevnice i hoši stejného věku přesně oddělovali svůj svět od světa, jak říkali, starých. Staří znamenali překážku, neporozumění; pozor před nimi, poslouchají nás! Ať se nám do našich věcí nepletou! Mládež měla schůzku; první bylo: Co jsi řekla starým? Někdy se řeklo: otec mě pustil nebo matka dovolila, ale vždy se tímto úředním slovem zdůrazňovalo, že jde o jiné pokolení, o někoho, kdo je nad námi a nechápe a nemůže chápat naše skutečné zájmy, maje na mysli ty zájmy, které on pokládá za důležité, tak třeba: Máš teplý kabát? Večer bude

chladno! Anebo: Kup si chleba a žádnou zmrzlinu! Nebo příslovečné: Jsi-li uhřátý, nepij!

A zatím bylo mládeži hlavní věcí, aby se nemusila obtěžovat s kabáty a s obavami ráno, co bude večer. Aby si vyžadonila několik korunek právě na tu zmrzlinu nebo aby hoši i děvčata doběhli k určenému cíli, živí nebo mrtví, a tam se podle chuti hned napili!

Doma zajisté byli ti Jirkové, Mileny a Věrky milujícími dětičkami – ale s kamarády tvořili stejnorodou baštu, bojový čtverhran jako Napoleonovi vojáci. Když byli pospolu, musili se postavit celému světu, hlava nehlava. Blažena chápala, že nikdo z celé třídy nesmí Maďu zradit, neboť jinak by porušil zákon pospolitosti, vládnoucí nemilosrdně celou třídou, a že ona nesmí na Maďu žalovat, aby nebyla vyvržena z pospolitosti patnáctiletých.

Ale přece jen se jí něco v Madině počínání nelíbilo. Blažena ovšem jisté věci i před taťkou schovávala v tajné přihrádce, ale její odstup od něho byl mnohem menší než třeba odstup nepochopené Zorky Ledkové nebo obou Matoušových, kteří své rodiče doslova ovládali. Ti se vůbec doma neptali, co smějí dělat a co nesmějí; ti své rodiče zkrátka přeskočili, staří se u nich báli mladých a ze samé lásky jen trpěli a naříkali. Byli to opravdu staří rodiče, vůbec se nemohli rovnat k jejímu taťkovi!

Taťka byl odjakživa jen její moudrý Óvokaki. Taťka byl její první přítel, a trestal-li, nechoval k ní dlouhé a zaryté nepřátelství. Některé věci Blažena taťkovi říkala zajisté jen tak, aby byly uzpůsobeny jeho myšlení. Ani si to neuvědomovala a dělala to z vnitřního popudu zachovat si co nejupřímnější poměr se svým taťkou. Tušila u něho vždy shovívavost větší než u mamky, třebaže ji tajil; mamka zato svou přísnost netajila.

Blažena si svého taťky vážila, neboť ho vnímala víc, než vidí a chápou děti otce tam, kde je jejich soustředění na rodiče rozptylováno sourozenci. Ó, taťka ani netušil, jak ho znala!

Tam doma je milý kmet Óvokaki, sedí jistě za záclonou a kouří.

Blažena stoupá do schodů a vidí v duchu scénu loni prožitou: Pozvala si Novotnou na tácky. Bavily se a pak si Bláža vzpomněla, že nemá početní

úlohu. Novotná hned, že jí pomůže, a tak sedly k studijnímu stolku a hlasitě probíraly příklady. Novotná ovšem vynikala a samolibě předháněla Blážu v řešení příkladů.

Mamka se o ně nestarala. Stačilo jí, že je měla na očích. Nemohly přece pod jejím dohledem nic nenáležitého provádět – ostatně dívky se ani nenadály, že by někdo pokládal za špatné, když jedna druhé pomáhá dělat úkol.

Ale tat'ka, jakmile vyzoroval, že Novotná vlastně Blaženě úkol dělá, vstal ze židle, jako by ho něco píchlo, a začal chodit po světnici sem a tam. Nakonec se postavil k oknu zády do světnice, a tu Blažena již chápala, že není spokojen, neboť stál u okna nikoli proto, aby se díval ven, ale aby neviděl dovnitř.

Tat'ka byl k jejím návštěvám a k návštěvám vůbec vždy pln ohledů a příjemných zdvořilostí. Za nic na světě by nedovedl říci hostu, aby Blaženě nepomáhala, že jen úkol vypracovaný vlastními silami má cenu a je čestný. To by znamenalo, že návštěvu nepřímou káře! Ale nedovedl být klidný a usmívat se k tomu, co pokládal za nesprávné. Raději se k tomu obrátil zády.

Blažena pochopila tat'ku ještě včas. Nemrzela se dlouho. Jakoby z rozmaru odsunula sešit.

„Pojď, zahrajem si raději halmu!“ řekla Novotná. „Dodělám si úkol večer, to mi už stačí, cos mi pomohla.“

Dalo jí to trochu práce, než přemluvila sebevědomou premiantku. Novotná se ráda ukazovala se svými vědomostmi a své nadání ráda před diváky proháněla, ale současně pomalu chápala, co se na ní chce; tak byla zabrána do zábavného pro ni počítání! Blažena jí musila halmu přiblížit usilovným výkladem o tom, že tato hra přetahování figurek bavila již římské vojáky před Kartágem (právě o tom někde čtla); že si krátili čas postrkováním dřevěných panáčků, když sami musili nečinně obléhat město...

Tat'ka, stejně milý a stejně přímý jako tehdy, již na ni čekal. Divil se, s jakou zdůrazněnou radostí a láskou se Blažena k němu hnala a s jakou výjimečnou ochotou sestavovala celý večer jídelníček na příští týden.

11

V nedělní ráno Tonička již na Blaženu čekala, a když dívka přišla, hned ve dveřích se podivila její pokorné poddajnosti. Bláza se chápala práce chutě a čile; tenké prstíky se dotýkaly věcí jako poletující komáři.

Trvalo chvíli, než Tonička uhodla, jakým způsobem má jednat s touto proměněnou Blaženou. Ale sáhla bezděky po mateřské laškovnosti – a vyhrála to u ní.

Nasypala najeden talíř mouky, na druhý rozklepla vejce: „Musíš dávat pozor, Blaženko, aby ti nespádl do bílku ani kousek

skořápky; kdyby to pak někdo snědl, mohl by dostat zánět slepého střeva.“

Vejce Tonička ušlehala, přidala trochu mléka a opět vidlicí šlehala, až z toho byla nažloutlá pěnivá tekutina. Na třetí talíř prosila řídkým sítem strouhanou housku.

Do rendlíku nalila pak z baňky jeden díl oleje a přidala z bílého pucláčku druhý díl sádla. Postavila na mírný oheň.

„Tak, teď jsme si všechno připravily a namlátíme řízkům.“

Bylo jich! Celý kopec masa růžového jako savý papír, očištěného ode všech klišek a kůžiček; Tonička vzala lipové prkénko, dřevěnou zryhovanou paličku a kus po kuse poklepávala.

„Nesmíš do masa příliš tlouci, to bys je rozbila a chutné šťávy by vytekly jako z ovoce.“

Jak Blažena poslouchala pot'ukávání paličky do masa, vytanula jí na mysli nálada tichých nedělních dopolední, kdy ona se v pokoji učivala a mamka v

kuchyni klepala do řízků... ano, ta malicherná vzpomínka dovedla vyvolat sytý a ucelený dojem spořádané a útěšné neděle s mamkou, a přece si Bláža tenkrát ani neuvědomila, co se v kuchyni děje.

Zvuk palice o dřevo prkénka však se přihlásil jako příznak svátečního dne tehdy i dnes z kuchyně vedle nich, z kuchyně pod nimi, z kuchyně nad nimi – celý dům zněl tím dřevěným gongem na počest neděle a jejích řízků...

„Podívej se, Blaženko,“ vytrhla ji Tonička ze zamyšlení, „teď řízky jeden po druhém posolíš. Teď je obalíš nejdřív v mouce, uděláš z nich mlynáře, potom ve vejci, uděláš z nich mlíkaře, a pak nakonec v housce, uděláš z nich pekaře. Tak mi to říkávala nebožka bába. Smažívala je jednou do roka – o posvícení! – Teď se o to pokus sama!“

Blažena se potýkala s kuchyňskou vidlicí jako kdysi s pohrabáčem a jako tenkrát i dnes si raději do díla hrábla rukama. Ale mouka se jí lepila na prsty, i vejce, i strouhanka, takže měla brzy „nášlapky“, jako by se brodila sněhem. A k tomu ke všemu se z řízků zase obaly trhaly a spadávaly – nechala toho.

„Nevadí,“ řekla Tonička, „však se tomu naučíš! To je o jednu, o dvakrát! Jen si pamatuj postup práce! Vidíš, už se nám škvíří omastek, hodíme tam zrnko housky; vrhne-li se mastnota na ně s hlukem, můžeme již řízky klást do rendlíka. A teď! Hlídat, aby se nespálily, a opatrně obracet, aby se ta smažená kůrka nestrhla.“

Řízky začaly vonět a dráždily chuť. Blažena poskakovala okolo sporáku, celá rozpálená horlivostí a teplem, vycházejícím z ohniště, z plátů i z horké mastnoty.

Dostala od Toničky jeden malý řízek na ochutnání, jakož i smaženou placičku ze zbylého vejce, a večer s velkým zaujetím chystala tatškovi (i sobě) oblíbenou krmi. Bůhví čím to bylo – řízky se Blaženě nepovedly tak nadýchané, křehké a stejnoměrně zlatavé, jako byly řízky Toniččiny, ale daly se jíst. Tatška chválil a Blažena byla šťastná tím povzbuzením.

Pohled na Toničku při kuchařské práci otvíral Blaženě nová poznání. Já to nesvedu! říkala učednice, když viděla, kolik věcí si musí pamatovat, aby nic

nechybělo a aby všeho bylo v náležitých dávkách. Když viděla, jak musí hlídat oheň, aby místo pomocníka nebyl záškodníkem. – To přece nic není, odpovídala mistryně, musíš jen trochu přítom myslit.

Myslit! A ona se domnívala, že právě kuchaření je bezmyslenkovitá práce!

Myslit na to, aby měla doma po ruce všechny věci, kterých bude potřebovat při vaření oběda, to už se naučila. Však se nadělala zbytečných kroků, nasbíhala schodů, než to dokázala! Jednou se jí nedostávalo soli, podruhé mouky, potřetí strouhanky – Blažena ráno nakoupila jen to hlavní: maso, zeleninu, salát, a na podřadné zapomínala. Tu jí z mysli sama vyplouvala matčina úsloví.

Co není v hlavě, musí být v nohou, smávala se mamka sama sobě, když Blážu před samým obědem hnala pro zelenou petržel. Teď honila Bláža sebe, a ne jednou, ale třeba třikrát před samým obědem, a taťka se pak divil, cože je tak rozpálená a udýchaná.

„Hodina řízků“ Blaženu ponoukla k usilovnému zmáhání složitějších krmí, aby chudák taťka nejedl pořád samé brambory. I objevovaly se na stole mísy roztodivně plněné, a Blažena vždy musila říkat: Hádej, co to je? Knedlíky vycházely z ruky Blážíny v několika různých stupních vývoje jako žáby. A přece to nakonec byly knedlíky a ne pulci! –

Večery se krátily, pod stromy bylo pomalu víc listů než na stromech. Listů tam leželo jako šaty bez těla. Říjnový vítr tančil s mlhou na Kolotoči. Do kalných jiter v domech i na ulicích se první probouzely žárovky, aby přemáhaly nekonečnou tmou noci.

Přišly Dušičky se svícemi vzpomínek, a taťka vezl v něžném dni, prostříbřeném slunečním mihotáním v hebounkém vlání vodních par, Blaženu k poslednímu matčinu sídlu v umovém háji.

Koupili bílé a žluté kačenky, hořce vonějící steskem. Neplakali. Léčivé noci se nad nimi opakovaly se svými umírtvuj ícími dávkami, drásavá bolest se proměnila v tesklivou tíseň, v usmířené odevzdání. Spojila se s tichým žalem ostatních návštěvníků háje, proudících hustým davem, v nehlasné uctívání. .

Blažena postála před místem posvěceným matčinými ostatky, ale když se vracela k bráně spalovny, bylo jí, že to místo je pro ni prázdné. Ne, tam není moje mamka, tam je chlad a cizota. Má maminka, je ve mně, cítím ji v mém srdci a v celé své bytosti! To ona ze mne někdy mluví, já jen nevědomky opakuji, co mi říkávala. To ona za mne někdy jedná; nebýt jí, tak často bych si nevěděla rady!

„Taťko,“ nezdržela se a pověděla hned moudrému Óvokakimu o svém objevu, „maminka je vlastně víc mezi námi než tam – nezdá se ti?“

Taťka hleděl před sebe, mlčel s rukama na volant. Jen hluboce a vážně přikývl.

Blažena se zadívala na ulice, jak ubíhaly v rychlém sledu barevných návěští nad zavřenými obchody, jak uplývaly v šedě růžovém proudu, utvořeném z pleti osob na chodnících; Blažena sotva rozeznala tu a tam nějaký určitější obrys tváře, tak rychle taťka ujížděl.

Ve hřbitovní čtvrti byly celé kopce květin, těch poslů lásky i do zásvětí, byly stohy svěc, obrazů časnosti lidského života, byly lampičky i lampy věčných světel, určených lidské vzpomínce, také však jen dočasné, žel a žel! Potom již toliko přijíždějící tramvaje měly na přídi pověšené věnce, potom již jen někteří lidé putovali směrem ke hřbitovu s hrstkou květů v dlani.

A pak již přišly ulice bez květin v hradbách vysokých domů, náměstí s věžemi, nároží s hodinami, křižovatky s dopravními strážníky, všechno v časném odpoledni pojednou svátečně ztišené, třpytné plochy podzimem oslepené, nebe nad ulicemi sražené tíhou mlh a mračen, vzduch syrový jako nad rozkopanou zemí. Ulice lhostejné k památce zesnulých, břehy bez přístavu, odmítající každé spočinutí.

Motor hučel, taťka pohoukával výstrahy; Blaženina rodná a domovská čtvrť Prahy se blížila zákruty kopců; již tu byly Chotkovy sady, listnatá klenba nad silnicí Letohrádku, skluzavka Prašného mostu, teď ještě se proderem

skrže vlakové dýmy podjezdového nádraží a jsme na Kolotoči – jsme doma!

Tat'ka zajel na stanoviště, a Blažena, když se zastavila u pana Havlína, když podala ruku panu Jindrovi-Jindříškovi a když odpověděla panu Uhrovi na jeho škádlení se smíchem, že pivo nepije, vůbec, vůbec ne! a z dýmky tat'kovy kouřit nemůže, protože ji tat'ka z úst nevyndá – Blažena namířila domů. Kolotoč odpuzoval listopadovým řezem, židličky, dokud tam ještě nějaké zbyly, potily se rosou; jen psi se tu hemžili jako v létě, ale ani ti neměli chuti k hrám. Velmi dbali o své pány, za jejichž kroky je očekával teplý pelíšek.

Blažena se zastavila u fotografií dejvických biografů, zkritizovala účesy filmových hvězd a bezduché úsměvy filmových milovníků. Tihle krasavci by pro ni nemusili být na světě! To spíše Romeo pružných kroků, Romeo v renesančním kroji, ve spodcích až k boku napjatých a vykračující na těch svých čapích nohou půvabně a ladně, to by byla podívaná!

Přeskakovala z kamene na kámen po kraji chodníku a předešla mladíka, který vedl jízdní kolo. Ale jezdec nezůstal pozadu, třebaže šla rychleji, nýbrž snažil se s ní udržet krok, ač se na ni nedíval. Tedy pohlédla ona na toho Romea v cyklistickém dresu – a hle, Romeo promluvil Duchoňovým hlasem:

„Ahoj, Blaženo! Kam tak zamyšlená! Hnedle by ji člověk zajel, lesní pannu!“

Tu si teprve Blažena uvědomila, že Jaroslav ji patrně vyčíhal a úmyslně se jí připlctl do cesty, aby ho „náhodou“ potkala. „Ahoj i tobě!“ řekla Blažena místo odpovědi. „Co bys tak soudila o malé projíždce?“

„Nemám tepláky. V tomhle přec nemohu jezdit.“

„Počkám!“

Ó, jak svrběl Blaženu jazyk! Jak by mu byla ráda vyklopila Madu Budilovou! Ale přemohla se. Však se najde vhodná chvíle! A řekla-li něco Havlínová, pak to dokonce ani nemusila být pravda, spíše naopak!

Za chvílku byla Blažena opět před domem a švitořila. Duchoň jí přizvukoval ironickými poznámkami. Vedle jejího sopránku, jenž poskakoval jako kanár z bidýlka na bidýlko, vypadal jeho přeskakující bas jako silácký kos, jenž se rve s půdou o žízalu.

Viděli jen sebe a slyšeli jen sebe.

Chodci jim přívětivě ustupovali z cesty. Usmívali se jejich mládí do sebe zabranému.

Oni dva se však neusmívali. Oni se brali navzájem velmi vážně a očekávali to i od jiných. Jízda na kole pak byla dvojnásob vážná věc, zasluhující odborného výkladu a posouzení.

„Kolo má jedno nebezpečí,“ vysvětloval Duchoň. „Že se mnozí jezdci hrbí. To se nemá. Taky to není třeba. Čím se lépe držíš zpříma, tím lehčeji jedeš. Jen tomu zvyknout!“

„Nehrb se, nehrb se! To člověk pořád slyší. Ale když ono tě to hrbí samo!“

„Co tě hrbí?“

„Nevím, patrně pohodlnost.“

„Ty sedíš dost dobře, Blaženo, jen se musíš ještě naučit nespoléhat na to, že jedeš po ulici sama. Dřív tě na hlavní třídu nepustím! Mohla bys do něčeho vletět, anebo by něco do tebe vrazilo...“

„... takový stěhovák třeba...“

„A já, dítě, to by z tebe byla kaše!“

„Já dávám pozor a zvoním, až uši zaléhají.“

„Jenže ten druhý například zrovna nedává pozor, a je to v minutě!“

„Ty mě děsíš! Abych se ti moc nepolekala!“

A Blažena se vyhoupla chlapeckým obloukem do sedla. Ujížděla známou učební ulicí tam a zpět, tvářila se zuřivě jako závodník a hned zase jako výstředník, předstírala, že vůbec nepozoruje Du-choně, jenž ji bedlivě sledoval svýma upřenýma očima pod rovným černým obočím.

Stál pod pouliční svítilnou s rukama v kapsách, s hlavou nazad, s přemáhaným neklidem krotitele v cirkuse.

Neztrácel ji ze zřetele, a přece se jí nedohlídal. Najednou zahnula pravým úhlem do boční ulice, místo aby se vrátila.

Bylo to tak rychlé, že měl hoch na chvíli dojem zmizení.

Ihned se vyřítil a rozběhl se za ní. Teď to hnal opravdu závodnickým tempem. Nurmi by se byl potěšil tou mladickou hbitostí. Věděl, že ji nedohoní, ale chtěl ji aspoň vidět, jako by ji to bylo mohlo uchránit před nehodou. Boční ulice, kam Blažena zajela, vedla k přejezdu dráhy a byla dost hlučná. Hněval se na Blaženu, hněval se zejména proto, že se o ni bál a bál se odpovědnosti.

Syčel: Ještěrka! Ale nedohlédl již ani kola, ani tepláků, ani červeného svetru. Zato ho přistihl zvonek jeho vlastního kola v postoji, který prozrazoval všechny jeho pocity – přepadl ho zezadu. Neboť Blažena rychle objela blok domů a dohnala při té hře na honičku Duchoně dříve, než se nadál.

Bylo pod jeho důstojnost projevit hněv. Raději se tvářil, že to očekával.

„Jsi celá?“ procedil shovívavě.

„Prosím.“ Blažena seskočila z kola, odevzdala je majiteli, přemáhajíc rozčilení, které se jí vzmáhalo přes její vůli z toho odvážného kousku.

„Podruhé se dej pojistit,“ dosykl Duchoň svůj skrytý hněv. Žádný z nich by byl za nic neprojevil své skutečné city. Musila být zachována forma, přijatá společenstvím mládeže jejich věku: žádné fňukání, žádný strach, naprostá rovnost hochů a dívek, kamarádství založené na obecnosti, nic osobního a vůbec nic milostného!

Proto Blažena bezděky napodobila Duchoně v kroku, v postoji, v posuncích i ve způsobu řeči. Ale přesto její pravá bytost, její mladá ženskost, někdy se neočekávaně projevila.

„Myslíš?“ řekla Blažena a chvíli přemýšlela. Jak do toho? Teď již půjde domů, už se vlastně loučí, už jí Duchoň podává ruku... což to neřekne?

Ale Duchoň ji předešel.

„Tak kdy zase přijdu?“ nakroutil otázku po svém.

Blažena poskakovala v mysli po několika způsobech zmínky o Madě a od každé se odrazila jako z pružného můstku. A nakonec vyhrkla právě větu, která byla nejméně vhodná.

„Až ti dá Maďa volno!“

Jen to vyřkla, už ji to mrzelo, ale přiznat se k omylu před Duchoněm? Nikdy!

„Tohle je mi čistě ženské!“ řekl sextán posměšně a nemohl Blaženu víc ponížit. Nejvíce k zlosti bylo ovšem, že měl pravdu! Měl pravdu, a ona tu teď stojí a neví, jak opustit místo své porážky. Vidí úžas v mladíkově tváři, která jí připadala tak souměrná a přímá, zkrátka taková, jaká má být, vidí výraz jeho očí, uražený a hrdý; z ponižujících rozpaků zahledá pak jediné východisko: útěk.

Vtom se jinochova tvář jakoby nějakou chemickou reakcí proměnila. Něha smutku vystřídala zpupnost posměchu. Jaroslav otevřel pěst do té chvíle zaťatou: na dlani mu seděl složený papír jako mrtvý bělásek. Potřásl hlavou a šeptl:

„Škoda. Chtěl jsem ti dát přečíst svou veršovanou variaci na písmeno í. Ty však nechceš. Tedy pryč s ní!“

Odfoukl papír z dlaně, ale Blažena jako střela skočila za běláskem, zachránila jej před větrem, a tak našla nenadále odvahu k útěku.

Jaroslav Duchoň za ní tentokrát nevolal ani nešel. Sedl na jízdní kolo a kroužil elegantně kolem bloku, kudy mu Blažena tak ztřeštěně před chvílí ujížděla.

Blažena byla dychtivá zvědět, co je na papírku, ač nebyla nijak zvědavá. Ostatně již jednou dostala psaníčko od Jaroslava Duchoně; tenkrát v táboře byl ovšem Duchoň „jeden kluk z kvinty“, také se říkalo „jeden blázen z tábora“. Ani ho dobře neznala, jako neznala mnohého z těch, kdož na ni pokřikovali, tahali ji za kadeře nebo jí vzkazovali všelijaké hlouposti.

Dnes byl Duchoň někdo. Byl určitý člověk s osobitým míněním, s tváří plnou měnivých výrazů, s mluvou, již přivykla jako známé notě, a s jednáním, které dokazovalo, že má k Blaženě přátelské vztahy. Byl to někdo blízký a přece vzdálený, známý, a přece neznámý, přítel i nepřítel. A v Blaženě se chvěly všechny pochyby a nejistoty tohoto kolísavého vzájemného poměru.

Dnes byl Duchoň konečně i tělesná bytost, nikoli nepřijemná, ale ostnitá. Nikdy jsi nevěděl, uděláš-li mu co vhod, nikdy jsi od něho neslyšel upřímnost, aby nevylučovala posměch vzápětí – ale taková byla Blažena i sama k sobě. Bála se přílišné opravdovosti, a zároveň po ní prahla. Musila si přiznat: kdyby byl Duchoň příliš opravdový a jednostranně vážný, byla by ho přehlížela jako naivu a byla by se mu posmívala. Proč to asi? Nevěděla. Je tolik nesrozumitelného, skrytého a neobsáhlého v poměru lidí k sobě navzájem, že člověk nemůže jen tak leccemu důvěřovat a zcela se někomu oddat. Musí být opatrný.

Proto tiskla papírek v dlani, nedívala se, co je na něm napsáno, a dokonce měla tichou radost z toho, že to ještě neví, ale že se to doví, až sama bude chtít – jako by měla v ruce kousek moci nad Duchoněm. Ona bude rozhodovat o tom, kdy si psaníčko přečte. Ne, Blažena nebyla zvědavá, zvědaví jsou jen lidé bez fantazie, kteří se nedovedou kochat představami. Kdyby se byla Blažena někdy dostala do zakletého zámku a zlý kouzelník by jí zakázal, aby se podívala do třináctého pokoje, byla by se bez toho pokoje věru obešla. Ji by tam zvědavost nepudila. Ona by si byla raději představovala, co asi v tom zapověděném pokoji je krásného.

V takovém snění došla až k domu a najednou „jejich“ dům jí připadal podivně cizí, neboť se jí dnes vtíraly jeho podrobnosti: dva schůdky do průjezdu, dlouhá, tmavá chodba s výhružnými dveřmi správce domu, potom osvětlené žulové schody s lesklými ploškami v kameni, na schodech zaprášené zábradlí, které přece tolikrát viděla a jehož rádoby renesančních litinových podpěr si teprve dnes pořádně všimla. Neboť nevidíme vždy pravou tvář domu, byť jsme z něho vzešli a stále se na něj dívali. Musíme před ním stanout nějak náhle a bytostně proměnění, abychom jej spatřili, jaký je v celé skutečnosti. Tehdy i náš pohled se promění a vidí také to, co jindy neviděl.

Blažena žasla a jednu chvíli až zapochybovala, že je ve správném domě. Běžela k vizitkám na dveřích – ano, tady v prvním poschodí bydlí pan domácí Mareš. Je tedy doma!

Až se tomu zasmála, když odmykala dveře domovského bytu. Taťka se dosud nevrátil. Večeři už nachystala, tedy jen prostře a připraví džbáněk.

Má ještě hodinu pro sebe – celý věk! Nerozsvítila. V pokoji bylo šero bez stínů. Večer se snášel jako víla v závojích. Cítila na sobě vlhké ruce radosti.

Ve chvílce Blažena rozbila stan a uvelebila se v jeho tmě.

První se ozvala stálá skrytá touha.

Mít kolo! Vlastní kolo! Jízdní kolo bylo Blaženě tím, čím Robinsonovi člun. Ovšem Robinson si mohl vyhloubit člun do cedrového pně, a byť mu práce trvala – i s poražením stromu – celé čtyři měsíce, bez ohně, neboť mohl dlabat jen kladivem a dlátem, přece jen nakonec měl prostranné kánoe, způsobilé, aby uneslo jeho i celý náklad.

Ale Blažena, ať by se namáhala jakkoli, nemůže si kolo ani sestrojít z nějakých součástek, nemůže si je ani koupit celé. A kdyby si na ně šetřila? Panečku, to by trvalo! Vždyť nyní vlastně nemá ani haléře! Dříve jí mamka přece podstrčila občas korunku dvě, a Bláza si mince v záchvatu spořivosti ukládala do prasátka. Ale při nejbližší svůdné příležitosti je pracně zase na prasátku vymáhala, dokonce s nožem v ruce, neboť po čepeli se kovová koruna v příznivém naklonění snadněji svezla.

Ted' se jí pořád peněz nedostává a taťka se jen diví, kam se ty peníze dějí. Bláza si zapisuje všechna vydání, sčítá a odčítá, taťka jí pomáhá, přesto však mívá nějaký schodek – ale Óvokakimu ani na mysl nepřijde, aby jí dal nějaké kapesné.

Ne, jízdní kolo zůstane Blaženě asi jen předmětem touhy. Nikdy se nenaučí pořádně a samostatně jezdit, neboť Jaroslav Duchoň jí bude ustavičně v patách, hlídaje si své kolo... Kdyby mohli jezdit ve dvou, však by se již odvážila třeba na hlavní třídu, nemluvic o tom, že by projela Podbabu a Šárku podle potoka až k Jenerálce! To by bylo něco!

Robinson na ostrově si po hořkých zkušenostech řekl, že všechny věci jsou dobré jen potud, pokud jich můžeme upotřebit! Měl člun, a nemohl se na něm plavit, protože jej nemohl dopravit k moři. Blažena naopak by mohla jezdit, protože umí, ale zase nemá kolo.

Sedět vzadu za Duchoněm? Předně se to nesmí – aby pořád dávali pozor, nejde-li strážník – a za druhé to není žádná švanda. Hezké je právě, zmáháme-li sami překážky a obtíže jízdy.

Blaženina výbojnost se vzpírala podružnému místu na kole. Než sedět jako druhá jezdcí za zády, raději nic. Všechno, nebo nic! opakovala si heslo.

Motýl složeného papírku měl na svrchní straně jen datum: „Druhého listopadu.“ Víc tam Duchoň nenapsal. Ale Blaženě se hned postavila před oči písmenka z „Robinsona“:

„Bylo to šestého listopadu, když jsem se vydal na tuto výpravu a když jsem poznal, že potrvá déle, než jsem předvídal...“

Popluje! Popluje s psaníčkem a přečte si je za svitu hvězd na širém moři, kolébána vlnami. Anebo raději v červené záři lodního světla, zavěšeného na stěžni a opředeného lanovím.

Popluje – ale v čem? Škopek na nádobí je malý. Necky, ty stojí v prádelně a musila by si pro něj. Ani by je do schodů neunesla.

Co tedy? Rozhlížela se po kuchyni, strčila hlavu do pokoje. Co by se jen hodilo za člun?

Což takhle – žíněnka? Žíněnka bude ideální lodice!

Položila žíněnku před stan a vztyčila taťkův deštník jako stěžeň s černou vlajkou. Naložila zásoby: dva tucty ječných placek, trošku rumu, dvě kozí čtvrtě, střelný prach a dva námořnické kabátce: z jednoho upraví lože a druhým se bude v noci přikrývat.

Světlo zvenčí právě stačilo, aby se rozeznala písmenka Ducho-ňova poselství. Ale ještě dříve, než se do něho Blažena ponoří, musí se Robinsonka rozhlédnout po vodě oceánu. Ano, plavba bude nebezpečná, tudy se žene silný a dravý proud. Pozor, aby loď nebyla vržena na širé moře! U samého pobřeží pak se stáčí silný vír. Pryč, ujíždějme před ním! Zde, v této zátocce, vyčká Robinsonka příznivého větru. Nevydá se jako zbrklý plavec neznámým mořským pustinám!

Blažena se stulila do koutečka, sedíc na zkřížených nohou, a teď, náležitě duševně připravena, otevřela papírek a zhltna naráz jeho celý obsah.

Na papírku bylo strojem napsáno pětiverší bez nadpisu a bez podpisu:

Pohárku křišťálový

Zítří ti vítr poví.

O čem dnes mlčela

Má ústa nesmělá

A vítr praví Kdo ví

Aha, řekla si Blažena, bez interpunkce! A čtla znova, tentokrát verš za veršem.

Moderní! Duchoň je moderní. Jistě četl víc než čítanku z tercie, tam je jen Nezval, a k tomu s tečkami, čárkami i středníky. Vida, Jaroslav Duchoň básní! Možná že básně i tiskne! Zdalipak se také pod své básně podpisuje?

Pohárku křišťálový... Jaký pohárek? Snad to nejsem já? Chich? Já jsem pěkný pohárek! Blažena měla chuť se podívat do zrcadla, cože na ní připomíná pohárek, ale nechtělo se jí opustit kánoe. Je-li to tak báseň na ni! Ne – to je švanda!

Aleje to vlastně docela hezké, i když Blažena není žádný pohárek a Duchoň žádný básník.

Zítra ti vítr poví

O čem dnes mlčela

Má ústa nesmělá

A vítr praví Kdo ví

Blažena otvírá srdce a nálada básně do ní vchází jako doušek, obepíná ji jako lázeň.

Je, je to hezké! A je to jen moje. Proč by mi to jinak dával číst? Jen proto, že je to variace na í, zvukomalba, ä la pískle pípá? Ať se jen nedělá, pan Jaroslav Duchoň! Ta apostrofa na začátku ho prozrazuje!

Blažena si pětiverší opakovala znova a znova, až jí bylo jakoby hypnotizována. Pokaždé mělo jiný význam, jiný zvuk, jiné doznívání.

A pojednou z toho slovního omámení zatoužila někomu se svěřit, někomu oznámit tu novinu, že na ni, na Blaženu, která je ovšem nyní velmi důležitá osobnost, někdo složil báseň.

Hádej, kdo to složil? řekne Madě.

Ech, ne! Madě ne! Komu tedy? Zorce Ledkové? Ani té ne, ta má smysl jen pro své hoře, už je každému protivná. Novotná? Aby ty verše povýšeně a odborně prozkoumala a odsoudila? Matoušové? Ta by s nimi hned běžela k bratrovi a tropila by si 2 Duchoně šašky. Ani Střízlíkovi-Pochové se nemůže svěřit, ani kterékoli jiné spolužačce. Všechny by se podivily, cože je k nim pojednou tak důvěrná.

I viděla Bláža, že nemá takovou přítelkyni, které, by se mohla svěřit se svou tajnou radostí a – pýchou. Jen jednomu člověku by mohla báseň ukázat, a to je taťka. Jenže to nejde jen tak. Taťka přijde hladový, nejdřív bude jíst a pít a potom začne klímat a bude se ohlížet, má-li odestláno. Na takovou věc se musí najít příhodná chvíle. Taková, která by jednoho člověka učinila přístupným k porozumění citů druhého člověka.

Zatím schová Blažena papírek k svému tajnému pokladu, zakopanému v prádelníku.

Opustila loď, a protože nemohla v prádelníku, nabitým přemírou věcí, honem najít svůj zápisník, otočila vypínačem.

Prohlížela si svůj rozvrh Dobra a Zla.

Nebyla s ním spokojena.

Ne, tak to nejde, řekla si. Musím přece tu lodní knihu nějak zahájit.

Rychle, jako by měla velmi naspěch, šroubovala plnicí pero, ozkoušela, píše-li, a spěšně načmárala na první stranu: „Nemám naděje, že by kdo četl, co tu napíše –“ Ale sotva dopsala, už škrtila. Tak to není. Takhle to je: „Nechci, aby kdokoli četl, co si zapíše. Ujasňuji jen sama sobě, co si myslím. Myšlenky mi utíkají, hned je zapomínám. Napsané slovo je“ – tu zaváhala, pak připsala „je prubířský kámen. Na něm vidím hned, co je upřímné a správné, co je neupřímné a nesprávné, co vyjadřuji dobře a co říkám špatně.“ Dost.

A rychle opět s tajnostmi do skryše, i s Pohárkem! Taťka tu bude hnedlinko... a že ho už slyším! Musím přistavit žebřík k ohradě!

Blažena překotně zastrčila zásuvku prádelníku, poskočila ke dveřím a odsunula bezpečnostní řetěz.

Tat'ka vešel usměvavě jako vždy.

Zahlédl před stanem nové zařízení, i zeptal se:

„Copak tam dělá ta žíněnka?“

Blažena už držela džbán na pivo, zamávala jím nad hlavou a křikla:

„Bouř žene koráb u divokém běhu. John lampu klamnou k skále přivěsil a dí: Bůh žehnej břehu!“

13

Jasná pohoda, která vydržela toho roku až do Dušiček, hned v příští listopadový den se obrátila jako list ve větru. Zajisté již v říjnu bývala syrová rána a vzduch plakal tisícerými drobnými kapičkami pro ztrátu slunečních paprsků, ale den se alespoň ozdobil zlatým šperkem poledne. Sychravina se vrátila až k večeru a městské elektrické svítilny se v ní houpaly jako mandarínky.

Právě proto připadal sklon směrem k podzimu tak náhlým.

V takový nevlídný večer přišel pan Bor domů se zkřehlýma rukama.

„Zdalipak mám šaty z čistírny už doma?“ ptal se Blaženy. Malá hospodyňka se vylekala.

„Jej, taťko, já jsem na ně zapoměla – a vůbec jsem je ani do čistírny nedala! Ty se budeš zlobit, vid? Ale já to napravím! Časně ráno je tam donesu a dám je na expres!“

„Na jaký expres?“ podivil se taťka.

„Expresně si dávají záby čistit šaty, když je potřebují ještě ten den, víš? U nás ti byly ve třídě takové parádnice, že bys ani nevěřil!“

„Ale je to dražší, vid?“

„Je,“ přiznávala váhavě Blažena, neboť teprve při těch slovech si naléhavě uvědomila, že taťka počítá s každou korunou; její opominutí je tedy dvojnásob zlé!

Honem se to snažila napravit.

„Já ti za to vyperu kapesníky doma, taťko, nemusíme je dávat do prádelny, a tak ty peníze zase ušetřím. Jen se nezlob pro mou zapomnětlivou palici!“

Pan Bor se na dceru zpytavě zahleděl a řekl s mírným úsměvem:

„Dobře. Vypereš tedy mé kapesníky, kolik jich za čtrnáct dní našpiním; uvidíme, jak budou vypadat!“

Vlastně mu bylo dcerky líto, a byl by ze srdce rád odpustil nezkušené hospodynce její zapomnětlivost, zvláště když viděl, jak se ochotně kaje. Ale řekl si, že v ní nesmí dusit smysl pro povinnost, který se projevil tak upřímně a sám od sebe. Možná že se to dá zařídit jinak... Třeba se šaty nebudou musit dát ani do čistírny... Podívá se na ně! „Přines ty Šaty, Blaženko!“

Blažena šla k' taťkově šatníku a uvědomila si, že jej vlastně od pohřbu ani neotevřela. Taťka v zaměstnání smutek nosit nemohl a sváteční Šaty taky skoro nenosil – jaképak byly jeho neděle? Jen práce a práce, mytí a leštění škodovky, opravy, čištění garáže, jízdy za Petříkem. Do auta nosil stále stejné šaty; teprve když potřebovaly opravu, oblékal jiné.

Jakmile Blažena otevřela dveře šatníku, vyletělo několik drobných belavých můrek a křivolace kamsi zapadlo, tak rychle, že nestačila sledovat, kam.

„Moli, táto! Moli!“ křikla zděšeně a horempádem rozvěšovala po světlici ramínka s taťkovými oděvy.

Na ten poplach vyskočil také pan Bor. Rychle prohlížel obleky kus po kuse. Přístrčil je k samé žárovce, obracel rukávy, švy – nikde nic, chvála bohu! Až došlo na zimní šaty...

Pohroma nemohla být větší! Na límci dírka vedle dírky, na okraji kabátu, na kalhotách, na vestě... všude stopy žravosti molů!

Blažena se dala do pláče. Ani nepromluvila. Jen se jí slzy hrnuly po tvářích. Tady se nedalo nic povídat, člověk musil jen mlčet a čekat na zaslouženou odplatu.

Ty nešťastné věci! vracelo se Blaženě na mysl, kolik ony toho od nás požadují! – Div se! řekl tenkrát taťka, něco za něco! Věci nám slouží, ale chtějí, abychom o ně dbali. – Jak to jen mamka dělávala, že se jí do ničeho

moli nedali! Jak to dokázala? Kéž by byla Blažena nezapomněla odnést šaty do cídírny, když jí to taťka nakazoval! Jistě by nebylo k tomuhle došlo!

A nový pláč zalomcoval jejími útlými ramínky.

Pan Bor zajisté velkou radost z té zkázy neměl, ale když viděl Blaženin zármutek, pohladil dívku po medově zlatých kadeřích a řekl konejšivě:

„Už dost... tak už dost! Všecko se dá napravit! Zajdeme zítra ke krejčímu; ať dá kabátu nový límec a ostatní dírky necháme uměle scelit.“

„To bude stát peněz, taťko! Vždyť berou za dírku až deset korun! Jedna žába z naší třídy roztrhla Novotné plášť, a stálo to deset korun! Taťko, já za to vyperu všecko prádlo!“

„Zkus to nejdříve s těmi kapesníky, a pak uvidíme,“ řekl pan Bor.

Nazejtří pozval pana Hoznourka o dvě hodiny dříve a nabytého času použil k tomu, že šel s Blaženou ke krejčímu. Nesli tam nešťastný zimní oděv. Cestou se pan Bor zastavoval u módních výkladů, kde byly vystaveny dívčí pláště. Neboť se ukázalo, že Blaženka vyrostla ze svého zimního kabátu a že ten starý vysloužilý zimníček už na ulici nemůže ani nosit.

Jenže dívka se u těchto přece tak vábivých oken nezdržovala s velkým zájmem. Něco jiného poutalo její pozornost. Zrovna vedle konfekce byl výkladec továrny na jízdní kola. Ve výkladní skříni s obrovským průčelním sklem viselo na dvou řetízcích ke stropu připevněných krásné jízdní kolo, samý blyskotavý drát a niklovaná trubka, čistý, do tvrdá nafouklý gumový plášť. Hvězdice obou kol se na Blaženu usmívaly pohledem jakoby dvou rozzářených panenek. Ty dvě obrovské hmyzí oči vytouženého vozidla tak uhrančivě lákaly...

„Taťko, podívej se, to je krása!“

Blažena samou touhou ani nevěděla, že chytá taťku za ruku, že mu ji tiskne, tiskne, tiskne – jako by mu chtěla svou silou vnutit vůli k splnění horoucí žádosti.

Tat'ka pokyvoval hlavou, ale jen v myšlenkách; nemluvil. Blažena v naprostém sebezapomnění stála přimražena a nemohla se odpoutat. Neodcházela, ačkoli pan Bor stál již na krok od ní, vleka ji za sebou.

„Tak pojd', děvčátko,“ probudil ji tat'ka z oslnění. „A který ten plášť bys chtěla?“

„Ten, co je na tom kole,“ vyhrkla Blažena domnívajíc se, že tat'ka uhodl její touhu.

Tat'ka ovšem uhodl, a ona to poznala z pohledu, který na ni upřel, ale tvářil se úmyslně a záměrně, že tu běží o omyl. „Ten bys přece nemohla nosit,“ smál se.

„Ale vždyť ty mi rozumíš,“ žadonila Blažena. „Jen se netvař!“

Na její prosby však odpovídalo jen tat'kovo mlčení.

Sli tedy a velký kus cesty nejdříve nemluvili vůbec. Pak se dohadovali s mistrem krejčím, pak kupovali zimní kabát; přičemž Blažena trochu ožila, ale nezapomínala na svou hlavní věc. Na zpáteční cestě pak řekla, jako by mezi posledním a tímto slovem o jízdním kole se nic nebylo přihodilo:

„Já vím, že stojí moc peněz,“ mluvila a neříkala co, „ale Robinson shledal, že nic nepomůže, myslíme-li na svá přání se založenýma rukama, víš, táto? A já bych si chtěla třeba sama na ně uschránit, jenže z čeho, ne? Uznej sám!“

Tat'ka bedlivě sledoval postup Blaženina usuzování a rozuměl všemu velmi dobře. Zamýšlel nerozumět, ale tento důvod musil uznat! Čekal, co z toho vzejde.

Přikývl. Blažena mluvila dále:

„Například, podívej se: což kdybych tak občas dostala malou odměnu, když se mi něco podaří? Přece vidíš, že chci spravedlivě napravovat, když se mi něco nepovede!“

„Dobrá,“ řekl tat'ka. „Za každý podařený oběd dostaneš korunu.“

„Taťko – nemohlo by to být koruna padesát? Kdybych si tak někdy – říkám někdy, ne vždycky – koupila za padesát zmrzlinu, aby mi ta koruna zbyla celá, víš?“

„Dobrá, dostaneš korunu padesát.“

„Ale fair play, táto – to se přece u tebe rozumí samo sebou! Ostatně to na tobě poznám, chutná-li ti, a když ti nechutná, taky, třebaže se někdy velkomyslně přemáháš!“

„Ty jedna!“ neudržel se smíchu pan Bor.

Od této chvíle myslila Blažena jen na to, co taťka rád jídá a co by možná rád jedl a jak by to udělala, aby mu chutnalo. Proud vzpomínek jí přinesl do myšlenek polozapomenu tou mamčinu poznámku:

„Náš táta si potrpí na nudle, ale nesmím je koupit hotové.“

Těmi slovy mamka jednou odmítla balíček makarónů u kupce, kam ji Bláža, ještě školačka z obecné, kdysi provázela. Někdy nám tak utkví v paměti, bůhvíproč, slova zcela bezvýznamná, i celé věty.

Blažena koupila hovězí maso na polévku. Už se naučila volat na řezníka tak, jako si poroučely nakupující paničky: Dejte mi žebro, zadní nechci! Koupila také zeleninu do polévky, vejce, mouku, mák.

„To by bylo v pořádku!“ mluvila Blažena doma k hliněnému prasátku. Postavila si je na polici vedle budíka, aby ji povzbudilo k horlivosti a pozornosti.

Ze spíže vynesla vál jako štít. Ale nemyslila na hru. Hned vál položila na kuchyňský stůl, udělala na něm z mouky kopeček, do kopečku důleček.

Rozklepla vejce: jedno, dvě. Kolik vajec? My jsme dva, tedy každému jedno, a třetí, aby si taťka pochutnal. Na taťkovi se nesmí šetřit.

Hovězí maso se zatím na plotně vařilo.

Blažena udělala těstíčko, vypracovala je do tuha, již ani prsty necítila! Válečkem vyválela z těstového bochánku placku, a když se jí placka roztáhla tak, že se nevešla na vál, rozkrojila ji. Měla teď z placky dvě půlky.

Hovězí se zatím vařilo, budík ukazoval uplývající minuty.

Z placky byla za hodnou chvíli hmoždění těstová plachta. Blažena plachtu opatrně rozložila na ubruse. Vyválela druhou plachtu, celá se přitom udýchala.

Maso se zatím na plotně hlučně vařilo. Budík odťukával minuty a skládal si je do čtvrthodinek.

Z plachty nařezala Blažena dlouhé pruhy, na dlaň zšíří, položila jich na sebe tolik, kolik stačila obsáhnout nožem, a ukrajovala pěkné žlutavé pentličky, které odskakovaly, kroutily se, cuckaly, slepovaly, takže je musila pořád natřásat.

Na maso Blažena nemyslila – dal jí dost starosti budík, neboť malá ručička letěla ke dvanáctce, jako by si hrála na honěnou.

Ostrý nůž sjel s těsta, taktak že se zastavil u Blaženina nehtu! To jí dalo výstrahu, že musí krájet pomalu! A jak rychle šlo krájení nudlí Toničce – až oči přecházely! Nudle jí lítaly od nože jako v nějaké továrně.

Ale všeho do času – Bláža s ulehčujícím povzdechem sestrčila nakrájené nudle do koutka a pomaličku přenášela druhou plachtu. Placka se však přece protrhla jako naschvál až nad samým válem.

Maso se již nevařilo. Předně nemělo v čem, neboť voda se vyvařila za tu dlouhou dobu. Za druhé: nemělo na čem, neboť oheň ve sporáku zatím vyhasl.

Blažena to nepozorovala. Viděla jen, že se prasátko na ni povzbudivě usmívá, viděla jen, že budík už pomalu klade velkou ručičku na malou – dvanáct!

Právě když dokrájela poslední dávku nudlí, „klicka cvakla, dveře letí, táta vchází do dveří“ – prolétlo Blaženě myslí, zvířenou tou sháňkou a naháňkou.

„Taťko, podívej se, ty se mi povedly!“

Řeč na uvítanou byla pěkná, ale taťka pospíchal a pláty na plotně byly studené, v polévkovém hrnci se hovězí žebro smrsklo na podrážku, přilepenou ke kosti...

Rychle tedy rozdělala Blažena oheň, rychle uvedla vodu do varu, z polévkového hrnce vymáčela cosi vonějícího po klihu, zavařila nudle, umlela mák, a za dvacet minut taťka obědval.

Usrkávala polévky a po očku se dívala, jak se taťka tváří.

Snědl to, ani nemukl. Ale když kousl do nudlí, již se nepřemohl.

„Blaženko, to dnes nebude koruna padesát, ani padesátník ne! Cos to dala do těch nudlí, že jsou tvrdé jako sirky?“

„Vajíčka, taťko, jen vajíčka a samá vajíčka!“

Hodili nudle zpátky do vody, vařili je ještě hodnou chvíli – marně! Nudle byly pořád stejně tvrdé...

Smutně se Blažena dívala na své dílo a sklesle chystala taťkovi aspoň kávu, aby se najedl.

„Já je za trest s ním sama k večeři,“ prohlásila obětavě.

„A zkazíš si žaludek! Nic tak! Nabídni je Lordíkovi v ohradě, snad si dá říci. K večeři udělej něco, co umíš!“ Bramboračku!“ řekla Blažena vítězně.

A obrátila prasátko rypákem ke stěně. Za trest a aby se nesmálo. Na hanbu.

Dejvičtí obchodníci spoutali své zboží otěžemi ze stužek a ozdobili je snítkou^edlovou nebo smrkovou. Cukráři rozdělili své krámy a vykládce dílem v nebe – tam vládli stříbrnými berlami dědové Mikuláši – dílem v peklo, tam panovali plyšový čerti s plamennými jazyky a hlídali krabice, koše a misky, navršené cukrovím na stromeček.

Děti nebylo možno odtrhnout od té podívané. Vydržely stát i v sněhové chumelenici, ba právě v tom bíle tečkovaném závoji se jim vánoční čas dvojnásob líbil.

„Ještě před svátky pojedeme za Petříkem,“ pravil pan Bor, „pak půjde na dovolenou pan Hoznourek a nebudu moci sám nikam jet.“

Ale před svátky chvílku prázdná nevyšetřil. Lidé jezdili o překot, pořád někdo někam pospíchal a volal taxík.

Ani Blažena nemohla plýtvat časem. Tajně pletla tat'kovi vlněné ponožky a musila pletení ustavičně přenášet z kouta do kouta ze samé obavy, aby na ně tat'ka nepřišel. Naučila se u Toničky péci buchty a zaplatila to umění velikou spáleninou na lokti, kterou ošetřovala, sykajíc bolestí a naříkajíc, že se nesmí máčet, aby spálenina nebolela a aby se brzy zahojila.

Dlouho přemýšlela, jaký má vybrat vánoční dárek pro Petříka, až konečně vystřihla z kusu bílé látky slinták, ovroubila jej kraječkou a červenou bavlnkou na něm vyšila jablíčko. Tat'ka sice říkal, že Pét'a nepotřebuje „Ježíška“, neboť je sám „jezule“, ale Bláža myslila spíše na mamku a na to, že ji nyní musí ona u miminka zastupovat, aspoň co se týče vánočních dárků. O vánocích nesmí být žádné dítě bez dárečku, to přece mamka vždycky říkávala; její Petříček musí něco dostat stůj co stůj!

O Pét'ovi Bláža mluvila, a trochu myslila na sebe. Co asi jí tat'ka dá? Veliké to nebude, to je jisté, však ho Pét'a stál moc peněz a Blažena také nemá

příliš čisté svědomí, pomyslí-li na všechny zkažené obědy, na nový zimní plášť a na boty, které bude co nevidět potřebovat, neboť sandálky musila opustit a v podrážkách střevíců objevila díry při prvním dešti a blátě. Kromě toho si chce vyžebřit stromeček, a když nic jiného, aspoň několik svíček na něj.

Zato si umínila, že sama upeče vánočku, aby měl tat'ka jaksepatří Štědrý den. Měla tedy starostí dost, nehledíc k tomu, že se chystala řádně uklidit celý byt: vyklepat koberce, vydrhnout podlahu, umýt okna, nebude-li mrznout, vyčistit kliky sidolem a za všechny obrazy, z prachu čistě otřené, naklást po smrkové snítce. Tak to aspoň maminka dělávala. Voňavého františka k tomu, v kuchyni špetku purpury na žhavý plát... Blažena se začínala těšit na vánoce, vybavujíc si v duchu jejich slavnostní vůni smrčí a kadidla.

Na pečení vánoček se Blažena rok co rok dívala, protože v tu dobu již mívala prázdniny a pak to bylo spojeno s různými požitky. Přebíraly se rozinky, spárovaly a krájely mandle i citronát, a zejména se Blaženě líbilo, jak maminka pletla vánočku: nejdřív základ ze čtyř pramenů, pak střed ze tří a nakonec vršek ze dvou pramenů. Vánočka byla skutečná stavba, nesměla se zhroutit, ale musila udržet svůj tvar, až byla pěkně hnědá a lesklá, s hrbolky mandlí pečením připravených.

Vánočka bude můj mistrovský kus, říkala Blažena Toničce a myslila to doopravdy. Měla k příjemné kuchařce důvěru, která přišla bez nucení, sama sebou. Z unikavých, kouřových panenek Toniččiných přijímala Blažena prostotu citu. Z čistého srdce jejího vytušila nerozpolcenost. Z tepla mateřsky lákavého, jež se linulo z celé Toniččiny bytosti, dělala si Blažena útočiště čím dále tím častěji.

A jakou byla Tonička učitelkou kuchaření!

Dovedla opakovat stále touž radu a zásadu, dokud Blaženě ne-utkvěla v paměti tak, aby podle ní pracovala a ani již na ni nemyslila. Dovedla se bez omrzení dívat, jak Blažena „vaří“, dovedla pomoci, když byla svrchovaná potřeba, a nepomoci, když si měla učednice poradit sama. S Toniččiným přispěním byly Blaženiny obědy čím dál tím zdařilejší a chutnější. Prasátko

se vesele dívalo z police na tatkovy hody, po nichž vždy přibylo na váze aspoň o korunku.

Hrdliččím smíchem provázela mistryně Blaženino vypravování o nepodařených nudlích.

„Samou dobrotou jsi jídlo pokazila. Po bílku těsto tvrdne, to se musí přidat vody, aby bylo vláčné. Nudle jsou lepší jen ze žloutků.“

„Ne tak moc učenosti najednou! Zapomenu to! Kde jste se tomu všemu naučila,“ doléhala na Toničku Blažena, „když jste chodila jen do jednotřídky a vůbec do žádné kuchařské školy?“

„Dvacet let praxe, má děvečko,“ odpověděla Tonička a přimhouřila své unikavé oči, aby se zastavila u vzpomínky na ta dlouhá léta. „Od patnácti let sloužím. Nejdříve u sedláka, potom paní k ruce, pak k dětem, pak děvče pro všecko, pak vařit pro malou domácnost – a dnes mám u stavitelů deset lidí ke stolu.“

„To jsme se začínaly učit vaření v stejném věku,“ poskočila si Blažena a byla ráda, že má s Toničkou něco společného.

„Jenže moji páni nebyli tak hodní na mne, jako je na tebe tvůj tatíček! Byla jsem úplný sirotek, rodiče mi umřeli oba v jednom týdnu na tyfus, i starší sestra zemřela, já jediná z rodiny jsem se uzdravila. Vzala si mě bába do pastoušky, a když i tu si pámbu k sobě povolal, dala mě obec sloužit. Však jsem ti o bábě již vypravovala. Dnes nemám už nikoho.“

„My taky nemáme příbuzné, aspoň já o žádných nevím,“ zvolala Blažena radostně; tak ji těšilo, že i to ji s Toničkou sbližuje. „Víte co, Toničko, když nikoho nemáte a já taky ne, tedy vás udělám Pátkem!“

„To já jsem spíš Sobota,“ žertovala Tonička.

„Ne, vy budete můj Pátek, však již vlastně jste. Jste Robinsončin věrný Pátek, sluha a přítel!“

A vypověděla v krátkosti kuchařce příběh plavce z Yorku, i to, že ona, Blažena, je nyní jeho jmenovkyní, žije na pustém ostrově a teď tedy konečně našla pravého Pátka.

Tonička se nedovedla vzít do hry jako taťka. Kdepak taťka!

Nádherný Óvokaki nemá soupeře! Ale řekla, aniž projevila radost nebo nespokojenost:

„Tedy toho Pátka ti mohu dělat, Blaženko, ale před lidmi mě tak nevolej, kdoví co by si pomyslili!“

„Jakpak před lidmi! Na pustém ostrově vůbec nejsou lidé!“

To ujištění tedy Toničku uspokojilo. –

Sněžilo tak hustě, jako by se nebe otevřelo, když se taťka přihnul k obědu a hned ve dveřích ohlásil: „Jedeme do Krče!“

Blažena se chtěla pochlubit podařenými vdolky s povidly, ale pan Bor jen snědl polévku, vdolky zabalil do papíru, a již pobízel dcerku, aby si pospíšila, neboť v té vánici musí jet auto po venkovských cestách pokud možno za denního světla. Chytla tedy Bláža slinták, již dávno připravený v hedvábném papíře, a hnedle seděli otec s dcerou ve škodovce, jsouce pěkně chráněni před sněhem i větrem.

Než se vymotali z pražských ulic, zavřela nebesa štědré zdroje sněhových hvězdiček a nad pankráckým kopcem se vznášel jakoby obrovský modrý šátek, lemovaný stříbrem obláčků prudce osvětlených. Zasněžené stromy vrhaly chrpové stíny na bílou plachtu polí, a kde v létě rostly keře, tam se nyní choulili peřinkovití sněhuláci. Tady stál bílý kapucín, tady cukrář s čepicí, tu zas nějaký prorok, jinde pidimužík. Zima s větrem natvořily zakletý svět nehybný jak královské dvořanstvo v Šípkové Růžence. Koleje na postranních silničkách směřovaly kamsi do neznáma zahaleného zimní mlhou. Z šedivých chumáčů obzoru vyplouvaly jako z vln vzdálené domy. Vypadalo to, že skoupé slunce svítí jen na ten kousíček, kudy jede taťka s Blaženou.

V Krči zajeli pod krytou kolnu, a vesele dupajíce do chřupavého sněhu, hnali se k zámečku jako dva uličníci. V šatně se svlékli a umyli si ruce, aby hošíčka nestudili a neumazali.‘ V zámečku bylo všechno tak čisté!

Pét‘a měl šťastný den. Seděl v své dřevěné ohrádce s očima spánkem vykoupanýma, s třepetavýma ručkama a vyrážel z hrdélka jásavé zvuky. Blažena se podivila, jak vyrostl, a poskočila nadšeně, když se na ni usmál. Dokonce ji chytil za prst celou pěstičkou a hned s ním mířil do své malé rybí pusinky. Chmýří na hlavě, které sestra ošetřovatelka hrdě nazývala vlasy, měl načesané do výše a zakroucené.

„Musili jsme mu načesat kohoutka, když očekával návštěvu,“ smála se sestra, a Blažena byla spokojena, že se tak podobá jejímu plaváčkovi. Oblekla mu slinták, ale hošík jej začal rvát ručkama a počal projevovat nespokojenost.

„Nechce slintáček,“ usmívala se sestra. „Schováme jej; ubrousku i nemluvnátkům je třeba jen k jídlu. On to ví, a proto se brání.“

„Já mu jej sundám sama!“ volala Blažena, a pořád se dítěte nějak dotýkala, až začalo projevovat hlasitou nespokojenost. Hned se zase usmířeně smálo, houkalo a sápallo se po třapci na Blaženině zimní čepici.

Hodinka uplynula v těch něžných dětských hrách a pan Bor musil Blaženě připomenout, že je čas k návratu.

Poslala Pét‘ovi vzdušnou hubičku ještě ode dveří, a když se s tat‘kou v šatně oblékali, povzdechla si:

„To jsem se nasmála! Vždyť teď už je to podobné člověku!“

„Ale vždyť Petr je člověk, Blaženko!“

„Teď je, ale nebyl!“ odsekla uraženě. Její chápání světa a člověka bylo stále ještě zcela odlišné od chápání dospělých. U ní se člověk začínal teprve bytostí, která mluví a slyší, dorozumívá se, jedná, čte. V svém osamění si utvořila své zvláštní představy a nikdo je neopravoval; i nemluvnátko bylo

jen představa, a to představa gumového plaváčka, která se nyní nenadále stávala člověkem.

V autu se Blažena hluboce zamyslela nad záhadou člověka. Co je vlastně člověk a proč je na světě? Proč roste tak pomalu a z tak směšných začátků? Člověk je divný tvor, někdy nepochopitelný. – člověk byl pro Blaženu každý, kdo žil mimo její rodinný kruh. Taťka, to byl útvar daný a neměnný, aspoň ve vztahu k ní. Taťka byl víc než člověk – byl její táta! Žáby ve škole – to byl její okruh, okruh bytostí stejných zájmů, stejných vědomostí, poznaných vlastností. Ale člověk všeobecně byl pro Blaženu nepoznané tajemství. Zнала jej toliko podle jeho vnější tváře, neznala jeho podstatu ani jeho ducha. Robinson říkal o člověku, že dnes miluje, co se mu zítra zprotiví, dnes vyhledává, čemu se zítra bude vyhýbat, dnes si žádá toho, čeho se zítra zhrozí...

„Už jsme doma!“ vytrhl ji taťka z myšlenek.

Blažena se na něho nepřítomně podívala. Opět se v jeho očích setkala s oním známým plápolavým jásosem, který v něm vždy podnítila setkaná s Pét'ou. Cosi podobného žárlivé nechuti k tomu němě vyjadřovanému potěšení jí prolétlo pod čelem, ale ihned se to rozplynulo účinkem teplé vzpomínky na pevné tělíčko hošíkovo, na jeho výrazná očka, na jeho úsměv, který byl její zrovna tak jako taťkův.

Otřepala se ze všech takových mozkových pavučin a křikla, vyskakujíc z auta oběma nohama na chodník jako do skutečnosti: „Dnes zadělávám na vánočku!“ „Teď večer?“

„Právě večer! Těsto na vánočku musí dlouho kynout. Tonička to říkala!“

Řekla-li to Tonička, bylo to svaté.

V ten předvánoční den byla o droždí velká sháňka. Blažena shledala, že je ve všech krámech právě doprodali. Utěšovali ji, že zítra bude čerstvé. Ale věř tomu, kdo chceš. Na Štědrý den ráno je už pozdě zadělávat. Konečně jeden pekař v zastrčené ulici vyškrabal z obalu nějaké zbytečky kvasnic. Blažena s nimi letěla domů.

Dala ty drobty do mléka s kouskem cukru, přikryla a postavila do vlažné trouby.

Máslo třela, až se pěnilo; přimíchávala žloutky, všechno pěkně podle předpisu. Nahřála mouku a začala s posvátnou slavnostností vypracovávat těsto.

Bylo již tma, když balila mísu s těstem do čisté utěrky a stavěla ji na kamna. Ještě ji obložila vlněným šátkem, aby se těsto udrželo v stejnoměrné teplotě.

Všechno hrálo, byla spokojena. Umyla si ruce, a protože ji předvánoční ulice neodolatelně táhla ven, zamkla pečlivě byt a šla se potoulat.

Od stavitelů za ní zpod záclonky na okenním skle vyhlížela kulatá tvář Toniččina. Jakmile Blažena zašla za roh, kuchařka si přehodila plášť, cupala k stanovišti nájemných aut a zakývala na pana Bora. Ten se ihned vzchopil, a zanechav auto v péči pana Uhra, chvátal ke správci domu a odtud zanesl ke stavitelům do kuchyně předmět se dvěma koly jako s velkýma, hmyzíma, uhrančivýma očima.

Za deset minut byl opět na stanovišti.

Ulice byly tak naplněny spěchajícím obecnstvem, že si celé příhody nikdo nevšiml – jako by se nebyla stala. Ani Tonička, ani pan Bor, ani správce domu jako by nic nevěděli.

Pranic se o věci nedověděla Blažena. Byla pohroužena do pozorování výkladních skříní a hltala očima krásné předměty, pro dnešek zvlášť vyšňořené a osvícené ze všech stran, aby ani jedna jejich dobrá vlastnost nezůstala skryta pozorujícím kupcům. Před některým krámem nebylo možno se prodrat davem ke sklu, jinde zase byli jen dva tři diváci. Před odborným závodem se sportovními potřebami stál jen jeden obdivovatel – Duchoň.

Blažena ho v první chvíli ani nepoznala – měl tmavý zimník pánského střihu a na hlavě klobouk – kdo to jakživ slyšel a viděl!

„Ahoj, Blaženo! Jdeš vyhlížet dárky?“

„Ahoj, Járo! Tobě se to mluví, když jsi oblečen jako nějaký Angličan z Vysočan!“

„Však jsem také konal vznešenou návštěvu! Byl jsem u pana strýce přát veselé svátky, to už je taková moje zadržovaná každoroční povinnost. Nechápu, proč se moji staří k tomu chlapíkovi tak mají, vždyť jeho jediná přednost je bohatství.“

„Co ti dal od cesty?“

„Mohl dát a měl by dát aspoň hodinky. Dal kilo ořechů. Pojď, budeme louskat!“ Jaroslav zachrastil ořechy v kapse. „Sáček jsem ovšem hned zahodil.“

Duchoň se holedbal silou, mačkaje v dlani ořech o ořech. Ale

Blažena se postavila před výlohu a měla oči jen pro jízdní kolo.

„Ne, že tak někde leží peníze ladem, a člověk by za ně mohl mít nádherné vozidlo,“ posteskla si Blažena.

„Jsme zkrátka populus tunicatus a nemůžeme si koupit, co se nám líbí. Ber a jez!“ nabízel Duchoň Blaženě vyloupnutá jádra.

„Já jsem populus tunicatus, ty přece kolo máš!“

„Ale nemám zato jiné věci, které bych potřeboval!“

„Když si pomyslím, že měl i měšec peněz stříbrných a zlatých, celkem šestatřicet liber šterlinků, a že mu na ostrově nebyly k ničemu! Ležely ve skřínce a ve vlhkém jeskynním vzduchu rezivěly!“

„Kdo měl šestatřicet liber šterlinků?“

„Nikdo!“

„Tak co blouzníš?“

„Nemusíš vědět!“

„Co budeš dělat o vánocích?“

„To, co jsem dělala před nimi.“

„Nepojedeš nikam lyžovat?“

„Takové myšlenky se mohou vylihnout jen pod panským kloboukem.“

„Ale ty jsi dneska štiplavá!“

Blažena se opravdu začala hněvat. Nevěděla, proč se hněvá, ani na koho se hněvá, ale budil se v ní nějaký vzdor proti nejistotě, s níž očekávala Štědrý den, proti údělu, který jí byl přisouzen, proti tomu, že nemá kolo jako Maďa a jako Matoušova, vzdor proti sobě samé i proti Duchoňovi. On si z ní jistě vystřelil s tou básničkou. Ať si jde za Madou!

„Vůbec – já už jdu domů. Ahoj!“

Otočila se na podpatku a dlouhými kroky měřila okrajové kameny chodníku.

„Blážo! Počkej! Bohatou nadílku ti přeji!“ Neohlédla se.

„Já vím!“ knikla a bylo jí do pláče.

Kdybys věděla, co na tebe nachystali, myslil si opuštěný Jára. Pan Bor se se mnou radil, než to koupil, ty jehně! Duchoň byl trochu uražen, ale protože požadovanou ctností Římanů byla pevnost a vytrvalost vůle, zaťal zuby a opustil své místo před krámem mužným krokem.

15

Pomaloučku, polehoučku zvedala Blažena utěrku nad těstem, aby se podívala, zdali se již hnulo.

Bylo to těžko odhadnout a změřit se to nedalo; vždyť vlastně uplynuly sotva dvě hodiny, a Tonička řekla, že těsto tak tuhé musí kynout celou noc.

S lehkým povzdechem šla Blažena spát, když ustlala i tat'kovi a připravila mu chléb a máslo, kdyby snad měl chuť ještě něco pojíst, až přijde domů. Věděla, že se dnes vrátí později. Musí nastavovat službu za Hoznourka; Blažena tomu byla ráda. Cítila se podivně malátná, i punčochy si stahovala ležíc, a sotva zavřela oči, usnula hlubokým spánkem.

Ale sotva usnula – aspoň jí to tak připadalo! – již se opět probudila pocitem, že na ni tlačí horká kobyli hlava, že jí frká kobyli huba u samé tváře a ovívá ji plamenným dračím dechem.

Blažena otevřela oči, ale nehnula se, zkameněla. Jen znenáhla se prodírala do bdění. V polosnu si vzpomněla na těsto, vstala a náměsíčně tápala k plotně. Pláty byly ještě vlahé, ale když zvedla utěrku, ucítila, že těsto je studené jako tvář člověka, který přišel z mrazu do světnice.

Ještě nekyne, řekla si, a je tak studené – co se to jen stalo. Pak však nebyla schopna další myšlenkové námahy. Zazáblo ji do nohou, a přestože cítila po těle příjemné teplo, přeběhla jí po zádech sprška bodavého mrazení.

Usnula opět, nyní přerývaným spánkem. Dusily ji poplašné sny, z nichž unikala s hlasitými vzdechy. Přitom tělo ustavičně hledalo nové polohy. Rty ševelily.

Pan Bor se vrátil kolem půlnoci a zastihl ji právě, když se čemusi ze sna bránila pažemi a nesrozumitelnými slovy.

„Blaženko! Je ti něco?“ ptal se. Ale sám viděl, že je dívka rozpálená. Ulítala se, řekl si, dal jí na čelo mokrý ručník a sám usnul, sotva lehl, a spal tvrdě až do rána.

Bláža již zavařovala kávu, když se probudil, ale posedávala při práci, měla vláčné pohyby a unavené vzezření.

„Dobrýtro, tat'ko! Já jsem ti dneska líná! To asi protože jsou již svátky.“

„Odpočineš si, Blaženko! Na dnes večer nemusíš nic chystat. Hoznourková nám pošle kastrol kuby a rybu koupím v hospodě. Mají smaženého kapra – leda bys chtěla udělat bramborový salát...“

Bramborový salát Bláža jedla k smrti ráda, ale dnes neměla o jídlo velký zájem, a proto odpověděla tak vlažně, až se tomu pan Bor podivil.

„Udělám, musí-li to být. Také na mne čeká pečení vánočky! Jenže to těsto na ni se ještě ani nehnulo!“

„Nedělej si starosti, však ona ti slečna Tonička poradí!“

„Ta se bude mít dneska sama co ohánět, vždyť dělá aspoň devatero jídel! Ani jí nechci jít na oči,“ broukla Blažena, ale přece zaklepala u stavitelů. Bez Toničky to nešlo.

Tonička si pro Blážu vždycky našla volnou chvíli, už proto, že byla přece její věrný sluha! Přišla také dnes, píchla prstem do těsta a zeptala se:

„Dalas tam droždí?“

„Dala,“ kňourala Blažena.

„Tak bylo špatné!“ uhodla kuchařka.

„Moc pěkné nebylo,“ přiznávala učednice, „ale když oni je v žádném krámě už neměli!“

Tonička nechala vzejít hezký kousek čerstvých kvasnic, přidělala těsta a všechno promíchala.

„Její slečno Toničko, vám to jde jak parnímu válci!“ divila se Blažena, přihlížejíc obratnému kmitu silných kulatých paží Toniččiných.

„Večer to upečeme. Spolu to upečeme a bude to dobré!“ ujišťovala kuchařka.

Blažena se však trudila dál. Zbylo v ní zklamání z nepodařeného mistrovského kusu, a také mrzutost, že tatka o Štědrém večeru nebude mít ani skrojek vánočky k čaji. Cítila se tak nespokojená, že ji ani procházka, ani podívání na ulicích nelákaly. Cítila však také, že potřebuje nějakou útechu. Zašla i k studijnímu stolku a vzala do náruče všechny učebnice, nachystané kdysi pro kvartu.

Opravovala jejich obaly a dlouho se těšila tím, že na obálku každé knihy nakreslila tiskacími písmeny název učebnice.

Ale ruka ji bolela jak vykloubená od předvánočního drhnutí a mytí, prsty byly neohrabané kolíky bez pružnosti, záda neohebná. Chtěla si ulehčit, lehla si tedy na pohovku.

Ne, to je! myslila si pohoršeně. M. t. b., Blaženo! Vždyť ses za celou tu dobu do žádné učebnice ani nepodívala! Otevřela tedy dějepis, chvíli čtla, potom už jen sledovala očima řádky, ale nevnímala, co čte, až nakonec usnula.

Když se probudila, bylo v pokoji tma. Zvenčí sem vnikalo chabé světlo z pouličních svítilen a z neónových reklam, takže vánoční smrček, který stál u okna na podlaze a dosahoval až k hornímu okennímu rámu, mřížoval řídkým chvějivým stínem stěny, stůl, každou plochu v pokoji, také šaty i ruce Blaženiny.

Bylo to tak neskutečné a krásné, že se tím Bláža kochala jako v nadlehčujícím snu. Cítila příjemné obluzení, ale přitom věděla – a to byla slast – že nic nemusí a že se o nic nestará! Nechtělo se jí na nic myslit a

ponejprv se stalo, že nebyla ráda, když slyšela tatkovy kroky na chodbě a pak přede dveřmi jeho příznačné chřestění svazkem klíčů.

Cože má teď dělat? rozpomínala se zastřeným vědomím.

Musí vstát? Musí mluvit? Musí jít pro pivo?

Pojednou jí blesklo: vždyť je Štědrý večer! Nemusí nic! Ano, je Štědrý večer... Ale bez maminky, namítala sama sobě. – S tatškou! Teď udeřil blesk, tak dlouho ztajený a tušený: ona nemá pro tatku vánočku!

S námahou zvedla své rozlámané a ztěžklé údy. Vrávorala k sporáku. Chtěla se podívat na těsto. Ve chvíli, kdy tatka vešel, opustila ji však odvaha. Pofňukala si:

„Táto, já jsem s tím těstem tak nešťastná! Ono to ještě nevyky-nulo!“

Tatka ji uklidňoval, aby si z toho nic nedělala. Vždyť on přinesl tolik jídla, že by stačilo pro celou rotu vojáků. Ani to sami dva nesnědí!

„Prostírej, a já zatím otevřu láhev vína!“ konejšivě řekl pan Bor.

Blažena se motala po kuchyni bez zájmu a bez hladu. Těšila se na ten Štědrý večer, a teď to vůbec nic není!

Tatka viděl její zhroucení, ale udržoval náladu. Jedl s chutí, po-srkával víno, nalil sklenku i Blaženě a pokoušel dcerku:

„Já to povím panu Uhrovi, nevypiješ-li to!“

Blažena usrkla víno, podloubala se trochu v jídle a hlava jí klesla na rameno.

„Jaképak dostanu dárky?“ ponoukal tatka Blaženin zájem. „A co asi dostane Blaženka, naše hospodyňka?“

To přece jen čileji zvedlo velké zelenavé Blaženiny oči k tatkoví-pokušiteli.

„Já dostanu nějaký dárek?“ řekla tak bolestínsky, jako by se jí v tomto domě dala ustavičná křivda. „A kdo jiný? Snad ne kominík?“

Tat'ka položil lžici, rozsvítil stromek, zhasil elektrické světlo a potají zaklepal, takže to vypadalo, jako by někdo stál za dveřmi. „Dále!“ řekl vzápětí. Blažena se napřimovala.

Tat'ka otevřel dveře a tvářil se, že s někým mluví. Hned, hned si pro ně přijdu, pane anděli! Vyšel, a zatímco Blažena ani nedutala, ani se nehnula, jak byla ohromena, udělal za dveřmi nějaké čáry máry fuk! a dveře dokořán – mezi veřejemi stálo krásné, novotou svítící jízdni kolo!

Napětí, s jakým Blažena všechno sledovala, naděje vzbuzená podezřelými zvuky a opět skleslost z nevíry, radost a překvapení, to všechno bouřlivě vyrazilo zátku Blaženina mlčení. Dívka vyskočila, chytila přední kolo, jako by se bála, že je někdo z chodby zase odvede, vtáhla celý stroj do kuchyně, vrhla se do sedla a začala „cedit“! Ale smála se přitom a projela dveřmi do pokoje.

Nevolnost z ní spadla. Celý večer s tat'kou kolo prohlíželi, dělali plány, kam je uloží. Bylo toho tolik, že večer utekl, a teprve když Tonička opravdu zakleपालa, aby se ohlásila, že přichází péci vánočku, vzpomněla si vděčná dcera, že neodevzdala tat'kovi jeho vánoční dárek.

Tonička však brzy odešla, a to s nepořízenou, protože těsto leželo jako kámen.

„Dáme to k pekaři. On si s tím už bude vědět rady,“ řekla Tonička a pospíchala, neboť večere u stavitelových, byla slavnostní a ona se stále ještě nemohla vzdálit z kuchyně.

Blažena si postavila kolo tak, aby na ně z lůžka viděla. Ale radost z dárku z ní spadla tak náhle, jak přišla. S novými záchvaty mrazení přišla mdlá lhostejnost a Blažena se bez nucení ubírala na lůžko. Tat'ka usedl k její posteli a dcera se ho křečovitě držela za ruku, nepouštěla se ho ani ve spánku.

Však to byl spánek, který potřeboval oporu! Rozpálené tělo dívčino leželo na zíněnkách, ale duch se zmítal v divočině.

Blažena šla červencovým polem, držíc se taťky za ruku, sama ještě malá. Zato všechno kolem ní mělo obrovité rozměry. Půda na cestičce, kudy šli, byla popukaná žárem léta. Pukliny však se rozšiřovaly do propastí a jejich strašlivé hlubiny musila malinká Blažena přeskakovat. Celá se vždy úzkostí pokroutila jako provazec. Skočila se zavřenýma očima – a když je otevřela, byla opět velkou Blaženou, která se drží taťkovy ruky a kope dlouhýma nohama do čela postele.

„Dej mi pít,“ prosí taťku. Ale nechce ho pustit od sebe. Taťka připravuje citrónovou limonádu, ale než se cukr rozpustí, Blažena je zase v tělocvičně RRG Dejvice, v té světlé síni plné her čekajících na děti. Dívky jsou bez dozoru a baví se každá tím, co je jí nejmilejší. Bláža boxuje s velkým tvrdým míčem, uniká hlavou napravo, nalevo, ale tu a tam přece dostane ránu. Dívky se na ni dívají, seskupují se kolem ní, šuškájí si, pochichtávají se... Bláža ztrácí bezpečnost úderu a dostává víc a víc ran, až je z toho nepřetržitá, tupá bolest v hlavě. Do čela ji bodne Madino zapištění: He, s čím to boxuješ? Bláža se dívá, dívá se upřeně, a vidí: vždyť to je koule těsta na vánočky, tvrdá, pleťová koule... a ne, ta koule se člení, má ruce, nohy, hlavu, břicho, zadeček, ne – to je Pét'a! Taťko, chyt' ho, vždyť spadne!

Taťka konejšivě odpovídá:

„Napij se, Blaženko! Limonáda už je připravena!“

Bláža hltavě pije. Ještě si přihýbá sklenici, a ještě. Na běloučkém čele stojí rosa potu. Růžička úst je rudá. Zelenavé oči se lesknou jako vnitřek mokré škeble.

Taťka máčí v kuchyni prostěradlo, ždímá z něho vodu, shledává vlněný šátek, aby ji celou zabalil. Blažena mezitím odehnala černého papouška, jenž vyletěl ze stříbrné rakve, pobila tucet kanibalů, kteří se hnali za Pátkem-Toničkou, vydrala mořským vlnám pramici se zásobami, které si Robinsonka zachránila z vraku, a nyní, vyčerpaná ze všech sil, nechává se klidně balit do lahodivě chladícího obkladu. Polyká prášek a usíná do drobného vzlykavého chvění. –

V štědrovečerní noci se udělalo takové náledí, že pan Hoznourek s bídou dovlekl škodovku do garáže. Chodci, překvapeni tím náhlým utkáním oblevy a mrazu, zastavovali se bezmocně a ovinovali si boty papírem, aby mohli z místa. Na jízdu nebylo pomyšlení.

Ale pan Bor i bez náledí by byl nechal škodovku o vánocích v garáži. Ošetřoval Blaženu. A když k večeru spustila horečka před Blaženou opět svou děsivou a proměnlivou panorámu, zaklepal pan Bor u stavitelů a prosil Toničku, aby přivedla lékařku.

Paní doktorka byla taxíkářovou zákaznicí, Blažena ji znala. Nerozpakovala se před ní.

Nastalo měření teploty, preklepávání: Bláža ukazovala jazyk, křičela ááá, zpovídala se ze svých nectností i trampot. Lékařka ji nakonec povzbudivě pohládila:

„Potřebuješ jen trochu klidu, Blaženko. Moc rychle rosteš – copak to děláš?“ žertovala. „A hodně vzduchu, pane Bore.“

Od tatkovy hlavy se v té chvíli rozletěli sovy i netopýři. Usmál se osvobozeně a vyprovodil paní doktorku až na ulici. Byl rád, že to není těžká nemoc.

Když se vracel, pootevřely se rozpačitým pohybem dveře u stavitelů. Kulatá tvář Toniččina vyhlédla škvírou a oči, které byly v té úzkostné chvíli kouřovatější než v úsměvu, němě se ptaly na Blaženu.

„Je to jen horečka z rychlého dospívání. Chudinka Bláža si potřebuje trochu odpočinout. Pojd'te dál, slečno Toničko!“

„Teď snad ne, ať má Blaženka raději klid – ale zítra bych vás mohla zastat. Naši pojedou na lyže.“

„Budu vám velmi vděčen, slečno Toničko,“ pan Bor smekl uctivě klobouk a zase jej nasadil. „Děvče by vůbec někoho potřebovalo... Copak je to za život takhle...“ řekl a díval se přitom na stěnu.

Tonička ve dveřích něco zamumlala, a když se chtěl pan Bor na ni podívat, již tam nebyla.

16

Vánoce přinesly do Blážína života velkou a důležitou změnu.

Její nemoc se brzy zlepšila; první obrat nastal ve chvíli, kdy Tonička přinesla od pekaře vánočku za dodané těsto. Důkaz, že přece jen ty dobré věci nepřišly nazmar, Blaženu rozradoval. A každá radost přidá člověku trochu zdraví.

Dvě neděle ještě dívka polehávala, ale tiché hodiny samoty, odpočinku a bezstarostnosti znenáhla uklidňovaly vydrážděnou mladou citlivost.

Tat'ka chodil obědvat do hostince, jí pak Tonička podstrojovala lehká a výživná jídla. Každou volnou chvíli u ní strávila a večer mizela nenápadně jako pára, takže ji pan Bor málokdy zastihl, aby jí poděkoval.

Druhý velký skok k uzdravení nastal, když Blaženu navštívily dvě bývalé spolužačky, v zastoupení, jak pravily, celé kvarty, a přinesly jí bledou a křehkou primulku v kořenáči. Kořenáč měl okružní z růžového vrapovaného papíru a zlatou nitkou byl k němu přivázán čtyřlístek.

„Žáby se ti na to složily, my jsme jen kupovaly a odevzdáváme,“ brebentila Maďa Budilová. „Máš se brzy uzdravit a prý na brzkou shledanou!“

Řečí bylo ze všech stran jako vody. Mluvily jedna přes druhou. Maďa pošilhávala po Blaženině novém kole. Stálo mezi dvěma okny, kde nejméně překáželo. Blažena si přála mít svůj nový majetek stále na očích. Snad by ani nemohla jinak věřit svému štěstí. Pohledem na skvělý nový stroj si je vždy znovu dotvrzovala s opětovanou radostí.

Maďa se také snažila za krátkého pobytu u Blaženy obsáhnout jazykem pokud možno nejvíce novinek, aby měla kamarádkám o čem povídat. Vyhrkla tedy:

„To je Duchoňovo kolo?“

„Kdepak, vždyť je nové!“ řekla Zorka Ledková, která přišla jako druhá v poselstvu.

„Dostala jsem je k vánocům. Otecko se uhodil přes kapsu,“ vpadla hned Blažena do žábovského způsobu řeči.

„V tělocvičně kluci zas rozbili okno do šatny,“ předešla teď Maďu Ledková, aby na sebe upozornila. Blažena to pochopila a zeptala se jí:

„Jaké bude vysvědčení, Zorko?“

„M. t. d. A po pololetí mě dají do soukromé pěvecké školy – zatím.“

A zase mluvily všechny tři, jedna přes druhou. Blaženě se vracely šťastné školní chvíle na chodbách.

„Teď jsme ti vyzvonily všechny drby a zas půjdem,“ mlela Maďa. „Nesmíš prý se unavovat.“ Již se loučily, když se Blažena tajemně zatvářila a šeptala Budilové do ucha:

„Já jsem ho v horečce viděla, Maďo. Tys měla tenkrát pravdu!“

„Koho jsi viděla?“

„černého papouška.“

„Ukaž!“ Maďa ji chytila za ruku a vyhmatávala jí puls. Sahala jí na čelo. „Už se jí zase chytá fantas! Pojd', Ledečku, nebo začne zuřit!“

Ale Blažena se nedala vyrušit ze své vážnosti.

„A ty mi odpusť, Zorko! Já jsem u vás vůbec nebyla, a tak jsem vaší matce nemohla o tvém sopránu nic říci. Víš – neměla jsem peníze na karamely!“

„Ne-va-dí! Staří se umoudřili sami od sebe. Vnuknutí z nebe!“ žertovala Ledková, a to byla u ní věc nezvyklá. Nejenže se tvářila veselá, ona také veselá byla! Zorka se změnou svého osudu vůbec celá proměňovala, nebyl to teď výrostek jakoby línající, ale skoro již přírodně platinová kráska, ne nepodobná filmové hvězdě.

Třetí velká radost – a ta přišla, když byla Blažena opět zdravá: dokud nebude úplně „ve své kůži“, směla vařit za dozoru Toničkina u stavitelů a hotový oběd si pak jen na podnose postavit doma na stůl!

To znamenalo, že korun v prasátku přibývalo, tentokrát na pořádný cyklistický dres. To znamenalo, že byly s velkou pompou vytaženy brusle ze zapomenuté úschovy, přibroušeny a poniklovány a že se Blažena každy den, byl-li led jen trochu sjízdný, proháněla na kluzišti, sama nebo ve dvojici, v trojici družek nebo v dlouhém hadu známých i neznámých bruslařů a bruslařek, že se vracela domů s červenými tvářemi, rozjařená a zdravě unavená. Že potom spala jako dudek a že jí domácí práce připadala snadná.

S Toničkou chodila nakoupit, s Toničkou vařila, s přítelkyněmi na led, na procházku, na klouzačku, na rohačky; když se pak jen trochu vyčasil a půda vyschla, na volejbal, který si sportovní kroužek RRG Dejvice zřídil na staveništích před novou technikou. Duchoň přechovával síť a byl dochvilný při každém srazu.

A co bylo nej-, nej-, nejkrásnější: taťka získal pro neděle nového zákazníka. Zákazník ten byl sám motorista, ale před časem měl větší nehodu s autem, utrpěl nervový otřes a nesměl po nějakou dobu řídit. Oldřich Bor mu byl doporučen jako na slovo vzatý odborník a opatrný jezdec. Každou neděli jej pan Bor vozil do jeho vily na samotě, daleko od dráhy, uprostřed lesů na břehu horní Chrudimky. Ráno vyjeli, za tři hodiny byli na místě, a pak byl pan Bor volný až do večera, kdy vezl pána zase do Prahy.

Celý ten volný čas měl taťka pro sebe – a pro Blaženu, kterou směl brávat s sebou!

Co se Bláza s taťkou v ten čas nachodili, po suchu i blátem, v slunci i v mrholení, v jarních větrech i v úsměvu otvírající se půdy! Viděli, jak z polí schází sníh, jak se zledovatělý a metelící prošlehaný proměňuje v tisíce teninkých zurčících bystrinek, pronikajících mechem a slehlým listím, obnažujících drápovité kořeny, pohybujících trávou, která prezimovala zelená. Pozorovali, jak se vzduch nadlehčuje rozvíjejícími se ploškami mladého listoví, jak zpěněná míza vztyčuje pně i větve, jak kvapící a roztančený vítr prosmyčuje oblohu. Blaženě připadalo venku všechno až

oslnivě čisté, jako by tání udělalo na polích a v lesích důkladný úklid na celý rok.

Ten nedělní pobyt na venkově šel oběma k duhu. Blaženě i tatškovi. Stali se vnímavými pro všechno, co se dalo pod širou oblohou: tady dávali pozor na docela jiné věci než v městě!

Upozorňovali jeden druhého na pokroky, jaké udělalo jaro vždy za týden. Jak zelený loňský jetýlek zkudrnatěl díl půdy od meze k mezi, ne nepodobný zelené chundelaté srsti, a jak lysina polí zarůstala hebkým chmýřím ozimů. Jak na lesních lukách vystrkují bledule zelené růžky, jak ze spár mezi kamením se dere ochmýřená pěstička podléškového květu, na slunných stráních brzy sladce do modra rozhvězděná. Spolu se předstihovali, kdo dříve najde na nebi skřivánka, který jim střásal na hlavy svou jarní píseň, složenou podle oblačných not.

Jednou tatška zavezl Blaženu podle Chrudimky k nedaleké přehradě na Seči, pod hradem Ohebem. Nechali auto v hostinci u přehradního mostu a drápali se po kluzkých kamenech a strmých výstupech, procházeli zborcené brány, prolézali otvory, které bývaly kdysi okny. Bláza se chytala stromových pňů, roští, kamenů – ale vyšplhala se slavně až k věži. Pod cárem zdi byla planinka, a sotva se na ni Blažena postavila, vykřikla nadšením.

V hloubce pod příkrou skalní stěnou mdle probleskovala jarní doutnavou mlhou nesmírná vodní hladina; opravdu, tak si Blažena představovala Robinsonovo moře! Něco pevného se čím dál tím přesněji ustalovalo uprostřed vrásčení vln: ano, nemýlila se, byl to ostrov! A jak Blaženin pohled spěšně prozkoumával ostrovní prostranství v jeho jarní bezlisté přehlednosti, žasl a žasl radostí. Byl to pustý ostrov!

„Tatško! Tatško!“ vykřikla Blažena. „Vidíš?“

„Vidím. Hezká krajina. Taky tu mají ostrůvek...“

„Ostrůvek!“ opakovala Blažena pohoršené. „Vždyť je to Robinsonův ostrov Zoufalství!! Jen se podívej! Nikde ani človíčka! Je to pustý ostrov. Ani ptáčka zpěváčka...“

„To zas ne!“ krotil ji taťka. „Já aspoň zrovna tamhle vidím tři divoké kachny.“

Blažena se nedala vytrhnout ze své představy. Bylo příliš lákavé vidět nikoli náhodný a vlastně umělý ostrůvek, ale nenadálou snovou skutečnost příběhu o plavci z Yorku. Blažena byla tak užaslá a okouzlená půvabem lehce zalesněné pevninky uprostřed vod, jejími břehy tu písčítými, tu kamenitými, její tichou opuštěností, křivolakými cestičkami, úkryty v houštinách, že odmítala jakékoli pomýšlení na přirozený vznik ostrůvku.

„Taťko! Vidíš ten břeh, kam vlna vyvrhla Robinsona Crusoea? A tuto je pobřeží, kde přistáli kanibalové a hodovali, kde Robinson zachránil Pátka od hrozné smrti pod dřevěným mečem lidožroutů! A tam, tam je Robinsonovo letní sídlo, besídka na půli cesty mezi jeskyní a přístavní zátokou člunu! Ten cíp ostrova je jistě na jihozápad, to je ten cíp, kde našel Robinson ohniště poházené lidskými lebkami a kostmi!“

„Jednou se na ten ostrov podíváme,“ sliboval taťka Blaženě, která jen nerada opouštěla krásnou vyhlídku. „Povídali v hostinci, že tam v létě bývají družiny vodních sportovců. Ve stanech. Ohniště, besídka, cestička, lodka – to je všechno jejich.“

Blažena neodpověděla. Jen vzdychla. Taťka i beze slov věděl, co ten vzdech znamená. Ale tvářil se, jako by nevěděl, a prohodil s úmyslnou nedbalostí:

„Kdyby se ti snad líbily prázdniny na tomhle ostrově...“

Blažena mu nedala domluvit. Pověsila se mu na krk a křičela:

„Řekni to ještě jednou, moudrý Óvokaki! Ty jistě víš, neboť je to psáno v knize tvého služebníka Robinsona, že v lidských náklonnostech dřímají utajené síly, jež probuzeny nějakým dosažitelným nebo nedostižným cílem, vykouzleným často pouhou obrazností, dávají se v pohyb a rozněcují v člověku tak horoucí touhy, že bez jejich naplnění se nám zdá život nesnesitelným!“

„Co chceš, to ty si pamatuješ, vid’,“ odváděl pan Bor Blaženinu pozornost od té příliš žhavé touhy. „Kdoví co a jak do léta bude!“

„Plané výmluvy! Slibuj, nebo tě nepustím!“ hartusila Blažena.

„Slibuji ti tedy, milá Robinsonko, že budeme-li živi a zdraví, popluješ na ostrov, přistaneš u jihozápadního cípu, zrovna u toho ohniště s lidskými lebkami!“

„Na mne si nepřijdeš,“ odmítala Blažena neurčitost slibů. „Vím už dávno, že strach z nebezpečí je horší než nebezpečí samo, a proto se nebojím ani čerta!“

Tat'ka sliboval, až se hory zelenaly. Co by on své Blaženě neudělal!

Až do květnatého měsíce máje byly neděle jediným radostným vytržením tat'kovým i Blaženiným. Lesní studánky, tiché jedle, voda smýkající se po jezu, pole oblékající každý týden jiné barvy, nekonečná plnost vzduchu v slunci i v dešti, veškerá tvořivá síla jara, to všechno působilo na Blaženu tak mocně, že se potom ještě celý týden nevymanila z ovzduší venkova a město bylo pro ni vlastně jen přechodným pobytem. –

Teprve když se zákazník zotavil a chopil se opět volantů vlastního auta, zatím důkladně opraveného, a Blažena zůstávala doma i v neděli, přišlo jíždící kolo k náležité cti. I začal se opět pod okny objevovat Jaroslav Duchoň, ozvala se opět známá zvuková znamení, na která Blažena odpovídala tím, že se zjevila v okně a pak překotně sbíhala schody, utíkala do tat'kovy garáže, kde byl její poklad uložen a zamčen na řetízek.

Bláža milovala rychlost a odvahu, ráda pokoušela nebezpečí od těch dob, kdy se zbavila strachu. Duchoň byl jejím oddaným strážcem a vlastně při společných projížďkách dával pozor za oba. Šárka se tak stala Blaženě ze vzdáleného cíle krátkou vyjížděnkou, Sele a Roztoky s rozkvetlými stromy odpolední procházkou. Bláža teď jezdila i nakupovat, a zachtělo-li se jí, jela vyprat tat'kovy kapesníky až do Podmoráně a na slunci je tam běhala, jak jí poradila Tonička. Ve vaření již pokročila, že někdy ani nepotřebovala Toniččiny pomoci; jenže své velké přítelkyni již tak přivykla, že se bez ní nemohla obejít. Dokonce jí teď byla prospěšná tím, že některé vzdálenější pochůzky vyřídila za ni rychle na kole.

Neděle však náležely tat'kovi a Pét'ovi. A tak Blažena zažila událost prvního Pét'ova postavení na statné nožky, zažila ještě větší událost, když z jeho pusinky, ozdobené čtyřmi vroubkovanými zoubky, bílými jako cukr, vyrazil zvuk, který se podobal řeči. Mělo to tvar zatím neurčitý, jakoby ve vatě zabalený, ale znělo to, a kdo chtěl, slyšel z toho „tata“, kdo chtěl, slyšel z toho „áža“. Tat'ka i Bláža slyšeli týž zvuk a každý slyšel něco jiného.

Pét'a se tím stal i pro Blaženu nejen člověkem, ale dokonce důležitou osobností. Zkoumala každý jeho pokrok a každou změnu, dováděla s ním a vycházela z té pŭtky vždycky pocuchaná, poškrábaná a uhoněná, jako by byla vydrhla celou podlahu.

„Ach, to je švanda s klukem!“ odfrkla si jednou na hřišti v zahradě, když po ní Pét'a z bujnosti hodil neobratnou pěstičkou hrst písku – a přímo do tváře.

„Tat'ko, tohohle pudivítra bychom měli ukázat Toničce!“

Tat'ka neodmítal, a proto Blažena honem dodala:

„Já ji pozvu, táto, však ona si zaslouží, abys ji někdy provezl!“

Opravdu, Blažena si nemohla stěžovat na dlouhou chvíli. Od doby, kdy byla nemocna, šla s ní v páru radost za radostí, jedna druhé ruku podávala. A přece... a přece si Blažena někdy povzdechla, a ten vzdech se vydral jakoby ze zavalené studny. A přece se Blažena někdy nenadále zamyslíla uprostřed smíchu a veselí; tu se její pohled upřel do ní samé, na podobné místo, v jakém asi byly uloženy její „tajnosti“. Když potom vzhlédla, tu její lehce zelenavé oči samy se obracely na poličku, kde stály složeny, pečlivě zabaleny a krasopisně označeny učebnice do kvarty...

A ten stesk postupně rostl, jak nepřetržitě slunný červen odevzdával den po dni jaru a jak se naplňoval jeho čas, aby vyklidil město i venkov nástupu letního července.

Blažena potkávala přítelkyně, některé rozdychtěné pomyšlením na prázdniny, jiné sklíčené obavami z vysvědčení, ale všechny proniknuté duchem společného neklidu, společných starostí a budoucnosti společné – až do té oktávy!

Musila se přemáhat, když s nimi mluvila, a předstírat samozřejmost svého osudu, aby nepoznaly, jak jim závidí a jak je smutná z toho, že je vyřazena z jejich družné vzájemnosti. Tehdy se uklidňovala jen v dobrovolné samotě, v svém stanu zrobeném ze dvou židlí a z velbloudí pokrývky, a těšila se pomyšlením, oč hůře byl na tom Robinson v své jeskyni pod skálou, jíž otrásalo zemětřesení. Byl sám a sám v pustině mezi horami a lesy jako zajatec, vězněný věčnými zámky oceánu, nadobro bez naděje na spásu. Blažena ho v duchu sledovala, když jej zachvacovaly bouře, takže lomil rukama a plakal.

Ne, Blažena nemohla neplakat s ním. Jejich osudy se sobě tak podobaly! Usedla pod stan a tam setrvala v zamyšlení celé hodiny. Ale když se žalost vylila v slzách – Robinsonových i Robinsončiných – hoře opadlo a bolest povolila.

Což neřekl Robinson: Zkušenost mě naučila nad ničím nezoufat? Snad si Blažena zvykne řídit domácnost tak, aby našla čas i sílu učit se po práci doma! Slyšela o bohatých žácích, kteří se učili ne ve škole, ale sami, jen s domácími profesory, a v ústavě se toliko podrobili zkouškám. A slyšela o prachudých dospělých, kteří-domácím učením dosáhli doktorátu, a tak daleko Blažena vůbec nemyslí!

Vzpomínala na ostrůvek pod Ohebem a představovala si, že je pokryt pralesem jako Ostrov Robinsonův a ona že se prodírá jeho houštinami, prochází se jeho kvetoucími lučinami a oči má oslněny skvoucími barvami papoušků. Celá hejna těch pestrých ptáků jí poletovala před očima a ona toužila, aby si mohla jednoho lapit a ochočit. Nesměl by to ovšem být papoušek černý, ale růžový se zelenými křídly. Naučila by ho mluvit, a on by na ni volal: Robinsonko! .«

Již viděla, jak si řeže krátkou větev na způsob obušku a ohání se jí, aby se včas ubránila divoké zvěři. Jak hledá studánku s pitnou vodou a kořen manihotový, z něhož si Indiáni připravují chléb, a jak měří ohrádku, aby nepřesahovala tři yardy.

Tři yardy! Chich! Blažena zná ještě jednoho Jardu.

Jarda Duchoň by si jistě dovedl hrát na Robinsona ještě lépe než taťka! Vůbec se měl Jarda stát vodním sportovcem, a pak by se mohla Blažena dostat na ostrůvek v přehradovém jezeře Chrudimky. Pro Robinsonku bylo to jezero veliké jako oceán.

Papouškem by mohl být Petříček, vždyť žvatlá slova už skoro srozumitelná! Vypadá to někdy, že na ni volá „Blážo!“

Všechny ty obrazy prosnívala Robinsonka pod svým stanem. Nyní si je neumívala do neznámého prostoru, ale na zcela určitý ostrov, který přece viděla vlastníma očima, a to z ptačí perspektivy, takže jej mohla pořádně prozkoumat! Ale cítila se při všem jakoby pod neznámým tlakem – tak asi bylo Robinsonovi, než spadla skála.

Bláža se rozpomíná, odkud přicházejí ta divná znamení.

Taťka se na ni v poslední době nějak významně, až podezřele usmívá. Snad na ni něco chystá, ale co? Tak jemně, s tolika ohledy s ní jednal, jen když byla nemocná. Také pan Uher od své zetky na stanovišti dělá nějaké nesrozumitelné žerty. Je to k zlosti, že Bláža nemůže uhodnout příčinu toho podivného spiknutí!

Na Blaženu číhalo ze všech stran tajemství. Dráždilo ji, že je nemohla uhodnout – bylo-li vůbec jaké a nečíhalo-li jen v její obrazivosti! – asi tak, jako když při hře na prstýnky ne a nemohla jako malá uhodnout, v kterých zavřených dlaních je prstýnek, a všechny děti okolo to věděly a ušklíbaly se.

Toničku nedávno zvala, aby s nimi jednou zajela do Krče a podívala se na jejich Petříčka. Ona jí na to zpytavě pohlédla přímo do očí, zavalila ji oblakem svých kouřoví tých duhovek a pomalu se otázala:

„Ty opravdu chceš, abych tam s vámi jela?“ Blažena se div neurazila.

„Což vám někdy říkám něco jen tak? Vám říkám všechno doopravdy,“ odpověděla.

Vybrali si k tomu tatkovu volnou neděli, poslední v červenci. Horko stálo nad Prahou, rozžhavené kamení ulic sálalo, domy mžikaly ospalými okny se spuštěnými roletami. Chodci se vlekli vyždímáni slunečním naléháním, tramvaje ostře řinčely varovnými zvonci a duněly v poloprázdných ulicích.

Tonička byla pěkně přistrojena do letních šatů, měla módní klobouk s květinou a upracované ruce nadíla do tenkých pletených rukaviček. Vypadala velmi pěkně. Celá růžověla horkem a uskutečněním vyjížděky. Hebké vlasy jí ulétaly zpod klobouku a samy se vesele kadeřily.

Seděla vzadu na zákaznických sedadlech. Blažena své místo vedle tatky neopustila, ale byla ustavičně obrácena tváří k Toničce a doprovázela slovem, co Tonička z okna viděla.

Za branami spustily ve voze okno a vdechovaly s rozkoší prudké závany větru. Ten roznašeč vůní sbíral na svých splašených cestách dech přírody a hned jim připomněl opožděnou senoseč, hned časný mlat s drceným zrnem, hned rozkvetlé lípy a hned zase ozón vody, rozhoupané skoky plavců.

„To v Dejvicích nemáme,“ žertovala Tonička. „Tam ještě tak podle větru poznám, kdy kupec praží kávu a v které hospodě chystají cibuli pod guláš!“

Brzy se auto stočilo k zámečku. Na záhonech kvetly něžné hortenzie a mečíky ohnivých, vskutku letních barev. V písku hřiště dováděl Petr.

Klučík již běhal, ačkoliv si co chvíli kecl na zadeček. Ustavní sestra hlídala několik dětí a snažila se marně, aby si přitom přečtla aspoň jedním okem nedělní noviny. Děti jí nedaly. Ustavičně musila vyskakovat a pořádat cvalíky, jejichž pohyby tryskaly z nevyzpytatelných popudů a z neočekávaných zvrátů. Pan Bor zavola: „Pét'o!“

Hošík upustil kbelíček a otočil hlavu plnou oříškových kučer po hlase. Tátu znal a hned se k němu rozběhl. Nic se nelekl, když nad ním pojednou stanuli tři obři-Dobři a všichni ho lákali, každý do své rozevřené náruče.

Tat'ka, aby mu usnadnil volbu, přičapl k němu na bobek. Petr mu padl tvářičkou na rameno, ale hned se obracel, co tomu říkají ostatní. A protože se zatím také Tonička i Bláža sklonily, běhal Pét'a s hlasitým výskotem z náruče do náruče, až ho Tonička chytila a vstala s ním.

Pét'a ovšem hned lapal po květině na jejím klobouku. Tehdy ona, aby odvrátila jeho pozornost od květiny, začala s ním tancovat.

„Sluší vám to,“ řekla sestra a usmála se na pana Bora.

Když si s Pét'ou dosyta vyhráli a hošík byl utišen, umyt a odveden, aby se najedl, řekla Blažena nahlas výsledek svých tichých úvah:

„Ale táto, Pét'a přece nemůže pořád bydlet v ústavě, když je náš!“

Zdálo se, že je tato řeč tat'kovi velmi vhod, přestože na ni vlastně odpověděl námitkou:

„Doma ho také nemůžeme mít, kdo by se o něj staral?“

Blažena vyhrkla:

„Já!“ Avšak hned věděla, že řekla hloupost, a opravila se: „Totiž já ne, já bych se o něj moc bála. Starat by se mohla o něj leda Tonička!“

Nastalo rozpačité mlčení, jehož proradným tichem a prázdnem zazníval k Blaženě zvon, který rozhoupala v domnění, že si jen hraje se švihadlem. Tady to bylo, tady, to tajemství! Přihořívá – hoří! křičí se v takovém případě ve hře, když hráč se zavázanýma očima tápe, hledá, a pojednou se ocitá v samé blízkosti hledaného. Přihořívá – je tomu tak?

Hoří! křičelo to v Blaženě. A pan Bor se obrátil k Toničce:

„Jen kdyby slečna Tonička chtěla!“

Blažena stála se svým „Hoří!“ jako pochodeň, skákala pohledem z tatky na Toničku a z Toničky na tatku. Najednou všechno pochopila. Nová máma! A tu si vzpomněla na sžíravý pocit opuštěnosti a zoufalství, když nebožka mamka jí, pětileté zlobilce, jednou řekla: „Jdi si, ať ti zapne šatečky jiná máma!“ Jiná máma? Ale vždyť Tonička není a nebude jiná máma, ona bude Pět'ovi mámou jedinou, a pro Blaženu zůstane navždy věrným Pátkem!

To dívka viděla na Toniččině ruměnci a na rozpacích, s nimiž mladá žena skrývala chvění upracovaných rukou.

„Toničko, snad se nerozmýšlíte? Tatko, ona musí, ona mi přísahala věrnost!“ řekla Blažena přísně.

Vtom se vracela sestra s nasyceným Pět'ou. Pan Bor si hošíčka od ní vzal a řekl:

„Pět'a si vezme čepici a půjdem!“

„Vy si Pět'u odvezete?“ zvolala sestra.

„A já ho ponesu!“ chytila dítě Tonička a skryla oči na jeho prsíčkách.

Jízda nazpět byla veselá. Blažena si prozpěvovala do šumění kol a vůbec se nedívala z okna, tolik toho viděla sama v sobě. Tatka se sice ani jednou neohlédl do vozu, ale když viděl cestu před autem bez závady, mžikl do zpětného zrcátka a spatřil, jak se Pět'a cítí doma u Toničky na klíně. Hošík uskotačený brzy začal dřímat a tatka, když zastavil před domem, něžně ho vzal a vynesl spícího až do bytu.

Blažena kula železo, dokud bylo horké. Dostala od taťky „cestovní pas“ na pouť se sportovci na Seči.

„Vezmou-li tě s sebou,“ řekl taťka škádlivě. „A po prázdninách půjdeš do kvarty. Ten rok brzy dohoníš – vždyť je to jen dvanáct měsíců!“

„To se musí oslavit!“ křičela Blažena a mávala svou ručnicí ptáčnicí. „Odevzdávám vládu nad ostrovem. Tu je pět mušket, tři ptáčnice a tři meče, půldruhého soudku prachu, semena, pytlík hrachu a veškeré ostatní hospodářství. Sama vstupuji na koráb jen se šišákem z kozí kůže a spěji v dálku, na pevninu, kterou jsem neviděla pětatřicet let!“ , Duchoňův zvonek pod oknem dodával jejím slovům pravděpodobnosti. Seběhla se schodů jako krupobití, nejraději by se vezla po zábradlí. A na Duchoně uhodila.

„Všecko nebo nic, ty jeden Romeo! Bud' pojedeme do letního tábora na Seči, anebo mě již nikdy nespatriš na kole!“

„Velká voda! Moc řečí!“ ucedil Jára Duchoň. „Právě jsem ti přinesl členskou legitimaci. Podmínka: povedeš kuchyni. Bájl jsem o tvých kulinárních zázracích.“

Ten večer jezdili oba přátelé tak zuřivě, že Blažena přišla domů celá udýchaná. Tonička již Pét'u vykoupala a uložila ho do prádelního koše.

„Dnes a ještě aspoň dvě neděle ho musíš v noci ohlídat, Blaženko. Po svatbě se k vám odstěhuji nadobro.“

Bláža poslouchala jedním uchem. Měla jiné starosti. Obložila si postel učebnicemi kolem dokola, takže se knihy rozpínaly jako paprsky okolo slunce namalovaného dítětem.

Sama si lehla doprostřed a usmívala se na Toničku tak šťastně, že věrný Pátek neodolal a vtiskl jí upřímnou hubičku na květinová ústa.